

กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

โดย

นางสาวอนงค์ จันทร์หอม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ก ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

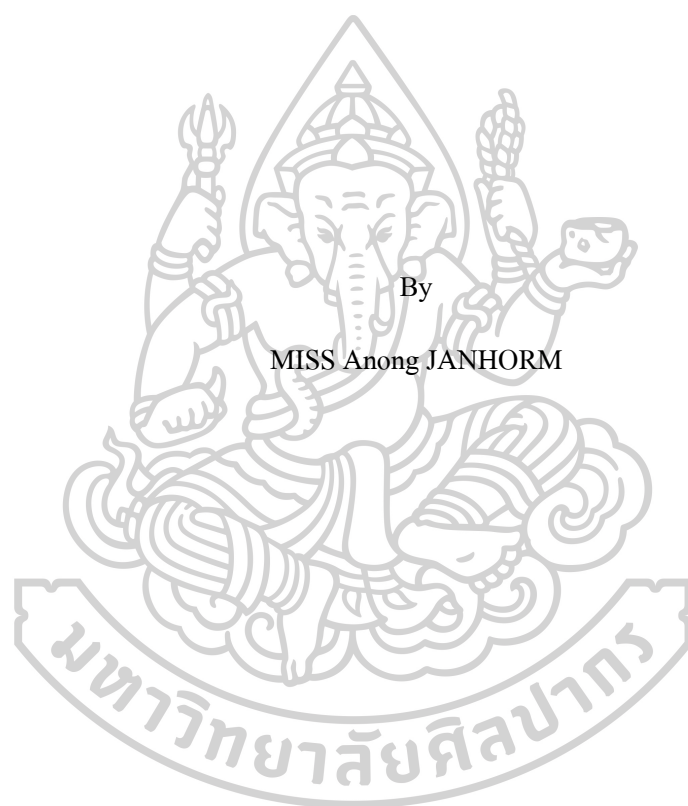
กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัด
ราชบุรี

โดย
นางสาวอนงค์ จันทร์หอม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE EDUCATIONAL SUPERVISION PROCESS OF SCHOOL IN YANG-HAK
SUBDISTRICT PAKTHO RATCHABURI

A Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2017
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยาง หัก อำเภอบางแก้ว จังหวัดราชบุรี
โดย	อนงค์ จันทร์หอม
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ดร. สำเริง อ่อนสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ดร. สงวน อินทร์รักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร. สำเริง อ่อนสัมพันธ์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ดร. เกชา เหลืองสุคติง)

59252336 : การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศการศึกษา, โรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี

นางสาว อนงค์ จันทร์หอม: กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ดร. สำเริง อ่อนสัมพันธุ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี 2) ทราบแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี ประชากรในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของโรงเรียนตามแนวคิดของแฮริส (Harris) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน การอำนวยความสะดวก การจัดลำดับความสำคัญของงาน การออกแบบวิธีการทำงาน และการประเมินสภาพงาน

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี คือ 1) ควรมีการประเมินผลงานจากผู้ที่ได้รับมอบหมายและการจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งทำกรนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) สำรวจความต้องการของครูในการเลือกวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ตรงกับความต้องการและตรงเป้าหมายของการทำงานที่กำหนดไว้ในโครงการ 3) ควรจัดระบบงานที่มีความสำคัญอย่างเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 4) ควรประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสำรวจความต้องการและความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในแต่ละโครงการและสรุปเป็นมติของโรงเรียน และควรมีการจัดสรรทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม 5) ควรมีการประสานงานระหว่างผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้เกิดความเข้าใจในการร่วมมือกันปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเวลา และกิจกรรมที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ 6) ควรมีการปรึกษาหารือในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติตามทางเลือก แนวทางการแก้ปัญหา และพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน

59252336 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : THE EDUCATIONAL SUPERVISION PROCESS, SCHOOL IN YANG-HAK SUBDISTRICT
PAKTHO RATCHABURI

MISS ANONG JANHORM : THE EDUCATIONAL SUPERVISION PROCESS OF
SCHOOL IN YANG-HAK SUBDISTRICT PAKTHO RATCHABURI THESIS ADVISOR :
SAMRERNG ONSAMPANT, Ph.D.

The purposes of this research were to find 1) the educational supervision process of school in Yang-hak subdistrict Paktho Ratchaburi and 2) the development guidelines of the educational supervision process of school in Yang-hak subdistrict Paktho Ratchaburi. The population comprised of teachers in the school in Yang-hak subdistrict, 36 respondents in total. The instruments were a questionnaire on the supervision process of Harris's principles. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and content analysis.

The research revealed that :

1. The educational supervision process of school in Yang-hak subdistrict Paktho Ratchaburi, as a whole and as individual were at a high level. When considering it was found that a high level in all aspects, ranking from high to low ; allocating resources, coordinating, directing, prioritizing, designing and assessing.

2. The development guidelines of the educational supervision process of school in Yang-hak subdistrict Paktho Ratchaburi as suggested by the teachers were as follows : 1) should be an evaluation the performance of the assignments and teaching process including the supervision of continuing education. 2) explore the teachers need in the alternative and practical way to meet the needs and goals of this work defined in the project. 3) should be the system work properly is important and can be put to practical. 4) should have teachers and personnel meeting for explore their needs and goals of this work and should be sharing of resources or personnel to the project based on the requirements set appropriately. 5) should be coordination between responsible and concerned parties an understanding of collective action in accordance with the time and activities required to achieve the objective. 6) should be consulted on operational procedures to establish guidelines for the implementation of various alternatives finding solutions, development and interoperability.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร. สำเริง อ่อนสัมพันธุ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ รวมทั้ง อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์ ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และ ดร.เกชา เหลืองสุดใจชื่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้ความกรุณาในการแนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ส่งผลให้การค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สำเริง อ่อนสัมพันธุ์ ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ ที่ให้คำแนะนำตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย สำหรับการทำค้นคว้าอิสระให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสาร และวิทยานิพนธ์ทุกเล่ม ที่ช่วยให้การค้นคว้าอิสระมีความสมบูรณ์ ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ชาวการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้คำแนะนำและกำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ข้าราชการของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูลการวิจัย ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากการค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่พระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

อนงค์ จันท์หอม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ข้อคำถามของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย	7
ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
การนิเทศการศึกษา	12
ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	12
ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศการศึกษา.....	15
จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา.....	19
หลักการนิเทศการศึกษา	22

บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศการศึกษา.....	26
กิจกรรมการนิเทศการศึกษา.....	32
การนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา.....	36
รูปแบบการนิเทศการศึกษา.....	38
บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา.....	46
พฤติกรรมกรรณิเทศของผู้นิเทศการศึกษา.....	50
กระบวนการนิเทศการศึกษา.....	54
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี.....	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	72
สรุป.....	81
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	84
ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย.....	84
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหา.....	84
ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย.....	84
ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย.....	85
ระเบียบวิธีวิจัย.....	85
แผนแบบการวิจัย.....	85
ประชากร.....	86
ผู้ให้ข้อมูล.....	86
ตัวแปรที่ศึกษา.....	87
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
การสร้างเครื่องมือ.....	89
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	89
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89

สรุป.....	91
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	92
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	92
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี.....	95
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	102
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	105
สรุปผลการวิจัย	106
การอภิปรายผล	107
ข้อเสนอแนะ.....	114
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	114
ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป.....	114
รายการอ้างอิง	115
ภาคผนวก	120
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	121
ภาคผนวก ข รายชื่อโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	123
ภาคผนวก ค จำนวนข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัด ราชบุรี.....	125
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	127
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม	133
ประวัติผู้เขียน	135

สารบัญญัตินี้

หน้า

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 ของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก	5
ตารางที่ 2 แสดงประชากรผู้ให้ข้อมูล.....	86
ตารางที่ 3 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	93
ตารางที่ 4 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม	95
ตารางที่ 5 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการประเมินสภาพงาน	96
ตารางที่ 6 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน	97
ตารางที่ 7 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน...98	
ตารางที่ 8 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดสรรทรัพยากร	99
ตารางที่ 9 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการประสานงาน	100
ตารางที่ 10 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการอำนวยความสะดวก.....	101

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงมโนทัศน์สรุป.....	9
แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย	10

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และรุนแรงในทุกมิติ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองโลก เพื่อให้ประเทศของตนยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี คุณภาพของประชากร จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้¹ ซึ่งมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2460 - 2474 คือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา และการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความเป็นพลวัต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งต้องพัฒนาการศึกษาใน 4 ประการ ได้แก่ การเข้าถึง (Access) ความเท่าเทียม (Equity) คุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ในระยะ 14 ปี ข้างหน้า²

วิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาของขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตาม

¹ ชงทอง จันทรางศุ, *สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2552*, พิมพ์ครั้งที่ 3 ed. (กรุงเทพฯ ฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค, 2553), ก.

² กระทรวงศึกษาธิการ, *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)*, (Bps.Sueksa.Go.Th) (มปป.), 15.

หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข³ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคนเพราะการจัดการศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด และคุณธรรมของบุคคล สามารถพัฒนาตนเองและร่วมพัฒนาสังคมได้⁴

สำหรับแนวคิดในการจัดการศึกษานั้น ปัจจุบันมีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น สามารถช่วยเป็นหลักประกันให้ผู้เรียนและสังคมมีความมั่นใจว่าจะได้รับการบริการจากโรงเรียนตามมาตรฐานที่กำหนดและเป็นการช่วยให้โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ พร้อมให้ความมั่นใจว่าผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี คนเก่ง ให้พ่อแม่ผู้ปกครองเชื่อมั่นได้ว่าการจัดการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐาน ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการที่จะผลักดันโรงเรียนให้มีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และสามารถดำเนินไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ มีการนำเอาระบบการประกันคุณภาพที่ได้มาตรฐานมาปรับใช้เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวัง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันงานในด้านการศึกษาได้มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าไปมาก มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านหลักสูตรการศึกษา วิธีการสอน รวมถึงการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลให้บุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาในยุคปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพโดยคุณได้จากการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

³หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ ๑: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552), 4-5.

⁴วิระยุทธ ชาตะกาญจน์, เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ, (กรุงเทพฯ ๑: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), 16.

ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของไทย มีการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้ได้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพซึ่งโดยทั่วไปการบริหารจัดการงานในโรงเรียนประกอบด้วยงานหลัก 4 งาน คือ งานบริหารงานวิชาการ งานบริหารงานงบประมาณงานบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป ต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการ คือ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหารและกระบวนการนิเทศการศึกษา หนึ่งในกระบวนการนี้ คือ การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ปรับปรุงงานในด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียนการสอนอันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษา และของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนและบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน⁵ ตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 การกระจายอำนาจหน้าที่และบทบาทการดำเนินงานให้แก่สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้สนับสนุน และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จึงเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญ ในฐานะผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษาอันเป็นพื้นฐานการศึกษาทุกระดับ⁶ การศึกษาในยุค Thailand 4.0 เป็นการเรียนการสอนที่มุ่งสอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกแห่งทุกหนบนโลกมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม การศึกษายุคใหม่ต้องเน้นการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างท้าทาย สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ต่อยอดความรู้เดิม คิดและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ได้⁷ ซึ่งในการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาครูให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากแบบเดิม ๆ เป็นแบบใหม่เป็นอันดับแรก แต่การจะพัฒนาครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางทั้งภาครัฐและเอกชนและภาคประชาชน ที่สำคัญต้องมีความเข้าใจพื้นฐานที่ตรงกันในการที่จะพัฒนาและสิ่งที่

⁵จันทรานี สงวนนาม, **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**, 2 ed. (กรุงเทพฯ: บুক พอยท์, 2551), 159.

⁶สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550), 29.

⁷"การศึกษาเด็กไทยในยุค Thailand 4.0," [https:// library.stou.ac.th/libblog/2017/09/11](https://library.stou.ac.th/libblog/2017/09/11)

ดำเนินการโดยด่วนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนก็คือ การพัฒนาคุณภาพของครู ซึ่งกระบวนการหนึ่งที่ใช้ในการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครูตลอดจนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่ต้องการ คือ กระบวนการนิเทศการศึกษาเพราะการนิเทศการศึกษาจะช่วยกระตุ้น ส่งเสริมและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครูให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนด⁸ และการนิเทศภายในโรงเรียนถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของคณะครูและผู้บริหารเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน โดยใช้ข้อมูลและสารสนเทศด้านคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นตัวกำหนดเป้าหมายในการพัฒนางานการจัดการศึกษาทุกด้าน⁹

ปัญหาของการวิจัย

โรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 7 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 6 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 โรงเรียน จากการรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O - NET (Ordinary National Educational Test) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 ของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พบว่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มสาระอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่ถึงร้อยละ 50 ดังตารางที่ 1 ดังนี้

⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.), 2546), 11-12.

⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา, กรุงเทพฯ (โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด 2553), 17.

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 ของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก

ที่	โรงเรียน	กลุ่มสาระการเรียนรู้										เฉลี่ย 5 กลุ่ม สาระ \bar{x}
		ภาษาไทย		สังคมศึกษา		ภาษาอังกฤษ		คณิตศาสตร์		วิทยาศาสตร์		
		n	\bar{x}	n	\bar{x}	n	\bar{x}	n	\bar{x}	n	\bar{x}	
1	บ้านแม่ประจัน	2	50.88	2	46.25	2	31.25	2	50.00	2	48.75	45.43
2	บ้านยางคู่	4	55.25	4	46.88	4	23.75	4	53.75	4	40.25	43.98
3	บ้านไทรงาม	12	56.50	12	42.50	12	30.63	12	40.42	12	39.58	41.93
4	บ้านท่ายาง	8	56.88	8	40.00	8	33.44	8	38.75	8	38.63	41.54
5	บ้านหินสี	12	57.10	12	49.17	12	26.04	12	34.17	12	39.38	41.17
6	บ้านห้วยศาลา	20	47.75	20	43.38	20	25.63	20	35.25	20	44.95	39.39
7	สีวะรา	10	47.48	10	40.75	10	27.00	10	32.00	10	44.40	38.33

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1, รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O - NET (Ordinary National Educational Test) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2559

จากการสัมภาษณ์ครูวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ อาจเนื่องมาจากการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้จึงจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การศึกษาหาปัญหา หาแนวทางแก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

จากปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน การจัดการเรียนการสอนของครูมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อองค์ความรู้ของนักเรียน ครูจำเป็นต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางสามารถพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน มียุทธศาสตร์ในการสอน

ปรับปรุงการสอน มีการวัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่อง¹⁰ ครูต้องมีคุณสมบัติมากกว่าการเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สอน (Instructor) ต้องมีลักษณะของผู้ที่สามารถชี้แนะการเรียนรู้ (Learning Coaching) รวมทั้งสามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำนักเรียนท่องเที่ยวไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ได้ (Learning Travel Agent) ซึ่งบทบาทของครูจากยุคสมัยก่อนจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อก้าวสู่ยุคแห่งศตวรรษที่ 21 ครูควรมีบทบาทของการเพิ่มพูนความรู้แก่นักเรียน เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งไอซีทีได้เข้ามามีบทบาททางการศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก ไอซีทีในปัจจุบันจึงไม่ใช่เป็นเพียงแหล่งข้อมูลข่าวสารเท่านั้น ครูต้องคิดว่าจะบูรณาการการจัดการเรียนรู้ให้เข้ากับไอซีทีได้อย่างไร¹¹ โรงเรียนขนาดเล็กโดยส่วนใหญ่มีบุคลากรน้อยและมีงานพิเศษมาก ทำให้โรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนไม่ดีเท่าที่ควร และจากปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่ได้มาตรฐานนั้นเกิดจากพฤติกรรมการสอนของครูซึ่งบางครั้งไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและขาดการเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานเชิงคุณภาพ เนื่องจากภาระงานมาก¹²

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ากระบวนการนิเทศศึกษามีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องกระบวนการนิเทศศึกษาของ โรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อทราบกระบวนการนิเทศศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

¹⁰สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพมหานคร: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2552), 159.

¹¹เยาวเรศ ภักดีจิตร, เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ วันส่งเสริมวิชาการสู่คุณภาพการเรียนการสอน (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2557), 6.

¹²สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 159.

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดข้อคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถตอบปัญหาของการวิจัยได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีหลายแนวทาง

ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย

โรงเรียนเป็นองค์การหนึ่งในระบบสังคมที่มีลักษณะเป็นระบบเปิด เนื่องจากมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารโรงเรียน (System of School Administration) จะมีลักษณะการจัดการเชิงระบบตามแนวคิดของ ลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) ที่ได้กล่าวไว้ว่า พื้นฐานขององค์การทางการศึกษามี 5 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ทรัพยากรต่าง ๆ อาทิ บุคลากร งบประมาณ วัสดุ-อุปกรณ์และนโยบายการจัดการศึกษา 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation process) ได้แก่ กระบวนการการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ 3) ปัจจัยนำออกหรือผลผลิต (Output) ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพของโรงเรียน 2) คุณภาพนักเรียน กระบวนการเหล่านี้ถ้ามีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงข้อบกพร่อง ต้องมีการนำข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนอีกครั้ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกปัจจัยนำเข้าในการบริหารงานในรอบต่อไป ข้อเสนอแนะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการเปลี่ยนแปลงและผลผลิตในอนาคต และ 5) สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพแวดล้อมขององค์การรวมไปถึงพลังของสังคม การเมือง การปกครองและเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อองค์การซึ่งแต่ละส่วนจะมีความสัมพันธ์และผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การในด้านกระบวนการนิเทศของผู้บริหารมีผู้เสนอความคิดไว้หลายแนวทาง ได้แก่ กลี๊กแมน (Glickman)

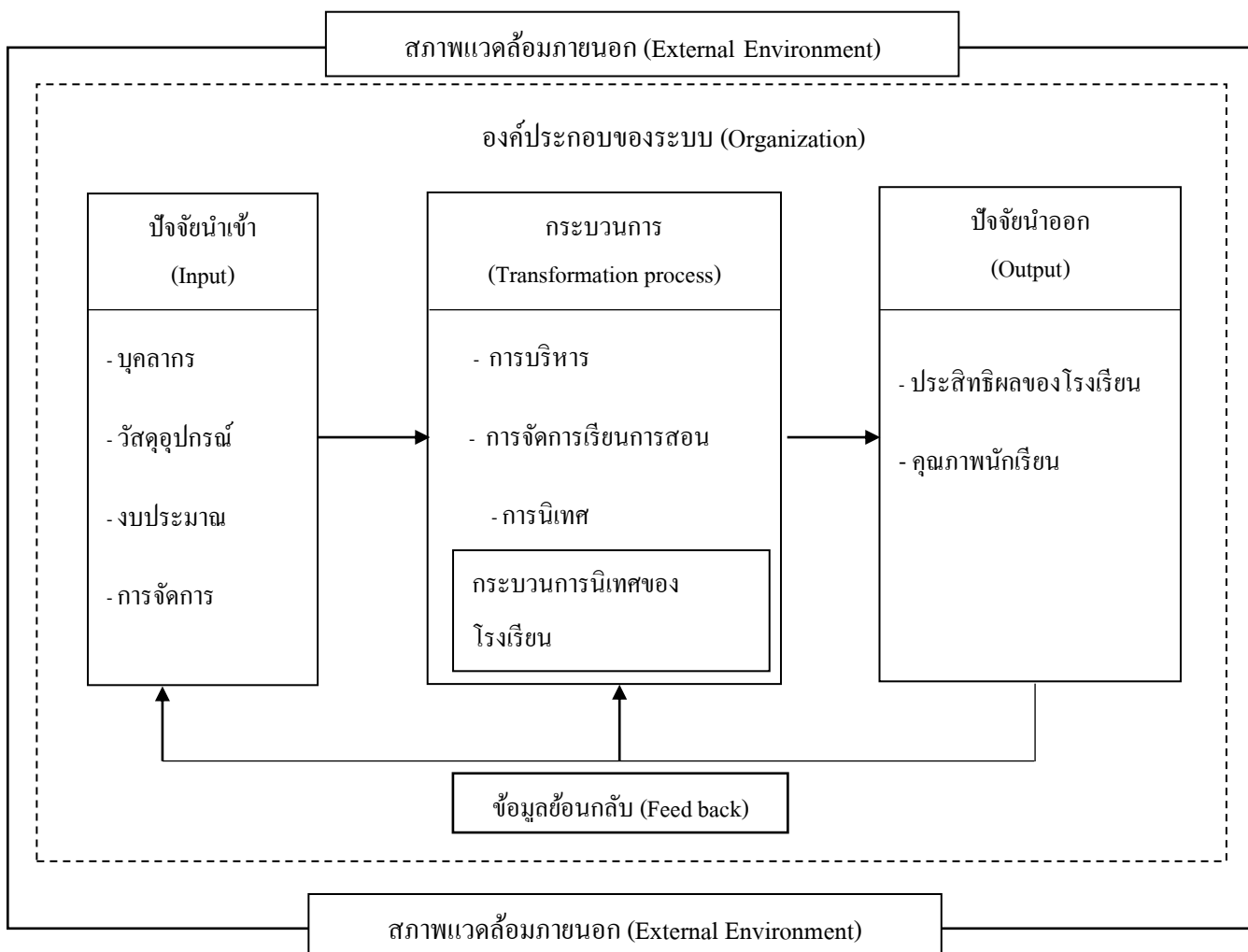
ได้เสนอกระบวนการในการนิเทศการสอนไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1) การประชุมร่วมกับครู (Preconference with teacher) 2) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Observation of Classroom) 3) การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการสอน และพิจารณาการวางแผนการประชุมร่วมกัน 4) ประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน (Post conference with teacher) 5) วิเคราะห์และ พัฒนาการดำเนินการ 4 ขั้นตอน เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรให้ครูได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นให้มาก¹³ ส่วนเกลทเทอร์น (Glatthorn) ได้เสนอขั้นตอน กระบวนการนิเทศไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับ การนิเทศ 2) วางแผนการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนร่วมกันกับครู 3) วางแผนการสังเกต การสอน 4) สังเกตการสอน 5) วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสอน 6) วางแผน กำหนดยุทธวิธีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ 7) ประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจจะ ปรับปรุงหรือพัฒนา 8) วางแผนการสังเกตในการดำเนินการสอนครั้งต่อไป¹⁴ ซึ่งคอปแลนด์ และ โปยัน (Copeland and Boyan) ยังได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอนไว้ 4 ขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้ 1) การประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre observation Conference) 2) การสังเกตการสอน (Observation) 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน (Analysis Results) 4) การประชุม ภายหลังการสังเกตการสอน (Post observation Conference) นอกจากนี้แอสเคสัน และกอล (Acheson and Gall) ได้เสนอกระบวนการในการนิเทศไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การจัดประชุมเพื่อ วางแผน (Planning Conference) 2) การสังเกตการสอน (Observation) 3) การประชุมให้ข้อมูล ย้อนกลับ (Feedback Conference)¹⁵ และแฮร์ริส (Harris) ได้เสนอกระบวนการการนิเทศไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2) การจัดลำดับความสำคัญงาน (Prioritizing) 3) การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4) การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources)

¹³ Cale D. Glickman, *Supervision of Instruction : A Developmental Approach*, 2 ed. (Massachusetts: Allyn and Bacon, Inc., 1990).

¹⁴ Allen A. Glatthorn, *Differentiated Supervision. Washington, D.C. : Association for Supervision and Curriculum Development* (1984), 135-38.

¹⁵ Kate A. Acheson and Meredith D. Gall, *Techniques in the Clinical Supervision of Teachers : Preservice and Inservice Application*, 4 ed. (New York: Longman, 2003), 90.

5) การประสานงาน (Coordinating) และ 6) การอำนวยการ (Directing)¹⁶ จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำเสนอขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงมโนทัศน์สรุป

ที่มา : Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Education Administration: Concept and Practices**, 6th ed. (Belmont, CA:Wadsworth, 2012), 21-22.

: Ben M. Harris, **Supervisory Behavior in Education**, 3rd ed. (New Jersey : Prentic-Hall Inc., 1985), 13-15.

¹⁶ Ben M. Harris, *Supervisory Behavior in Education*, 3 ed. (New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1985), 13-15.

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของแฮริส (Harris) ซึ่งกล่าวไว้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2) การจัดลำดับความสำคัญงาน (Prioritizing) 3) การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4) การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5) การประสานงาน (Coordinating) และ 6) การอำนวยการ (Directing)¹⁷

จากแนวคิดของแฮริส (Harris) เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาและคุณภาพของนักเรียน ผู้บริหารควรสนใจในเรื่องของขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศและนำไปประยุกต์ใช้กับบุคลากรในการเพิ่มพูนความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาและเพิ่มคุณภาพนักเรียน โดยแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2

กระบวนการนิเทศการศึกษา กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก
1. การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2. การจัดลำดับความสำคัญงาน (Prioritizing) 3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5. การประสานงาน (Coordinating) 6. การอำนวยการ (Directing)

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : Ben M. Harris, **Supervisory Behavior in Education**, 3rd ed. (New Jersey : Prentic-Hall Inc., 1985), 13-15.

¹⁷ ibid.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้ตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้นิยามความหมายของคำต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

กระบวนการนิเทศ หมายถึง กระบวนการทำงานที่มีลำดับขั้นตอนซึ่งผู้นิเทศดำเนินการร่วมกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่นักเรียน โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2) การจัดลำดับความสำคัญงาน (Prioritizing) 3) การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4)การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5) การประสานงาน (Coordinating) 6) การอำนวยการ (Directing)

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารโรงเรียนแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน

ผู้นิเทศ หมายถึง ผู้ให้คำแนะนำในการสอน การปกครอง และปัญหาต่างๆ ทางการศึกษาแก่ครู ซึ่งผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูวิชาการ หรือครูผู้สอน

ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียนซึ่งปฏิบัติหน้าที่สอนไม่น้อยกว่า 2 ปี

โรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านท่ายาง โรงเรียนบ้านไทรงาม โรงเรียนบ้านห้วยศาลา โรงเรียนบ้านหินสี โรงเรียนบ้านยางคู่ โรงเรียนสีวะรา และโรงเรียนบ้านแม่ประจัน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ การนิเทศการศึกษา หลักการนิเทศการศึกษา กระบวนการนิเทศการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา (Supervision) เป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศ กับผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน การนิเทศเป็นการกระตุ้นให้การทำงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตราดุล กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามของผู้เชี่ยวชาญ ในการช่วยเหลือ พัฒนา ผู้ที่ทำหน้าที่ทางการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่ปรารถนากับผู้เรียน หน้าที่ของการนิเทศศึกษาจำเป็นต้องมีการศึกษา องค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ อันทำให้เกิดผลดีแก่การเรียนรู้ของนักเรียนและการปรับปรุงทักษะ ของครู¹⁸

กิติมา ปรีดีดิลก กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการชี้แนะ แนะนำ และการให้ความร่วมมือต่อการดำเนินกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อบรรลุผลตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้¹⁹

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกชนิดของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาให้คำแนะนำเป็นที่

¹⁸ นพพงษ์ บุญจิตราดุล, *ก้าวสู่ผู้บริหารการศึกษา* (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), 9.

¹⁹ กิติมา ปรีดีดิลก, *การบริหารและการนิเทศเบื้องต้น* (กรุงเทพฯ: อักษรพิพัฒน์ จำกัด, 2551), 262.

ปรึกษาช่วยเหลือและพัฒนาผู้สอนในการปรับปรุงการเรียนการสอนการประเมินผลเพื่อให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพ²⁰

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นที่น่าพอใจตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา²¹

สังัด อุทรานันท์ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่าเป็นกระบวนการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนของนักเรียน²²

จอมพงศ์ มงคลวนิช ให้ความหมายของการนิเทศว่า หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่ทางสถานศึกษาคาดหวังไว้²³

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา ให้ความหมายของการนิเทศ หมายถึง กระบวนการในการจัดกิจกรรมอันนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงประสงค์ และเป็นการแสดงถึงกิจกรรมการนิเทศที่เป็นไปในทางการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่กำหนดในการประกันคุณภาพ²⁴

²⁰ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การนิเทศการศึกษา (กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2551), 7.

²¹ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 223.

²² สังัด อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ, 2 ed. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 5.

²³ จอมพงศ์ มงคลวนิช, การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา (กรุงเทพฯ: บริษัทวี.พรินท์ (1991) จำกัด, 2555), 131.

²⁴ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา, การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา, 2 ed. (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), 207.

สเปียร์ (Spears) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู โดยมุ่งช่วยเหลือครูให้ช่วยเหลือตนเองได้²⁵

กลีคแมน (Glickman) ได้อธิบายความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า การนิเทศเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนที่จะต้องปรับปรุงการเรียนการสอน คือ การช่วยเหลือโดยตรงต่อครูผู้สอน การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมครูระหว่างการทำงาน การพัฒนากลุ่มทำงานและการวิจัยปฏิบัติการ ทั้งนี้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น²⁶

เซอร์จิโอแวนนี (Sergiovanni) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันจะเน้นกระบวนการนิเทศการสอนมากกว่าการเน้นบทบาทของการนิเทศ ซึ่งการนิเทศในสมัยก่อนมักถือว่าเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยตรง การมองการนิเทศการศึกษาในลักษณะบทบาทของผู้ทำการนิเทศโดยตรงจึงมีขอบเขตจำกัดแต่ในปัจจุบันจะมองการนิเทศการศึกษาในลักษณะของกระบวนการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่คาดหวังในลักษณะเช่นนี้ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการทำงานทุกคนจึงมีบทบาทในฐานะผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในปัจจุบันจึงมีขอบเขตกว้างขวางมากกว่าในสมัยก่อนเป็นอันมาก กระบวนการทำงานเกี่ยวกับการนิเทศที่ได้ผลในปัจจุบันนี้ได้ยอมรับการทำงานตามขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ เป็นการทำงานอย่างมีระบบ ตั้งอยู่บนรากฐานของกระบวนการประชาธิปไตยให้ความสำคัญแก่กระบวนการกลุ่ม และเน้นความมีมนุษยสัมพันธ์ในกลุ่มของผู้ทำงานร่วมกัน²⁷

จากแนวคิดและความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมา สรุปเป็นความหมายของการนิเทศทางการศึกษาได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการของผู้นิเทศที่ทำงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ประกอบด้วยกิจกรรม การบริการ และวิธีการต่าง ๆ ที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อนักเรียนในด้านคุณภาพการศึกษาที่ดียิ่งขึ้น

²⁵ Harold Spears, *Improving the Supervision of Instruction* (New York: Prentice-Hall, 1967), 16.

²⁶ Carl D. Glickman, *Supervision of Instruction* (Massachusetts: Allyn and Bacon, 1985), 8-9.

²⁷ Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Starratte, *Supervision Human Perspective*, 4 ed. (New York: McGraw-Hill Book, 1988), 8-10.

ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อ โรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสม ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมและ โลกยุคปัจจุบัน เป็นการช่วยแก้ไข ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น ช่วยให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

สังัด อุทรานันท์ กล่าวถึงความจำเป็นของการจัดการนิเทศการศึกษาในสภาวะการณ์ ปัจจุบันว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมีเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ศึกษาพิเศษโดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ทำให้ไม่สามารถสนองความต้องการ นิเทศการศึกษาของโรงเรียนได้ทั่วถึง
2. สภาพปัญหาและความต้องการ ในแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันจึงเป็น การยากที่ศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการอันแท้จริงของ โรงเรียน การตอบสนองความต้องการจึงเป็นไปได้โดยยาก
3. ในปัจจุบันบุคลากรของ โรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถมากพอ ซึ่ง บางคนยังมีความชำนาญในเฉพาะสาขาวิชา ดังนั้นจึงควรใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ มากที่สุด อันจะทำให้เป็นการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกันอีกด้วย
4. เพื่อเป็นการสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการ และวิธีการของการนิเทศ สมัยใหม่ เพราะการนิเทศสมัยใหม่เกิดขึ้นจากความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่ต้องมี คนมากคอยชี้แนะให้ทำงานอยู่ตลอดเวลา²⁸

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษา กล่าวไว้ว่า ครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนมี ความแตกต่างกัน ทั้งด้านความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน เจตคติต่อวิชาชีพ บุคลิกภาพ และความต้องการ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องรวมพลังของครูที่มีความแตกต่างเหล่านี้ให้สามารถปฏิบัติ ภารกิจ คือ การสอนให้ประสบความสำเร็จตามความต้องการของหน่วยงาน ขณะเดียวกันยังมีความ จำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานของครู เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ในการทำงาน ทำให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น การนิเทศภายในจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะช่วยให้ประสบความสำเร็จใน การรวมพลังและพัฒนาครู²⁹

²⁸สังัด อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ, 27-28.

²⁹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การนิเทศการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อย่างเป็นระบบ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2551), 52.

มณูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ ให้ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญทางการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนไหวทางสังคม ตลอดจนการศึกษาเพื่อหาความรู้ใหม่ อันเกิดตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมและแนวคิดทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป

2. การนิเทศการศึกษาเป็นสะพานเชื่อมระหว่างความเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านไปทางการสั่งการ³⁰

กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธรินธร นามวรรณ กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาดังนี้

1. การนิเทศเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่างกัน

2. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูจะต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณืจริง

3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอตลอดเวลา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ³¹

ชาญชัย อาจิมสมาจาร กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยากเพราะเกี่ยวข้องกับบุคคล การนิเทศการศึกษเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน อีกประการหนึ่งการศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมากเมื่อไม่นานมานี้สิ่งเหล่านี้ก็ต้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งนั้น

2. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูจะต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณืจริง

³⁰ มณูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ, การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553), 16-17.

³¹ กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธรินธร นามวรรณ, การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ (มหาสารคาม: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554), 56.

3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการตระเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ กัน และจะต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างหนักครู่จึงไม่อาจสละเวลาได้มากเพียงพอต่อการตระเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาจึงสามารถลดภาระของครูได้ในกรณีดังกล่าว

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติข้อแนะนำที่ได้จากการวิเคราะห์จากการอภิปรายและจากข้อค้นพบของการวิจัยมีความจำเป็นต่อความเจริญเติบโตดังกล่าวการนิเทศการศึกษาสามารถให้บริการได้

5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังสามารถรวมของทุกคนที่ร่วมกระบวนการทางการศึกษาด้วย³²

บริกส์และจัสต์แมน (Briggs and Justman) ได้กล่าวถึงความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสังคมด้วย ศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศจึงต้องเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. ความรู้ในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยไม่หยุดยั้งเกิดความคิดใหม่อยู่ตลอดเวลา จำเป็นต้องมีครูที่จะต้องติดตาม ศึกษาให้มีความรู้ใหม่อยู่เสมอ แต่เนื่องจากภาระหน้าที่ในงานสอนมีอยู่มากศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศจึงต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้

3. การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม ถ้าหยุดนิ่งคือหมายถึงความล้าหลัง การนิเทศการศึกษาจะเป็นกระบวนการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ เพราะการนิเทศเป็นกระบวนการกลางที่ประสานประโยชน์ นโยบายสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมหรือ การกระทำที่สุด และเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารที่ชาญฉลาดนำไปใช้ประโยชน์ในการคิดริเริ่มงาน พัฒนางาน ติดตามงาน และสร้างขวัญกำลังใจ

4. ความจำเป็นในการรักษามาตรฐานทางการศึกษา ศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศเป็นผู้ดูแลด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษาให้ดำเนินไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่หน่วยเหนือกำหนด

³² ชาญชัย อาจินสมาจาร, การนิเทศการศึกษา *Educational Supervision* (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 5-6.

5. การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลที่ประกอบอาชีพครูได้รับการศึกษาต่อระหว่างการประกอบอาชีพการศึกษาดังกล่าวส่งผ่านการทางศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศ ศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศจะเป็นผู้ประสานให้ครูได้รับการฝึกฝนทางทักษะและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของตนอยู่ตลอดเวลา

6. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่างกัน อีกประการหนึ่ง การศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมากเมื่อไม่นานมานี้ สิ่งเหล่านี้ต่างก็ต้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งนั้น

7. การนิเทศการศึกษาล้วนมีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครูและนักเรียน แม้ว่าครูได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริง

8. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ กัน และจะต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างหนัก ครูจึงไม่อาจตลอดเวลาได้มากเพียงพอต่อการเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาจึงสามารถลดภาระของครูได้ในกรณีดังกล่าว

9. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติข้อแนะนำที่ได้จากการวิเคราะห์และการอภิปราย จากการค้นพบของการวิจัยมีความจำเป็นต่อการเจริญเติบโตดังกล่าว

10. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย และสามารถให้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ นอกจากนั้นยังสามารถรวมพลังของทุกคนที่อยู่ในกระบวนการศึกษา

11. การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับให้ดำเนินงานไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้ว

12. การนิเทศการศึกษาลดการกระทำผิด กล่าวคือ ผู้นำองค์กรจะได้ช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และปรับปรุงการปฏิบัติงานก่อนที่จะอยู่ในสภาพ “สายเกินแก้”³³

กล่าวโดยสรุป การนิเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากกระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้น ให้เกิดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มี

³³ Thomas H. Briggs and Joseph Justman, *Improving Instruction through Supervision* (New York: McMillan, 1952), 5-19.

ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ เพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียน การสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องบริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง การดำเนินการ ดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายในการช่วยเหลือ หรือมุ่งที่จะพัฒนาครูในการจัดการเรียน การสอนของครูให้มีประสิทธิภาพเพื่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่ต้อง อาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่ายและจำเป็นต้องมีจุดหมายที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเป็น แนวทางการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย การจะดำเนินการให้ได้ผลดีต้องมีจุดมุ่งหมายที่เกิด จากความเข้าใจร่วมกัน ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้ดังนี้

กรองทอง จิรเดชากุล กล่าวเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศในสถานศึกษาไว้ดังนี้
จุดมุ่งหมายทั่วไป

1.1 เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษามีความรู้และ ความเข้าใจในการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาได้

1.2 เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครู

1.3 เพื่อช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือและปรับปรุง วิธีการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

1.4 เพื่อให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ

2. จุดมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาพฤติกรรมการทำงานในเรื่องต่อไปนี้

2.1 เพื่อให้สถานศึกษามีแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

2.2 เพื่อเน้นให้มีการวิเคราะห์ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย

2.3 เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการและเน้นทักษะกระบวนการคิด ฯลฯ

2.4 เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู

2.5 เพื่อให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

2.6 เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

2.7 เพื่อให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและปรับปรุงกระบวนการวัดและ ประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น³⁴

³⁴ กรองทอง จิรเดชากุล, คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ: ชารอักษร, 2550), 3.

คณะกรรมการคุรุสภา ได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาไว้ว่า มีจุดมุ่งหมายตามวิธีปฏิบัติงาน

4 ประเภท

1. การนิเทศเพื่อการแก้ไข (correction) เป็นการนิเทศที่เกิดจากการพบข้อผิดพลาด และบกพร่องก็ให้หาทางช่วยแก้ไขโดยวิธีการต่าง ๆ

2. การนิเทศเพื่อป้องกัน (preventive) เป็นการนิเทศที่พยายามหาวิธีการต่าง ๆ มา จัดดำเนินงานเพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

3. การนิเทศเพื่อก่อ (construction) เป็นการนิเทศที่เกิดพยายามที่จะกระทำในทางที่ เหมาะสมเพื่อความเจริญเติบโตในอนาคต เช่น การใช้ระเบียบวิธีสอนที่ดีเป็นประจำ ช่วยให้กำลังใจ ช่วยกระตุ้นให้ครูทำงานด้วยความกระฉับกระเฉง

4. การนิเทศเพื่อการสร้างสรรค์ (creation) การนิเทศที่พยายามคิดสร้างสรรค์ในสิ่ง ใหม่ ๆ ให้เกิดมีขึ้นในสถานศึกษา³⁵

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ว่า

1. เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงตนเอง และการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน

2. เพื่อพัฒนาพฤติกรรม บุคลิกภาพการสอนของครูให้ดีขึ้น

3. เป็นการสนับสนุนความรู้ ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน

4. เป็นการกำกับ ควบคุม ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูให้การปฏิบัติงานเป็นไป อย่างต่อเนื่อง

5. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกันเป็นทีม³⁶
ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนา ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2. เพื่อให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

³⁵ คณะกรรมการคุรุสภา, มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2551), 57.

³⁶ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การนิเทศภายในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2551), 55.

3. เพื่อสำรวจ วิเคราะห์ วิจัย และประเมินผล เพื่อการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

4. เพื่อเป็นการพัฒนาหลักการ สื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน พัฒนาเอกสารทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นของสถานศึกษา ครู และอาจารย์

5. เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูอาจารย์ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อันจำเป็นในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการจัดการศึกษารวมทั้งแก้ปัญหาได้³⁷

จอมพงศ์ มงคลวนิช กล่าวว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือและพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทำให้เกิดความมั่นใจและภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน³⁸

ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งพัฒนาครู เพื่อให้ครูพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีตัวบ่งชี้คุณภาพผู้เรียนเป็นตัวแสดงความสำเร็จของการนิเทศการศึกษา ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็จัดได้ว่าเป็นจุดมุ่งหมายหลักของคุณภาพการศึกษา คุณภาพของผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรหรือตามเกณฑ์ประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน ซึ่งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักการศึกษา ต้องทำการศึกษาและวางแผนพัฒนาทั้งระบบให้สอดคล้องกันและสามารถตอบสนองเกณฑ์การประเมินทุกเกณฑ์ได้คือสิ่งที่ผู้บริหารทุกคนควรมุ่งหวังให้สถานศึกษาเป็นซึ่งผู้นิเทศควรมีพฤติกรรมในการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เพื่อให้ครูมีความไว้วางใจ เชื่อใจ ให้ความร่วมมือและพร้อมที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน เกิดการพัฒนาทางการสอน รู้จักนำข้อผิดพลาดมาแก้ไข ป้องกันมิให้มีการผิดพลาดซ้ำและไม่เกิดข้อผิดพลาดใหม่ ๆ รวมถึงสามารถคิดค้นวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหา บริบทของผู้เรียนและความสนใจของผู้สอนด้วย³⁹

³⁷ ปริญญาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, 5 ed. (สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์, 2554), 144-45.

³⁸ จอมพงศ์ มงคลวนิช, การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา, 132.

³⁹ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, การนิเทศการศึกษา (ราชบุรี: โรงพิมพ์ศรีอักษร, 2557), 33-34.

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา มีหน้าที่ทำให้สถานศึกษา เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ภารกิจของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร สถานศึกษา ครู อาจารย์ จำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองมิใช่เน้นแต่เรื่องเทคนิคการสอนและการคิดค้นระเบียบการสอนเท่านั้น ยังต้องมุ่งส่งเสริมความเจริญเติบโตของนักเรียน โดยรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ด้วย⁴⁰

บีช และ ไรน์ฮาร์ท (Beach and Reinhartz) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ว่าเป็นการดำเนินการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมครูให้มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาและความงอกงามในวิชาชีพระยะยาว ซึ่งจะส่งผลสูงสุดต่อคุณภาพการเรียนการสอน ความงอกงามและการพัฒนา ดังกล่าวขึ้นอยู่กับระบบที่มีพื้นฐานจากความไว้วางใจและการให้การสนับสนุนความพยายามของครูในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนในชั้นเรียน⁴¹

เซอร์จิโอแวนนี และสตาร์เรทท์ (Sergiovanni and Starratt) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นการช่วยเหลือสถานศึกษาโดยเพิ่มโอกาสและความสามารถของสถานศึกษาเพื่อให้มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการส่งเสริมความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน⁴²

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ การพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครู อาจารย์ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยผ่านกระบวนการนิเทศ

หลักการนิเทศการศึกษา

ผู้มีหน้าที่นิเทศการศึกษาจำเป็นต้องมีหลักการเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งในเรื่องนี้การศึกษาได้กล่าวถึงหลักการนิเทศไว้ ดังนี้

⁴⁰รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ, การนิเทศการศึกษา (สงขลา: บริษัทนำศิลป์โฆษณา จำกัด, 2557), 40.

⁴¹Don M. Beach and Judy Reinhartz, *Supervision Leadership : Focus on Instruction* (Boston: Allyn and Bacon, 2000), 4-5.

⁴²Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Starratt, *Supervision : A Redefinition*, 8 ed. (New York: McGraw-Hill, 2007), 3.

กรองทอง จิรเชชากุล กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในโรงเรียน มีดังนี้

1. การดำเนินการนิเทศ จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
2. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา
3. การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูและนักเรียน⁴³

จอมพงศ์ มงคลวนิช ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศไว้ว่า หลักการนิเทศภายในของโรงเรียน คือ กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษาโดยยึดเป้าหมายหลักคือ คุณภาพของนักเรียน โดยผู้บริหารต้องยอมรับว่าการนิเทศการสอนเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหารโดยตรง มีการวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เน้นบรรยากาศแบบประชาธิปไตย สร้างขวัญและกำลังใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในความสามารถของตน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป⁴⁴

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ กล่าวว่า หลักการนิเทศการศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีหลักการที่ถูกเรียบเรียงอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษาได้เป็นอย่างดีในพฤติกรรมและการกระทำของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับหลักการทางปรัชญาชีวิตของแต่ละบุคคล เพราะสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเป็นเป้าหมายและแรงจูงใจในการกระทำ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล การนิเทศการศึกษาเป็นการรวบรวมหลักการและพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอน ซึ่งในการศึกษาถูกควบคุมโดยเป้าหมาย หลักการ ธรรมชาติ และความจริงของสถานการณ์ในห้องเรียน หลักการจะเป็นแนวทางในการกระทำของบุคคลในอนาคต ซึ่งหลักการถูกรวบรวมจากข้อเท็จจริงประสพการณ์ที่เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเกิดเทคนิควิธีการในการนิเทศการแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาต่อไป⁴⁵

วชิรา เครือคำอ้าย กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษาที่ดีควรอยู่บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษา ควรเป็นวิทยาศาสตร์ สามารถสรุปผลจากข้อมูลหรือข้อเท็จจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ มีความเป็นประชาธิปไตยที่เคารพในความคิดและความเชื่อของบุคคลที่มีความแตกต่างบนฐานของการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดสร้างสรรค์ รวมถึงส่งเสริมให้ทุกคน

⁴³ กรองทอง จิรเชชากุล, คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน, 5.

⁴⁴ จอมพงศ์ มงคลวนิช, การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา, 133.

⁴⁵ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, การนิเทศการศึกษา, 40.

ได้แสดงออกอย่างเสรี เพราะทุกความคิดย่อมมีคุณค่าและมีความหมาย ยังรวมถึงการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาเพราะการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งจำเป็นของการนิเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต⁴⁶

ซุมสัคคี อินทร์รักษ์ กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาในปัจจุบันยึดหลักการมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) โดยเน้นการปรับปรุงกลุ่มมากกว่าการปรับปรุงเฉพาะบุคคลอาศัยความร่วมมือ ความเข้าใจกัน คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาหารือ มีความเห็นใจกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับผู้สอนในสถานศึกษา มีความเคารพในหน้าที่และความรับผิดชอบ มีลักษณะเป็นการบริหารและการนิเทศแบบประชาธิปไตย⁴⁷

เบอร์ตันและบรัคเนอร์ (Burton and Brueckner) ได้กำหนดหลักการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้องตามหลักวิชา คือ ควรจะเป็นไปตามค่านิยม วัตถุประสงค์และนโยบายซึ่งเกี่ยวข้องอยู่กับการนั้น โดยเฉพาะเป็นไปตามความเป็นจริงและตามกฎหมายของเรื่องนั้น ๆ ควรจะวิวัฒนาการด้านเครื่องมือ และกลวิธีโดยมีจุดมุ่งหมายและนโยบายที่แน่นอน

2. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นวิทยาศาสตร์ ควรจะเป็นไปตามลำดับและมีวิธีการในการศึกษาปรับปรุงและประเมินผลต่าง ๆ ภายในขอบเขตของงานนั้น ทั้งนี้ย่อมหมายรวมทั้งด้านกระบวนการนิเทศการศึกษา และสิ่งที่ใช้ในการนิเทศ การได้มาจากการรวบรวมและสรุปผลจากข้อมูลอย่างเป็นปรนัย มีความถูกต้องแน่นอนเป็นที่เชื่อถือได้เป็นอย่างดี มีระเบียบมากกว่าการสรุปเอามาจากความคิดเห็น

3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย จะต้องเคารพในตัวบุคคลและความแตกต่างของแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้มีการร่วมมือและใช้ประโยชน์จากหมู่คณะ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของหมู่คณะไปสู่เป้าหมาย

4. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นการสร้างสรรค์ แสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้แสดงออกเพื่อพัฒนาความสามารถนั้นเต็มที่และควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานให้มากที่สุด⁴⁸

⁴⁶ วชิรา เครือคำอ้าย, การนิเทศการศึกษา (เชียงใหม่: ส.การพิมพ์, 2558), 32.

⁴⁷ ซุมสัคคี อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา, 218.

⁴⁸ William H. Burton and Leo J. Brueckner, *Supervision : A Social Process*, 3 ed. (New York: Macmillan Co., 1974), 71-72.

บีช และไรน์ฮาร์ทซ์ (Beach and Reinhartz) ได้กล่าวถึงสมมติฐานสำคัญที่ใช้เป็นหลักการในการดำเนินการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งสมมติฐานเหล่านี้ต้องมาจากพื้นฐานที่กำหนดคุณลักษณะของผู้นิเทศว่าต้องเป็นบุคคลที่มีความใจกว้าง ไม่มีท่าทีคุกคามผู้อื่น มีความน่าไว้วางใจ และสามารถมีสัมพันธภาพแบบเสริมพลังใจซึ่งกันและกันระหว่างครูและผู้นิเทศซึ่งทำให้เกิดความงอกงามด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย การนิเทศจึงเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต สมมติฐานที่บีชและไรน์ฮาร์ทซ์นำเสนอไว้ ประกอบด้วย

1. ครูสามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยการปรับพฤติกรรมของตนเอง
2. การตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับพฤติกรรมของตนเองต้องมาจากภายในตัวครูเอง มากกว่าการถูกบังคับจากผู้อื่น
3. พฤติกรรมการสอนของครูจะได้รับการศึกษาวิเคราะห์และระบุได้อย่างชัดเจนโดยผ่านการอภิปรายและเปลี่ยนการเรียนรู้กันอย่างไม่เป็นทางการ การเยี่ยมชมชั้นเรียน และการสังเกตอย่างเป็นระบบ
4. ผู้นิเทศสามารถให้มุมมองที่เป็นประโยชน์แก่ครูได้โดยใช้การเสนอแนะ การอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเอื้ออำนวย และการสังเกตห้องเรียน
5. เมื่อได้สารสนเทศที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ครูจะเป็นผู้ริบบทบาทสำคัญในการกำหนดสิ่งที่ต้องการการเปลี่ยนแปลง
6. คุณภาพการปฏิบัติงานของครูและผู้นิเทศจะสูงขึ้น เมื่อสัมพันธภาพของครูและผู้นิเทศมีลักษณะของความเป็นเพื่อนและอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ความร่วมมือ การเคารพและความมั่นใจซึ่งกันและกัน⁴⁹

สรุปได้ว่า การจัดการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ตลอดจนผลที่เกิดกับตัวผู้รับการนิเทศ ต้องมีความมั่นใจ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น และสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองโดยยึดหลักประชาธิปไตย เน้นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีความถูกต้องตามหลักวิชาการผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศเกิดความรู้สึกมั่นใจ เพื่อให้คุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ

⁴⁹Beach and Reinhartz, *Supervision Leadership : Focus on Instruction*, 9.

บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศการศึกษา

บุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนิเทศการศึกษา คือ ผู้บริหาร ผู้บริหารที่อยู่ในฐานะผู้นิเทศ ควรเน้นบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูเกิดทักษะการเรียนรู้ พัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการนิเทศ ดังนี้

กรองทอง จิระเชชากุล ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายของการนิเทศภายใน โรงเรียน เช่น ส่งเสริมให้ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานเพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นต้น
2. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและเรื่องอื่น ๆ ที่ครูส่วนใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ตลอดจนมีทักษะตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศภายใน โรงเรียน
3. ปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียนตามแผนการนิเทศของสถานศึกษา
4. เปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนและมีการประเมินตนเอง
5. สรุปและเผยแพร่งานที่ประสบความสำเร็จ⁵⁰

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในและหลักสูตร
2. ร่วมประชุมวางแผนกับคณะครูในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
3. สนับสนุนด้านงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนขวัญและกำลังใจ
4. เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา
5. กระตุ้นให้ผู้เกิดความตื่นตัวอยู่เสมอในด้านวิชาการ
6. ติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน⁵¹

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึง ผู้บริหารกับการนิเทศภายในไว้ว่า การนิเทศภายในเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียน โดยตรงที่ต้องจัดการดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ มีขวัญและกำลังใจดี ร่วมร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ⁵²

⁵⁰ กรองทอง จิระเชชากุล, *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*, 6.

⁵¹ กระทรวงศึกษาธิการ, *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551), 25.

⁵² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, *การนิเทศภายในสถานศึกษา*, 12-13.

รัชนี้ พรรตพานิช กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรและสร้างเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้มีการนิเทศทั้ง 3 ลักษณะ คือ การนิเทศทั่วไป การนิเทศเฉพาะเรื่อง และการนิเทศรายบุคคล ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานมักดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศทั่วไป ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานมักดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศทั่วไป โดยทำการนิเทศไปตามสายงานของการบังคับบัญชา เพื่อพัฒนาในภาพรวมของหน่วยงาน ส่วนการนิเทศเฉพาะเรื่องนั้นผู้บริหารในระดับรอง ๆ ลงมาเป็นผู้ดำเนินการ เพราะการเจาะลึกเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะงานทำได้เร็วกว่า เนื่องจากมีการกระจายงานตามฝ่ายงาน และการนิเทศรายบุคคลจำเป็นที่ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้มีขึ้น โดยผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการเอง หรือมอบหมายให้ผู้ที่เห็นว่ามีรู้ความสามารถดำเนินการแทนได้ เพราะการนิเทศรายบุคคล ต้องใช้เวลาและความเสียสละค่อนข้างมากแต่ผลที่ได้ คือ ศักยภาพของคนซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพของหน่วยงานในระยะยาว⁵³

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ฝายมัธยม รัชดาภิเษกในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศ ไว้ดังนี้

1. ปฐมนิเทศครูใหม่
2. จัดประชุมก่อนเปิดภาคเรียน
3. ตั้งเกิดการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน
4. เยี่ยมชั้นเรียน
5. ตั้งเกิดการจัดกระบวนการเรียนรู้
6. นิเทศเป็นรายบุคคลหรือหมู่คณะ
7. อบรมครู
8. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
9. สัมมนาครู
10. จัดหาหนังสือที่ดีมีคุณค่าให้ห้องสมุด
11. จัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ให้แก่ครู
12. สนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติมระหว่างปิดภาคเรียน⁵⁴

⁵³รัชนี้ พรรตพานิช, *ผู้บริหารและการนิเทศภายใน* (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2552), 13-14.

⁵⁴โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ฝายมัธยม รัชดาภิเษกในพระบรมราชูปถัมภ์, *คู่มือการนิเทศภายในปี 2554 – 2557* (สมุทรปราการ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6, 2554), 8.

ไวล์ (Wiles) กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำ ดังนี้

1. บทบาทด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีภายในกลุ่มและพยายามขจัดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดภายในกลุ่ม
2. บทบาทในฐานะผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ พัฒนาความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ตัวผู้อื่น ช่วยให้ผู้อื่นมีความรับผิดชอบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการใช้อำนาจ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบ
3. บทบาทในด้านการจัดการและดำเนินงานในหน่วยงานผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังนี้ คือ พัฒนาการจัดองค์การของหน่วยงานใน โรงเรียนช่วยให้การดำเนินงานของคณะกรรมการต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจเรื่องใดก็ตามต้องดำเนินต่อไปตามขั้นตอนและกระบวนการตัดสินใจเมื่อกลุ่มตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปแล้วจะต้องไม่คัดค้านพยายามทำให้ทุกคนในกลุ่มมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อให้เกิดมีวินัยในกลุ่มและส่งเสริมให้ทุกคนมีวินัยในตัวเอง
4. บทบาทในการคัดเลือกและใช้ประโยชน์จากบุคลากรผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังนี้ คือ พิจารณาคัดเลือกบุคลากรใหม่ให้ตรงกับความต้องการ โดยให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกด้วยช่วยให้บุคลากรที่เข้ามาทำงานใหม่รู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของโรงเรียนมีความอบอุ่นใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
5. บทบาทในการสร้างขวัญของครูผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่คือช่วยให้ครูพอใจในงานที่ทำมีความสะดวกสบายและปลอดภัยในการปฏิบัติงานให้ครูมีส่วนร่วมในการวางโครงการและนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียนช่วยให้ครูเชื่อมั่นในความสามารถของตนให้ครูรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น จัดให้มีการบริการต่าง ๆ เช่น กลุ่มมือครู การศึกษาต่อการอบรมตามที่ครูต้องการ
6. บทบาทในการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารมีหน้าที่ คือ จัดให้มีการอบรมในหน่วยงาน จัดให้ตรงตามความต้องการของครู การประชุมครูที่จัดขึ้นช่วยให้ครูมีความก้าวหน้าใช้วิธีสังเกตการสอนแต่ต้องมีความเข้าใจกันทั้งสองฝ่าย ใช้วิธีวัดผลเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอน หน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศการศึกษามีความสำคัญที่ผู้นำจะต้องพัฒนาให้เด่นชัด เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะประกอบด้วย

การตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน การประสานประโยชน์ให้การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน⁵⁵

กอร์ตัน (Gorton) กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้จัดการ ได้แก่ การคาดหวังว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้จัดหา จัดทำโครงการบริหาร โดยกำหนดหน้าที่ตำแหน่งงาน ประสานทรัพยากรมนุษย์และมีใช้ทรัพยากรมนุษย์เข้าด้วยกันเพื่อให้หน่วยงานบรรลุผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำทางการศึกษา

3. ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีวินัยและรักษาวินัย ซึ่งบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเรื่องระเบียบวินัยนับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารในสายตาของผู้ปกครองและนักเรียน

4. ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนได้ 2 ประการ คือ สร้างขวัญให้แก่บุคลากรในโรงเรียน และสภาพภายในโรงเรียนต้องเต็มไปด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างมนุษย์

5. ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสมัยใหม่ต้องมีลักษณะความเป็นผู้นำให้มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแผนงานหรือการกำหนดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด

6. ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นคนกลางในการจัดหรือประสานงานในเรื่องความขัดแย้งต่าง ๆ ผู้บริหารต้องกล้าเผชิญปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารต้องยึดมั่นในความเป็นกลาง รักความเที่ยงตรง การแสดงบทบาทและหน้าที่ในการเป็นผู้นำยอมแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้นำอันเป็นที่คาดหวังของผู้ตามและเป็นที่ต้องการของกลุ่ม โดยขึ้นอยู่กับเป้าหมายและวัฒนธรรมที่ปฏิบัติของสังคมนั้น ๆ⁵⁶

แฮริส (Harris) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

1. หน้าที่ทางการนิเทศการศึกษาเป็นงานด้านการพัฒนา คือ การพัฒนาครูด้านการสอนที่เกี่ยวข้องกับการสอนหรือการปฏิบัติงานของครูโดยตรง

2. หน้าที่ทางด้านการสอนเป็นที่ที่มีผลโดยตรงต่อนักเรียน

⁵⁵Kimball Wiles, *Supervision for Better Schools*, 3 ed. (New Jersey: Prentice-Hall, 1974), 56.

⁵⁶R. A. Gorton, *School Administration and Supervision : Leadership Challenges and Opportunities* (Wisconsin: WM.C.Brow, 1985), 71.

3. หน้าที่ด้านการบริหารงานทั่วไป เช่น การแนะแนว กิจกรรมหลักสูตร และการบริการด้านสุขภาพอนามัยซึ่งมีผลโดยตรงต่อนักเรียนเช่นเดียวกัน

4. หน้าที่ด้านธุรการหรือการจัดการ ได้แก่ งานธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ ซึ่งงานเหล่านี้ มีผลต่อการของครูทางอ้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสอนนักเรียนไม่มากนัก หน้าที่บริหารงานทั่วไปเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องประสานสัมพันธ์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงานภายในโรงเรียน⁵⁷

บีชและไรฮาร์ทซ (Beach and Reinhartz) ได้กล่าวถึงบทบาทการนิเทศของผู้บริหารหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บทบาทด้านผู้นำ (leader) พุดโน้มน้าวให้ครูได้ทำการเรียนรู้ร่วมกันอันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และช่วยให้ครูปรับแผนการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนอย่างเสมอภาครวมทั้งจูงใจให้ครูยอมรับหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนใหม่บทบาทของผู้นำนี้เป็นการใช้ความพยายามเพื่อรวบรวมการปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนา

2. นักวางแผน/นักจัดการ (planner/organizer) วางแผน คาดการณ์สิ่งที่จะต้องปฏิบัติ และแนะแนวทางที่จะปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จโดยการวางแผนพัฒนาครูทั้งหมดในสถานศึกษา และวางแผนระบบย่อย คือการพัฒนาครูในเรื่องเฉพาะเจาะจง การวางแผนทางระยะสั้นและระยะยาวเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำนี้เทศต้องดำเนินการเพราะแผนเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและการจัดทำ ความสำคัญของการปฏิบัติงาน ช่วยในการจัดตารางการเรียน จัดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และจัดผู้สอนและทรัพยากรที่ใช้ตามเวลาที่กำหนด

3. ผู้เอื้ออำนวย (facilitator) เอื้ออำนวยและสนับสนุนให้ครูซึ่งมีความต้องการและความสามารถแตกต่างกันให้ปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยการสนับสนุนช่วยเหลือครูทั้งในทางตรงด้วยการสอนแนะครูและโดยทางอ้อมด้วยการจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน จัดหาทุน การสนับสนุนให้มีทีมนิเทศ การสังเกตและรับฟังการสะท้อนด้านการสอนของครูเพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานของครู

4. ผู้ประเมิน (appraiser/assessor) เป็นการประเมินการสอนโดยปฏิบัติไปพร้อมกับการสอนและการช่วยเหลือสนับสนุนครู ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอน

⁵⁷Harris, *Supervisory Behavior in Education*, 7-211.

5. ผู้เสริมกำลังใจ (motivator/encourager) พยายามให้ครูเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา เสริมกำลังใจด้วยการเสริมสร้างความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่นในตนเองและการเห็นคุณค่าในตนเอง จะช่วยในการสร้างแรงบันดาลใจต่อการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน และช่วยให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเอง

6. นักสื่อสาร (communication) ฟังและโต้ตอบ รวมทั้งสื่อสารความคิดข้อมูลสารสนเทศกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมถึงชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ

7. ผู้ตัดสินใจ (decision maker) ตัดสินใจในเรื่องที่ส่งผลต่อผู้เรียน ครู บุคลากร อื่นๆ และองค์การเรื่องที่ต้องตัดสินใจได้แก่การปรับปรุงการเรียนการสอนหลักสูตร และการพัฒนาบุคลากร โดยการมีส่วนร่วมของครูผู้ปกครอง นักเรียน อย่างไรก็ตามการตัดสินใจที่จะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารภายใต้ข้อมูลที่ชัดเจนของสถานศึกษา

8. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะในเรื่องการเรียนการสอน แต่การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้สมาชิกต้องมีความเต็มใจและมีความรู้ความสามารถในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นผู้ปรับเปลี่ยนแผนและกระบวนการทำงานของครูที่จะส่งผลในทางบวกกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน

9. ผู้สอนแนะ/พี่เลี้ยงช่วยเหลือ (coach/mentor) ช่วยเหลือส่งเสริมเกี่ยวกับการรับรู้ การตัดสินใจและการใช้ทักษะทางสติปัญญาช่วยในการจัดหาทรัพยากรและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนซึ่งผู้บริหารหรือผู้สังเกตการณ์ปฏิบัติ⁵⁸

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการนิเทศการศึกษา การพัฒนาจัดการสถานศึกษาเห็นเป็นไปอย่างมีคุณภาพโดยสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ดีในการกระทำและการนำหลักสูตรไปใช้ มีการวางแผน ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ จัดหาทรัพยากร สร้างขวัญกำลังใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น มีการติดตามประเมินผล เป็นนักติดต่อสื่อสารรวมทั้งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

⁵⁸Beach and Reinhartz, *Supervision Leadership : Focus on Instruction*, 16-18.

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา

กิจกรรมที่ใช้สำหรับการนิเทศการศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการนิเทศบรรลุเป้าหมาย กิจกรรมการนิเทศมีมากมายซึ่งผู้นิเทศสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครูและนักเรียน ซึ่งได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศ ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ ได้เสนอแนะวิธีการนิเทศและเป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน คือ

1. การประชุม การประชุมที่ใช้เป็นกิจกรรมสำหรับการนิเทศมีหลายลักษณะ เช่น
 - 1.1 การประชุมชี้แจง
 - 1.2 การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz session)
 - 1.3 การระดมสมอง (Brainstorming)
2. การอภิปราย (Discussing) กิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ
 - 2.1 การฟัง (Listening)
 - 2.2 การดู (Viewing)
 - 2.3 การอ่าน (Reading)
 - 2.4 การเยี่ยมชม (Intervisiting)
- 2.5 การไปทัศนศึกษา (Field trip)
- 2.6 การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided practice)
- 2.7 บทบาทสมมุติ (Role playing)
- 2.8 การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ (Exhibiting and equipment)⁵⁹

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศไว้ดังนี้

1. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน เป็นการประชุมครูทั้งหมดของโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนในวันเปิดภาคเรียน
2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหาร หรือครูที่ได้รับมอบหมายกับครูในโรงเรียน เพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียน

⁵⁹สังัด อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ, 97-102.

3. จัดเอกสารหรือตำราทางวิชาการให้แก่ครูผู้สอน ได้ศึกษา เป็นการจัดหาเอกสาร ตำราทางวิชาการ ในเรื่องรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับครูผู้สอน สามารถที่จะช่วยพัฒนาการสอนของ ครูผู้สอนได้อีกทางหนึ่ง ทำให้ครูมีความรู้สึกที่ดีกว่า

4. การให้คำปรึกษาหารือ เป็นกิจกรรมการนิเทศภายในที่โรงเรียนสามารถปฏิบัติ ได้ ปัญหาในการปรึกษาหารืออาจแบ่งเป็นปัญหส่วนตัวและปัญหาด้านการเรียนการสอน

5. สาธิตการสอน ในกรณีที่ครูมีปัญหาเกี่ยวกับการสอน ผู้บริหารอาจนิเทศ การสอนโดยวิธีสาธิตการสอน สิ่งที่ควรระวังคือ การทำความเข้าใจระหว่างผู้สาธิตกับผู้สังเกต การสาธิตการสอน

6. การพาครูไปศึกษานอกสถานที่ การพาครูไปศึกษาดูงาน มีความประสงค์เพื่อให้ ครูได้รับประสบการณ์ตรง และให้เกิดแนวความคิดที่จะเอาประสบการณ์ที่ได้รับมานั้นมา ประยุกต์ใช้ในโรงเรียน

7. การสนทนาวិชาการ เป็นกิจกรรมการนิเทศที่มีประโยชน์ และโรงเรียนสามารถ ดำเนินการได้โดยไม่ต้องใช้งบประมาณ วิธีการดำเนินงานอาจใช้ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง⁶⁰

มนูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ กล่าวว่ากิจกรรมสำหรับการนิเทศการสอน คือ กิจกรรมซึ่ง ผู้นิเทศกระทำกับผู้รับการนิเทศโดยตรงเพื่อพัฒนาผู้สอน และกำหนดกิจกรรมในการนิเทศไว้ดังนี้

1. การสังเกตการณ์สอนหรือเยี่ยมชั้นเรียน เป็นกิจกรรมซึ่งช่วยให้เห็นถึงการสอน ของครูและการทำงานของนักเรียนจริง ๆ

2. การสาธิตการสอน เป็นกิจกรรมแสดงการสอนเป็นตัวอย่าง ผู้แสดงการสอน เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่จะแสดงเป็นอย่างดี

3. การจัดนิทรรศการ เป็นการรวบรวม นำเสนอผลงาน หรือสรุปเรื่องราวเพื่อให้ ผู้สนใจได้ศึกษา

4. การแนะนำเป็นรายบุคคล เป็นกิจกรรมพบปะกันระหว่างครูกับศึกษานิเทศก์ที่ ให้โอกาสศึกษานิเทศก์ได้ทำงานเป็นรายบุคคลร่วมกับครูในเรื่องปัญหาทางวิชาการของแต่ละคน

5. การประชุมกลุ่ม เป็นกิจกรรมการพบปะระหว่างศึกษานิเทศก์และครูได้จัด การประชุม หรือประชุมกลุ่มย่อยที่มีผู้เกี่ยวข้องน้อย

6. การปรึกษาหารือ เป็นวิธีการนิเทศโดยตรง โดยการปรึกษาหารือเป็น โอกาสที่ ผู้นิเทศได้ทำงานร่วมกับครูเป็นรายบุคคล

⁶⁰ ภาวิดา ชาราศรีสุทธิ, การจัดการและการบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550), 196-201.

7. การฝึกอบรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดการอบรมในการเพิ่มพูนและสร้างเสริมประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจและเจตคติให้ดียิ่งขึ้น

8. การบรรยาย เป็นกิจกรรมการเชิญบุคคลต่าง ๆ ที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ มาบรรยายพิเศษเกี่ยวกับปัญหาหรือเรื่องที่สมาชิกส่วนใหญ่สนใจเป็นครั้งคราว

9. การศึกษานอกสถานที่ หรือทัศนศึกษา

10. การแนะนำการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน ถือเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนที่ศึกษานิเทศก์ได้ช่วยครูในเรื่องนี้⁶¹

แฮร์ริส (Harris) กำหนดกิจกรรมการนิเทศไว้ ดังนี้

1. การบรรยาย การบรรยายเป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศมีบทบาทมากที่สุด เพราะเป็นผู้พูด อธิบายเนื้อหาสาระให้ผู้ได้รับการนิเทศฟังและจดบันทึก

2. การบรรยายแบบใช้สื่อทัศนูปกรณ์ การนิเทศแบบนี้จะมีสื่อทัศนูปกรณ์ประกอบ เช่น แผ่นใส สไลด์ แผนภูมิ power point และสื่อจากสื่อทัศนูปกรณ์อื่น ๆ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้ฟังและได้เห็นไปพร้อมกัน

3. การประชุมสัมมนา เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ได้ มีผู้บรรยายร่วมกันหลายคนและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และซักถามข้อสงสัย

4. การใช้ภาพยนตร์และโทรทัศน์ วิธีนี้สามารถใช้กับผู้รับการนิเทศสำหรับกลุ่มใหญ่และได้รับความนิยมมากขึ้นในการนำเสนอความรู้ให้เกิดการเรียนรู้โดยเฉพาะการถ่ายทำจากแหล่งเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เมื่อนำมาเสนอแก่ผู้รับการนิเทศจะดึงดูดความสนใจได้มาก

5. การฟังจากเทป วิทยู และการบันทึกเสียง เป็นการใช้เสียงเพื่อเสนอความคิดเห็นพัฒนาความเข้าใจ และทักษะของผู้รับการนิเทศทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก ซึ่งเหมาะกับการอภิปราย การสอนแบบจุดภาค และการใช้บทบาทสมมติ

6. นิทรรศการเกี่ยวกับการใช้วัสดุและอุปกรณ์ กิจกรรมนี้มักกระทำร่วมกับกิจกรรมอื่น เช่น การประชุมสัมมนา โดยกิจกรรมนี้จะช่วยในการพัฒนาสื่อการสอนได้ดี เพราะจะมีการนำเสนอสื่อวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ

7. การสังเกตในชั้นเรียน การสังเกตจะเป็นการกระทำอย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นระบบเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้สอนและนำมาแก้ไขข้อบกพร่อง

8. การสาธิต เป็นการกระทำที่ผู้นิเทศกระทำให้ผู้รับการนิเทศดูเป็นตัวอย่างสามารถสาธิตได้ทั้งการสอน และการใช้วัสดุอุปกรณ์

⁶¹ มนูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ, การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา, 50-52.

9. การสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง การนิเทศแบบนี้ต้องมีเครื่องมือช่วยในการเก็บข้อมูล

10. การสัมภาษณ์อย่างเจาะจง ผู้สัมภาษณ์จะใช้แบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์ เพราะจะรู้เรื่องราวที่ถูกต้อง เนื้อหาที่สัมภาษณ์จะเป็นประสบการณ์ตรงของผู้ถูกสัมภาษณ์

11. การสัมภาษณ์อย่างไม่มีทิศทาง ส่วนใหญ่ใช้เพื่อสร้างบรรยากาศในการนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

12. การอภิปราย เหมาะสำหรับกลุ่มผู้รับการนิเทศขนาดเล็กและใช้เวลาไม่นาน สามารถแบ่งปันประสบการณ์ความรู้ได้ในระดับปานกลาง

13. การอ่าน เป็นสิ่งที่ผู้นิเทศแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศให้ศึกษาหาความรู้จากหนังสือ หรือตำราต่าง ๆ

14. การวิเคราะห์และการตรวจสอบ ใช้มากในการนิเทศยุคแรก เพราะต้องการตรวจสอบให้มีผลการประเมินตรงตามจุดมุ่งหมาย

15. การระดมสมองเหมาะกับกลุ่มผู้นิเทศขนาดเล็ก โดยผู้นิเทศทุกคนมาร่วมประชุมปรึกษาหารือหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาเดียวกัน และหาทางออกที่เหมาะสมกับปัญหา

16. การใช้วิดีโอเทปและถ่ายภาพ เป็นการบันทึกเหตุการณ์เพื่อนำมาศึกษาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

17. เครื่องมือและแบบทดสอบ เครื่องมือจะเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประเมินค่า ฯลฯ

18. การอภิปรายกลุ่มย่อย ใช้สำหรับกลุ่มนิเทศขนาดเล็กโดยให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นในปัญหาเดียวกัน

19. การทัศนศึกษา เป็นการออกไปศึกษานอกสถานศึกษา เพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรงตามสภาพความเป็นจริง

20. การเยี่ยมชมชั้นเรียน เป็นการศึกษาและการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน โดยไปพร้อมกันหลายคนหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ อย่างมีจุดหมายที่ชัดเจน

21. การสวมบทบาท เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงบทบาท อารมณ์ ความรู้สึกตามที่ผู้นิเทศสร้างสถานการณ์ขึ้น และให้แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล

22. การเขียน เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศทุกคนต้องกระทำ การเขียนที่ดีควรเขียนให้เข้าใจง่าย สั้น กระชับ ได้ใจความ สื่อความหมายได้ชัดเจน

23. การฝึกปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่ใช้กับกลุ่มผู้รับการนิเทศขนาดเล็ก เน้นการลงมือทำ ฝึกฝนให้เกิดทักษะ เช่น ทักษะในห้องปฏิบัติการ⁶²

จากกิจกรรมการนิเทศที่กล่าวมา สรุปได้ว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. การประชุม
2. การอภิปราย
3. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน
4. การจัดเอกสารหรือตำราทางวิชาการ
5. การให้คำปรึกษา
6. การสาธิตการสอน
7. การสัมภาษณ์
8. การสนทนาทางวิชาการ
9. การทัศนศึกษา
10. การเยี่ยมชั้นเรียน
11. การฝึกปฏิบัติ

การนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา

การนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่ดำเนินการในโรงเรียน โดยบุคลากรภายในโรงเรียน เป็นผู้มีบทบาทในการนิเทศ นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในไว้ดังนี้

กรองทอง จิรเดชากุล ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียน ทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาให้เต็มตามวัยและศักยภาพ หรือ การนิเทศภายใน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูในสถานศึกษานั้น ในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนา การปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน⁶³

⁶²Harris, *Supervisory Behavior in Education*, 71-86.

⁶³กรองทอง จิรเดชากุล, *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*, 4.

จอมพงศ์ มงคลวนิช กล่าวถึงกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนว่าต้องจัดกระบวนการนิเทศอย่างมีแบบแผนตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันอย่างมีระบบตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ พร้อมด้วยเหตุผลและความเป็นไปได้ คือ ต้องประกอบด้วย การวางแผนการนิเทศ การให้ความรู้ในสิ่งที่จะต้องทำ การลงมือปฏิบัติ การสร้างขวัญและกำลังใจ การประเมินผลและกระบวนการดำเนินงาน และการปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาการนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น⁶⁴

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานทางการศึกษาที่ผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันจัดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในตัวผู้เรียนในทุกด้าน โดยบุคลากรในโรงเรียนรวมถึงเป็นการพัฒนาความก้าวหน้าของครูอีกทางหนึ่งด้วย⁶⁵

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่นำไปสู่การปรับปรุงการสอน โดยการทำงานร่วมกับผู้สอนและผู้เรียน เป็นกระบวนการกระตุ้นและช่วยเหลือผู้สอนให้รู้จักช่วยตนเองเพื่อพัฒนาการสอน การนิเทศที่จัดขึ้นในสถานศึกษาควรเป็นการอำนวยความสะดวกในสถานการณ์ที่เป็นการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียน⁶⁶

นุชนรา รัตนศิระประภาและประเสริฐ อินทร์รักษ์ ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง การทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำร่วมกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้⁶⁷

สรุปความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การนิเทศภายในเป็นการร่วมมือกันทำงานระหว่างผู้บริหารและบุคลากรที่อยู่ภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือครู ในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพและมีคุณภาพ และเพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

⁶⁴จอมพงศ์ มงคลวนิช, การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา, 136.

⁶⁵รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, การนิเทศการศึกษา, 216.

⁶⁶ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา, 206.

⁶⁷นุชนรา รัตนศิระประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์, การนิเทศการศึกษา: มโนทัศน์และการปฏิบัติ (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560), 170.

รูปแบบการนิเทศการศึกษา

การศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์และความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลง โรงเรียนจึงต้องหาวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย การนิเทศการศึกษาที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษามีหลายรูปแบบ และเลือกรูปแบบการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสม นักการศึกษาได้กล่าวถึงรูปแบบการนิเทศไว้ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ได้แบ่งรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน เป็น 7 รูปแบบ ดังนี้

1. การนิเทศแบบประชาธิปไตย เป็นการนิเทศที่คำนึงถึงมนุษยสัมพันธ์ และการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะเพื่อร่วมกันปรับปรุงแก้ไขการสอนให้มีประสิทธิภาพ ได้ประโยชน์แก่นักเรียนและเป้าหมายของการศึกษามากที่สุด โดยมีวิธีการดำเนินการ คือ ใช้วิธีประเมินตนเอง โดยครูและผู้นิเทศ ร่วมกันประเมินผลงานที่เกี่ยวข้องกับสภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการค้นหาสิ่งที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขให้ได้ และต้องมีการนิเทศแล้วประเมินผลทุกระยะตลอดเวลาด้วย ลักษณะงานนิเทศการสอนเป็นดังนี้

1.1 ความร่วมมือ ผู้นิเทศจะทำงานร่วมกับครูทุกคนช่วยกันแสดงความคิด โดยร่วมมือกันหลาย ๆ ฝ่าย

1.2 ขอบเขตงานกว้าง ครอบคลุมตัวการทุกชนิดมีผลกระทบต่อการเรียนการสอน

1.3 ความสัมพันธ์อันดีมิตร และในฐานะเพื่อนร่วมงานระหว่างครู หรือศึกษานิเทศก์กับครู

1.4 สภาพการนิเทศ เป็นเพียงการทดลองเท่านั้น ทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงได้ไม่มีอะไรตายตัว เมื่อประชุมร่วมกัน ลงความเห็นเป็นอย่างไรก็ลองนำไปทำ ขณะลงมือทำต้องพิจารณาด้วยว่าได้ผลเพียงใดถ้าไม่ได้ผลก็ปรึกษากันใหม่ แล้วแก้ไขเรื่อยไปไม่ทางด้านหลักสูตร แบบเรียน หรือวิธีสอน

2. การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ เป็นการนำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ในการนิเทศ ทำให้การนิเทศการสอนดำเนินไปอย่างมีระบบ มีเหตุผลเชื่อถือได้ มีหลักฐานปรากฏเด่นชัด มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์มีกระบวนการทำงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 สำรวจและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การสำรวจปัญหานั้นสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การประชุมสัมมนาครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน การใช้แบบสอบถาม การใช้

แบบสังเกตการสอน และเมื่อได้ข้อมูลแล้วก็นำมาวิเคราะห์หาสาเหตุที่เป็นปัญหาโดยการตั้งสมมุติฐานและทดสอบสมมุติฐาน

2.2 ลำดับความสำคัญของปัญหาต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นโยบายของโรงเรียน หน่วยงานที่สังกัดนโยบายการศึกษาของชาติ และผลที่จะเกิดขึ้นถ้าไม่ได้รับการแก้ไข

2.3 ตั้งจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาที่เลือกแล้ว

2.4 สร้างและเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยเลือกทางเลือกที่เหมาะสมมาใช้

2.5 นำวิธีแก้ปัญหานั้นไปทำการทดลองอย่างมีแผนการทดลอง จากนั้นสรุปผล การทดลองนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำไปใช้จริงและประเมินผล การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์จะเน้นการทำงานอย่างมีระบบตามขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการนิเทศแบบนี้คือ สามารถพิสูจน์ได้ ทดลองได้ จึงนับว่าเป็นการนิเทศที่มีหลักเกณฑ์ที่ดี

3. การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง การแนะแนวเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียน ตลอดจนโครงการดำเนินงาน และวิธีที่จะปรับปรุงการเรียนของนักเรียน โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลและความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้นิเทศเป็นรากฐาน การจัดการนิเทศแบบคลินิก มีหลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาได้ คือ การนิเทศแบบคลินิก มีขั้นตอนการทำงาน 3 ขั้นตอน คือ

3.1 การประชุมปรึกษาหารือ เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศจะเปิดโอกาสให้ครูระบายความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียนการสอน และความต้องการที่มีอยู่ ความมุ่งหวังในวิชาชีพ แล้วหาแนวทางในการแก้ปัญหา จากนั้นผู้นิเทศอาจจะเสนอแนวทางแก้ปัญหาให้ครูภายหลัง

3.2 การสังเกตการณ์สอน เป็นขั้นที่ผู้นิเทศจะสังเกตการณ์สอนของครูตามข้อตกลงกับครูแล้วบันทึกข้อมูลเหตุการณ์ต่าง ๆ และพฤติกรรมการสอนของครูอย่างละเอียด

3.3 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้นิเทศและครูจะทบทวนข้อมูลของการสังเกตการณ์สอน ผู้นิเทศจะสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์การสอนของตนเอง แล้วร่วมกับครูหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้น

4. การนิเทศแบบเชิงเน้นวัตถุประสงค์ เป็นการนิเทศการสอนแบบหนึ่งที่มีระบบและแนวทางปฏิบัติชัดเจน มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง ชัดเจน ในการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูให้ดีขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศอย่างเต็มที่ในกระบวนการนิเทศ กระบวนการนิเทศแบบนี้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ชั้นประชุมวางแผน ชั้นนี้ผู้นิเทศจะประชุมปรึกษาหารือกับครูผู้สอน เพื่อวางแผนการนิเทศ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศอย่างเต็มที่ ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ ดังนี้

4.1.1 กำหนดวัตถุประสงค์สำหรับการนิเทศ เป็นวัตถุประสงค์ที่ ระบุว่าครูผู้สอนจะต้องปรับปรุงเรื่องอะไร ซึ่งอาจมาจากความต้องการพัฒนาตนเองของครู หรือมาจากอุปสรรคในการจัดการสอนที่ครูเผชิญอยู่หรืออาจมาจากการนิเทศที่ผู้นิเทศและครูได้ร่วมกัน วิเคราะห์ไว้

4.1.2 เขียนแนวทางแก้ปัญหา โดยผู้นิเทศกับครูร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขของครูผู้สอน แล้วกำหนดเป็นพฤติกรรมสนับสนุนวัตถุประสงค์ไว้

4.1.3 สร้างแบบฟอร์มการนิเทศขึ้น

4.1.4 กำหนดเวลาสถานที่ในการนิเทศ

4.2 ชั้นสังเกตการสอนเมื่อเตรียมการในชั้นที่ 1 พร้อมแล้ว ก็ดำเนินการสังเกตการสอนตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนด ผู้นิเทศจะบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูอย่างละเอียด เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ครูทราบภายหลัง

4.3 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้นิเทศจะบอกครูผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของเขาว่าเป็นอย่างไร สิ่งที่ครูกำหนดให้ดูนั้นครูทำได้ตรงเป้าหมายหรือไม่อย่างไร และมีพฤติกรรมใหม่ที่เป็นปัญหา และต้องการให้ความช่วยเหลืออีกหรือไม่ การนิเทศการสอนเชิงเน้นวัตถุประสงค์เป็นการนิเทศอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ เรามีหลักการที่ให้อำนาจแก่ครู กำหนดสิ่งที่เราต้องการพัฒนาทำให้การนิเทศได้ตรงจุดยิ่งขึ้น

5. การนิเทศวิมังสา ความหมาย วิมังสา หมายถึง ความไตร่ตรอง หรือทดลองหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบตราหาสาเหตุและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นมี การวางแผนวัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เมื่อนำมาสรุปรวมกันแล้ว การนิเทศการศึกษาแบบวิมังสาจึงหมายถึง วิธีการเชิงกระบวนการ การร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเป็นรายกลุ่มย่อยหรือเป็นรายบุคคล วิเคราะห์ ไตร่ตรอง ตรวจสอบหาเหตุผล พิจารณาข้อยิ่งหย่อนในการจัดการเรียนการสอน คิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุงข้อยิ่งหย่อนนั้น ๆ ขั้นตอนการนิเทศแบบวิมังสา มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน

1. ผู้นิเทศสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้รับการนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกข้อมูลของผู้รับการนิเทศ

2. ผู้นิเทศพิจารณาผลการเรียนของนักเรียนที่ผู้รับการนิเทศรับผิดชอบ ซึ่งเป็นผลการเรียนที่บันทึกไว้อย่างน้อย 2 ภาคเรียนเพื่อเป็นหลักฐาน

3. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน

4. เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนเพื่อดูผลการพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ คือ ตารางวิเคราะห์ และบันทึกผลการวิเคราะห์การเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย

1. ผู้นิเทศชี้ให้ผู้รับการนิเทศร่วมไต่ตรงวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย มี 2 กรณี คือ กรณีผลพัฒนาขึ้น ผู้นิเทศถามชี้ให้ผู้รับการนิเทศไต่ตรงระลึกว่าได้ทำกิจกรรมอะไรบ้างในการสอนที่ผ่านมา (จุดเด่น) ทำไมถึงทำเช่นนี้ (แรงดัน) ให้ผู้รับการนิเทศบันทึกไว้ในตารางวิเคราะห์ ผล กรณีที่ผลยังไม่พัฒนา ผู้นิเทศต้องอธิบายจุดด้อยของการแปรผลค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน การแปรปรวนที่เป็นปัญหา เป็นอุปสรรคขัดขวางการทำกิจกรรมให้น้อยลง ให้บันทึกผลการวิเคราะห์ลงในตารางวิเคราะห์ผล

2. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมสืบค้น วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุกิจกรรมลดแรงดึงเพิ่มแรงดัน โดยใช้แบบบันทึกผลการวิเคราะห์การเรียนการสอน

ขั้นที่ 3 วางแผน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศนำกิจกรรมที่บันทึกไว้ในแบบบันทึกผลการวิเคราะห์การเรียนการสอนมากำหนดกิจกรรม 2 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมเป้าหมาย

2. กิจกรรมที่นำเป้าหมายและกำหนดวัน เดือน ปี ที่ปฏิบัติ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศลงนาม ลือและเครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้คือ แบบบันทึกผลการนิเทศ

ขั้นที่ 4 ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ผู้รับการนิเทศดำเนินกิจกรรมที่กำหนด บันทึกกิจกรรมแต่ละครั้ง และวัน เดือน ปี และผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรมนั้น ลือและเครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินผลการดำเนินงานของผู้รับการนิเทศ

ขั้นที่ 5 ประเมินผลผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศพบกันอีกครั้งหนึ่งเพื่อร่วมประเมินการนิเทศ ตรวจสอบข้อที่ยังอ่อนในการปฏิบัติตามกิจกรรม วิเคราะห์ สรุปผลการดำเนินงาน ลือและเครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินผลการดำเนินงานผู้รับการนิเทศ

6. การนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศแบบมีส่วนร่วมหมายถึง การนิเทศการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่มุ่งการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในการร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมแก้ปัญหาและเจรจาตกลงที่จะดำเนินการร่วมกันถึงการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกันในการดำเนินการร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตย โดยใช้เสียงของสมาชิกส่วนใหญ่เป็นหลัก และเรียกว่าเป็นการนิเทศแบบพึ่งพา ควรใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเหตุการณ์ คือ 1) เมื่อครูและผู้นิเทศมีระดับความเชี่ยวชาญในประเด็นปัญหาใกล้เคียงกัน

2) เมื่อครูและผู้นิเทศต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน และนำมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน 3) เมื่อครูและผู้นิเทศ ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันในประเด็นปัญหานั้น ๆ 4) เมื่อครูและผู้นิเทศต้องการให้มีการพิจารณาปัญหาร่วมกันอย่างถี่ถ้วนและรอบคอบหรือครูต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กระบวนการนิเทศแบบมีส่วนร่วมมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ เป็นขั้นเริ่มต้นที่จะได้ข้อมูล เพื่อนำไปประกอบในการวางแผน และกำหนดทางเลือกผู้นิเทศจำเป็นจะต้องทำการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง สิ่งแรกที่ต้องทำคือ สํารวจสภาพปัจจุบันซึ่งเป็นข้อมูลทั้งภายในและภายนอก จำแนกข้อมูลปัจจัยเบื้องต้นทางด้านกายภาพ ได้แก่ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ จำนวนครู จำนวนนักเรียน ศักยภาพของครู กระบวนการเรียน การสอน กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศ คุณภาพนักเรียน การสำรวจความคิดเห็น ความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาด้านใดบ้าง ควรปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างไร

6.2 การวางแผนและกำหนดทางเลือก การวางแผนเป็นการเริ่มต้นของการกำหนดวัตถุประสงค์นโยบายหลักการทำงานกำหนดเกณฑ์มาตรฐานงานจากข้อมูลที่กำหนดจะพัฒนาตามความสำคัญลำดับ 1, 2 และ 3 คณะครูทุกท่านระดมความคิดสร้างทางเลือก และเลือกทางเลือกที่สามารถทำได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์กิจกรรม ช่วงเวลาดำเนินการแหล่งทรัพยากรที่สนับสนุน

6.3 การสร้างสื่อและเครื่องมือ หลังจากผู้นิเทศและครูได้ร่วมกันวางแผน กำหนดทางเลือกในการนิเทศแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ ผู้นิเทศและครูผู้สอนต้องร่วมกันสร้างสื่อและเครื่องมือ เพื่อใช้ในการดำเนินการนิเทศ สื่อและเครื่องมือที่สร้างขึ้นต้องได้รับการยอมรับและเห็นพ้องต้องกันก่อนจะให้การปฏิบัติการนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศจะแตกต่างกันไปตามกิจกรรมการนิเทศ ได้แก่ เครื่องมือในการประชุมปฏิบัติการ เครื่องมือเยี่ยมชั้นเรียน เครื่องมือสังเกตการสอน เครื่องมือในการประชุมปรึกษาหารือ

6.4 การปฏิบัติการนิเทศ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศตกลงกันไว้ว่าจะปฏิบัติอย่างไร จะเป็นเพียงเยี่ยมชั้นเรียนหรือประเมินเอกสารหลักฐานหรือการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ควรเป็นแบบมีส่วนร่วมโดยผู้นิเทศมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่บางอย่างในชั้นเรียน ได้แก่ ช่วยสอน ช่วยตอบคำถาม ช่วยหยิบอุปกรณ์ การทดลองร่วมสังเกตการสอน จดบันทึกอย่างย่อ ๆ ในขณะที่ทำการสังเกตการสอนตลอดตามที่สอน

6.5 การประเมินผลและรายงานผล การประเมินผลการนิเทศเป็นกระบวนการที่ต้องรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทราบความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จในการปฏิบัติการนิเทศโดยใช้วิธีการ และเครื่องมือที่ผู้นิเทศและครูได้ร่วมกันสร้างขึ้น ดังนี้

6.5.1 การประเมินประสิทธิผล แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ประเมินสภาพเมื่อเริ่มต้น เป็นการประเมินสภาพความร้อนในด้านต่าง ๆ ก่อนจะเริ่มปฏิบัติการนิเทศ ได้แก่ ความพร้อมของครู ระบบการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หรือคุณภาพด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว ระยะที่ 2 เป็นการประเมินสภาพระหว่างปฏิบัติเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า ระยะที่ 3 เป็นการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน ตรวจสอบผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายหรือไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่

6.5.2 เปรียบเทียบผลที่ได้กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลจากการประเมินการปฏิบัติการนิเทศ จะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้ตามเป้าหมายแล้วพิจารณา ตรวจสอบว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด มีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

6.5.3 รายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้เกี่ยวข้อง ผลการประเมินที่ประมวลไว้นั้น ผู้นิเทศจะต้องรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทราบ โดยเฉพาะครูผู้สอนจะต้องทราบอย่างชัดเจนว่ากระบวนการเรียนการสอนของตนเป็นอย่างไร ควรปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาดีขึ้นตรงจุดไหน

7. การนิเทศโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร ผู้นิเทศสามารถนำไปใช้ในการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ซึ่งเป็นการนำหลักธรรมความเป็นกัลยาณมิตรมาใช้ตามสาระของหลักอริยสัจ 4 สาระสำคัญของกระบวนการกัลยาณมิตรนิเทศ มีดังนี้

7.1 ประการที่หนึ่ง คือ การสร้างพื้นฐานความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศ ครูกับศิษย์ นักเรียนกับเพื่อน พ่อ แม่ ลูก พระสงฆ์ กับอุบาสกและอุบาสิกา การสร้างเสริมคุณธรรมเริ่มต้นด้วยศรัทธา ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศจึงต้องจัดกิจกรรมและใช้สื่อการนิเทศ เพื่อสร้างความศรัทธาและความไว้วางใจ

7.2 ประการที่สอง การนำหลักกัลยาณมิตรมาผสมผสานในกิจกรรมทุกขั้นตอน ซึ่งถ้าได้จำแนกกัลยาณมิตรธรรม 7 ตามหลักการสอนแล้ว สามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้นิเทศที่เป็นกัลยาณมิตรต้องมีสิ่งต่อไปนี้

7.2.1 มีคุณลักษณะที่น่าเคารพและนับถือ

7.2.2 มีคุณสมบัติ คือ ความรู้ ภูมิปัญญา ประพฤติดี เป็นผู้ฝึกหัดอบรมคนอยู่เสมอ สามารถสื่อสารสร้างความสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้รับการนิเทศได้อย่างดี

7.2.3 มีคุณธรรม คือ การอดทน ตั้งใจนิเทศด้วยความเมตตา ผู้นิเทศเป็นกัลยาณมิตรจึงมีความจริงใจ มีความรู้จริง มีใจกว้าง นิเทศได้แจ่มแจ้งและชัดเจน

7.3 ประการที่สาม คือ การจัดขั้นตอนการนิเทศไม่ว่าเป็นการปรึกษาหารือ การแนะนำ หรือการฝึกอบรม ต้องเป็นไปตามหลักอริยสัจ 4 เน้นความจริงในทุกข์ ค้นคว้า หาเหตุของทุกข์ มุ่งปฏิบัติตามแนวอริยมรรค เพื่อนำไปสู่สภาวะการพ้นทุกข์ทั้งสิ้น

7.4 ประการที่ 4 มีความสำคัญอย่างยิ่ง คือ ความเมตตากรุณา และความจริงใจที่ทุกฝ่ายมีศรัทธาต่อกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือต่างเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการกัลยาณมิตรล้วนต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร ทำความเข้าใจกัน ต้องฝึกการคิดวิเคราะห์ร่วมกัน ช่วยกันหาข่าวสารข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้แย้งกันในการจัดลำดับปัญหา วิธีการและจุดหมายของภาวะพ้นปัญหา⁶⁸

แทนเนอร์ และ แทนเนอร์ (Tanner and Tanner) ได้จัดรูปแบบการนิเทศการศึกษาตามลักษณะของการทำงานออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การนิเทศแบบตรวจตรา (Inspection Supervision) เป็นรูปแบบของการตรวจตราด้านบริหาร และใช้อำนาจสั่งการเฉพาะคน โดยตรวจตราการปฏิบัติงานการสอนของครู เพื่อประมวลผลการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบที่ได้กำหนดไว้และตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อตรวจแล้วจะแจ้งผลเพื่อให้ครูแก้ไขข้อบกพร่องทั้งหมด

2. การนิเทศแบบให้ผลผลิต (Supervision as Product) โรงเรียน คือ แหล่งผลิตครู คือ ลูกจ้างที่ต้องสร้างผลผลิต นักเรียน คือ ผลผลิต การนิเทศแบบนี้จะเน้นที่ผลผลิต นั่นคือคุณภาพของนักเรียน การนิเทศแบบให้ผลผลิตนี้เอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการนิเทศซึ่งจะมีการจัดระบบการนิเทศอย่างดี

3. สำหรับการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เป็นรูปแบบการนิเทศการศึกษาที่ใช้ในการนิเทศการสอนโดยตรง มีการสังเกตการสอนและเก็บบันทึกข้อมูลจากสภาพการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศแบบนี้จะเน้นการมีส่วนร่วมของครูผู้รับการนิเทศ เนื่องจาก

⁶⁸สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม, เทคนิคและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา (สมุทรสงคราม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม, 2550), 3-13.

จะต้องทำงานร่วมกับผู้นิเทศในทุกขั้นตอน ตั้งแต่กำหนดวัตถุประสงค์ การสังเกต การวิเคราะห์ และหาแนวทางในการพัฒนา

4. การนิเทศเพื่อพัฒนา (Supervision for Development) เป็นรูปแบบการนิเทศที่มุ่งแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ครูเป็นผู้ที่มีความคิด มีความรับผิดชอบ มีความสามารถ เพียงแค่การเสนอปัญหาให้ครูทราบ ครูก็สามารถที่จะคิดถึงการแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้⁶⁹

เบอร์แมน (Berman) ได้แนะนำแนวคิดใหม่ในการนิเทศการศึกษาไว้ว่า ควรเพิ่มรูปแบบที่ 5 คือ รูปแบบการนิเทศเพื่อการบำบัด (Clinical Supervision) กล่าวคือ เป็นการนิเทศการศึกษาที่มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครู โดยการสังเกต วิเคราะห์ แล้วช่วยบำบัด(ช่วยเหลือ) ปรับปรุงใน 2 ประเด็นสำคัญ คือ

1. สิ่งที่จะเกิดขึ้นในขณะที่กำลังดำเนินการสอน ได้แก่ พฤติกรรมของครูและนักเรียน

2. สิ่งที่จะพัฒนาเป็นกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ กลวิธีการสอน การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมการเรียน ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีผลดีมากที่สุดที่เปิดโอกาสให้ครูได้ฝึกฝนและใช้แรงแสวงหาวิธีสอนแปลก ๆ ใหม่ ๆ และช่วยถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่เพื่อนครูด้วยกัน นับเป็นวิธีนิเทศที่ช่วยพัฒนาวิธีการเรียนการสอนที่ได้ผลมาก⁷⁰

บาร์ตลีย์ (Bartkey) ได้แบ่งรูปแบบการนิเทศการศึกษา 7 รูปแบบ ดังนี้

1. การนิเทศแบบอัตตาริปไตย (Supervision as Autocratic) คือ ยึดตัวผู้นิเทศเป็นใหญ่เป็นการนิเทศแบบบังคับ

2. การนิเทศแบบตรวจตรา (Inspection Supervision) คือ ดูแลการทำงานของครูให้เป็นที่ไปตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้

3. การนิเทศแบบตัวแทน (Agency Supervision by Agency) คือ การนิเทศการศึกษารูปแบบนี้ถือว่าผู้นิเทศเป็นต้นแบบที่ถูกต้องที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน

4. การนิเทศแบบทำงานร่วมกัน (Participatory Supervision) คือ การนิเทศด้วยการจัดกิจกรรมกลุ่ม ปรึกษาหารือร่วมกับครู เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

⁶⁹ Daniel Tanner and Laured Tanner, *Supervision in Education Problems and Practices* (New York: Macmillan Publishing, 1987), 15-18.

⁷⁰ Louis M. Berman, *Supervision* (New York: Macmillan Publishing, 1987), 10-12.

5. การนิเทศแบบผู้ทรงคุณวุฒิ (Supervision by Connoisseurship) คือ รูปแบบการนิเทศที่ยึดถือว่าผู้นิเทศผู้ดีที่สุดและได้รับเชิญให้ไปเป็นวิทยากร บรรยาย สาธิต หรือแนะนำให้แก่ครู

6. การนิเทศด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Supervision) คือ รูปแบบการนิเทศที่มีแนวคิดว่าการปรับปรุงการเรียนการสอนต้องมีเหตุมีผล สามารถวัดและควบคุมได้

7. การนิเทศแบบสร้างสรรค์ (Creative Supervision) คือ รูปแบบที่มุ่งเน้นการให้ครูเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มและสามารถปรับปรุงการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศการศึกษาทำหน้าที่เชื่อมโยงแนะนำทฤษฎีทางการศึกษากับการปฏิบัติงานของครูให้เชื่อมโยงกันเท่านั้น⁷¹

รูปแบบการนิเทศเป็นแบบแผนของการดำเนินงานด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบเพื่อให้เกิดประโยชน์การดำเนินงานนิเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบสำหรับการยึดเป็นหลักในการปฏิบัติ การนิเทศการศึกษาสำหรับโรงเรียนที่นิยมใช้กันคือ การนิเทศรายบุคคล ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ การนิเทศวิธีนี้มักใช้กับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วม รูปแบบการนิเทศภายใน

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา

บุคลากรทางการนิเทศการศึกษาหรือผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งแต่เพียงผู้เดียว อาจเป็นสมาชิกคนใดคนหนึ่งที่มีความสามารถในการช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุงและพัฒนาครูให้สามารถทำการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นก็ถือเป็นผู้นิเทศการศึกษาเช่นเดียวกัน หากไม่มีการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้สอนไม่มีทิศทางการสอนที่ถูกต้อง อาจยึดแนวทางของตนเองเป็นหลักและไม่ยอมปรับปรุงการเรียนการสอน นักการศึกษาได้กล่าวถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ กล่าวว่า ในปัจจุบันบุคคลผู้หน้าที่นิเทศศึกษามีหลายกลุ่ม ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์ คือ บุคคลที่มีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาโดยตำแหน่ง
2. ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือรักษาการแทน

⁷¹ John A. Bartkey, *Supervision : A Developmental Approach*, 6 ed. (Boston: Allyn & Bacon, 1955), 25.

3. ครู คือ ครูที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่อาจให้ความช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่เพื่อนครูด้วยกัน

4. ผู้เชี่ยวชาญ คือ บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถที่สถานศึกษาเชิญมาเป็นวิทยากรเพื่อช่วยเหลือแนะนำ และให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5. ผู้บริหารการศึกษา คือ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะงาน⁷²

นุชรา รัตนศิริประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์ กล่าวว่า บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา หรือผู้ทำหน้าที่การนิเทศศึกษามีหลายกลุ่ม คือ

1. ศึกษานิเทศก์ (educational supervisor) คือ บุคลากรผู้ทำหน้าที่การนิเทศการศึกษาโดยตำแหน่ง ปัจจุบันมีศึกษานิเทศก์กรม ศึกษานิเทศก์เขต และศึกษานิเทศก์จังหวัด เป็นต้น

2. ผู้บริหารโรงเรียน (school administrator) คือ ผู้บริหารในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ฯ เป็นต้น

3. ครูในโรงเรียน (teacher) อาจให้ความช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนแก่เพื่อนครูด้วยกัน

4. ผู้เชี่ยวชาญ (expert) คือ บุคคลที่โรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากรเพื่อช่วยเหลือแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู

5. ผู้บริหารการศึกษา (educational administrator) คือ ผู้บริหารระดับกระทรวง กรม จังหวัด และอำเภอ ซึ่งได้แก่ รัฐมนตรี อธิบดี ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เป็นต้น ผู้บริหารการศึกษาเหล่านี้มีหน้าที่บริหารการศึกษาหลาย ๆ ด้าน ครอบคลุมถึงการนิเทศการศึกษาด้วย⁷³

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ กล่าวถึงผู้มีบทบาทในการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. ผู้อำนวยการโรงเรียน มีหน้าที่ต่อการนิเทศ ดังนี้

1) การช่วยให้ผู้สอนแต่ละคนทำหน้าที่การสอนให้ได้ผลดี แก้ปัญหาของผู้สอนแต่ละคนทางด้านการสอน ช่วยให้ผู้สอนมีความเจริญงอกงามในวิชาชีพของตนเอง

⁷²รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, การนิเทศการศึกษา, 75.

⁷³นุชรา รัตนศิริประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์, การนิเทศการศึกษา: มโนทัศน์และการปฏิบัติ, 146.

2) การเป็นผู้ประสานงานและบริการแก่ผู้สอนทุกคนในด้านการสอน เช่น ช่วยจัดหาหนังสือคู่มือ วิเคราะห์เนื้อหา วิธีสอน อุปกรณ์ รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3) การเป็นวิทยากรที่ดีที่สุดของครูผู้สอนในทุกโอกาส คือ ให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง ชี้แหล่งวิทยาการที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน

4) การเป็นผู้ประเมินการเรียนการสอนและ โปรแกรมต่างๆ ของสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

5) การเป็นผู้นำที่ดีของสถานศึกษาและชุมชน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อร่วมมือในด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา

6) การช่วยเหลือผู้สอนด้านวิชาการ ได้แก่

6.1) การปฐมนิเทศผู้สอนเข้าใหม่

6.2) การจัดประชุมก่อนเปิดเรียน

6.3) การเยี่ยมชั้นเรียน

6.4) การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม

6.5) การอบรม บรรยาย อภิปราย

6.6) การสัมมนาในโอกาสต่าง ๆ

6.7) การจัดหนังสือ คู่มือต่าง ๆ ให้

6.8) การปรับปรุงห้องสมุดให้ใช้ได้สะดวก ทั้งผู้สอนและ

ผู้เรียน

6.9) การจัดอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาให้ได้อย่างทั่วถึง

6.10) การแนะนำให้เป็นสมาชิกชมรมหรือสมาคมต่าง ๆ

7) การส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการทำงาน เช่น การจัดสวัสดิการ การสร้างความสามัคคีภายในสถานศึกษา

2. รองผู้อำนวยการ โรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา มีหน้าที่ในการนิเทศ ดังนี้

1) การจัดปฐมนิเทศแนะนำผู้สอนใหม่

2) การดูแลการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสาระวิชา

3) การแนะนำหลักสูตร เนื้อหา หนังสือ แบบเรียนให้ผู้สอน

4) การจัดหาหนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ้างอิงให้ผู้สอนและผู้เรียนใช้

อย่างเพียงพอ

5) การสาธิตการสอน ให้ความช่วยเหลือแนะนำด้านการสอน

- 6) การส่งเสริมการนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้
- 7) การจัดผู้สอนแทนกรณีผู้สอนลาหรือไม่อยู่
- 8) การวางแผนการสอนร่วมกัน
- 9) การประชุมปรึกษาหารือในแต่ละเดือน
- 10) การจัดทำเอกสาร บทความที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและส่งเสริมผลงานทางวิชาการของผู้สอนทุกคน
- 11) การร่วมมือกับผู้สอนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น
- 12) การติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือเชิญวิทยากรมาบรรยาย ชี้แจงให้ผู้สอนฟัง โดยกำหนดหัวเรื่องให้
- 13) การรับฟังความคิดเห็นจากผู้สอนและหัวหน้ากลุ่มสาระคนอื่น ๆ
- 14) การแบ่งงานสอนและหน้าที่พิเศษให้ผู้สอนตามความถนัดและความต้องการของผู้สอน
- 15) การติดตามผลและประเมินผลกิจกรรมภายในกลุ่มสาระวิชา

3. ผู้สอน นอกจากหน้าที่สอนประจำแล้วต้องมีหน้าที่พิเศษภายใน ปัจจุบันผู้สอนมีความรู้เฉพาะด้าน มีความสามารถด้านการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง สามารถเป็นผู้นิเทศภายในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

ครูปฏิบัติการ มีหน้าที่รับผิดชอบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้ เป็นผู้นำหรือร่วมกิจกรรมของสังคม ศึกษา ค้นคว้า วิจัย วิเคราะห์ ช่วยรวบรวมประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ครูชำนาญการ มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยจะต้องรับผิดชอบในกระบวนการเรียนการสอน เช่น การจัดทำโครงการสอน การเตรียมการสอน การวัดผลและการประเมินผลเป็นที่ปรึกษาของผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานในด้านปรับปรุงการเรียน ฝึกอบรมผู้สอนประจำการ ร่วมมือประสานงานกับฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ให้บริการแก่สังคมในด้านต่าง ๆ

ครูชำนาญการพิเศษ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรับผิดชอบในกระบวนการเรียนการสอน เช่น การจัดทำโครงการสอน การเตรียมการสอน การประเมินผล การให้คำแนะนำและแนะแนวการศึกษา ให้คำปรึกษาแก่ผู้สอนที่อยู่ในกลุ่มสาระวิชาที่รับผิดชอบ เป็นที่ปรึกษาของผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงาน เป็นผู้ร่วมกิจกรรมของสังคม ศึกษา ค้นคว้า วิจัย วิเคราะห์ และนิเทศในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ รวบรวมวิทยาการและ

ประสบการณ์ใหม่ ๆ หรือเรียบเรียงตำราออกเผยแพร่และปรับปรุงให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น⁷⁴

บุคลากรทางการศึกษามีหลายกลุ่ม ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารการศึกษา

พฤติกรรมการณ์เทศของผู้นิเทศการศึกษา

การนิเทศภายในโรงเรียนมีความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องดำเนินการนิเทศเพราะการนิเทศเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แนะให้ครูปฏิบัติหน้าที่เพื่อปรับปรุงพัฒนาให้เกิดผลดีต่อคุณภาพการเรียนการสอน พฤติกรรมการณ์เทศของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการนิเทศเพราะเป็นการแสดงออกของผู้นิเทศเพื่อให้การนิเทศเกิดผลต่อผู้รับการนิเทศ นักการศึกษาได้กล่าวถึงพฤติกรรมการณ์เทศไว้ดังนี้

แฮริส (Harris) ได้กล่าวถึงงานหลักที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศการศึกษามี 10 ประการ คือ

1. งานพัฒนาหลักสูตร (Developing curriculum) เป็นการออกแบบหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรที่จะนำมาใช้โดยคำนึงถึงเวลา สถานที่และรูปแบบในการจัดการเรียนการสอน การสร้างคู่มือหลักสูตร การกำหนดมาตรฐานทางวิชาการ แผนการสอนและกำหนดบทเรียน
2. งานจัดการเรียนการสอน (Organizing for instruction) เป็นการจัดทำแผนงานเพื่อนำหลักสูตรไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน บุคลากร อาคารสถานที่และสื่อการสอน โดยคำนึงถึงเวลาและจุดประสงค์ของการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ขอบข่ายของงาน ได้แก่ การจัดชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดครูเข้าสอน
3. งานจัดบุคลากร (Providing staff) เป็นการคัดเลือกผู้สอนให้เหมาะสมกับการสอน ดำเนินการตามกระบวนการสรรหาบุคลากร เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ
4. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก (Providing facilities) เป็นการออกแบบและคัดเลือก เตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกสำหรับการสอน การพิจารณาในเรื่องของเครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสม
5. งานจัดวัสดุอุปกรณ์ (Providing materials) เป็นการคัดเลือกและหาสื่อการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่กำหนด ประกอบด้วยการตรวจสอบ การประเมินค่า การออกแบบและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้สื่อการสอนที่เหมาะสม

⁷⁴ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา, 241-44.

6. งานฝึกรวมครูประจำการ (Arranging for in-service education) เป็น การวางแผนและจัดประสบการณ์ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้แก่ ครูผู้สอน ได้แก่ การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การให้คำปรึกษา การจัดทัศนศึกษาและการฝึกรวม

7. งานปฐมนิเทศใหม่ (Orienting staff members) เป็นการจัดให้คณะทำงานได้ ทราบข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็นต่องานที่รับผิดชอบตามที่กำหนด ได้แก่ การจัดให้ครูใหม่ได้คุ้นเคยกับ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กร

8. การจัดการบริหารพิเศษเกี่ยวกับการสอน (Relating special pupil services) เป็นการให้บริการเพื่อให้ความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของ โรงเรียน ได้แก่ การพัฒนานโยบายการจัดลำดับความสำคัญและการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร บุคลากร เพื่อให้บรรลุผลสูงสุด เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

9. งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Developing public relations) เป็น การจัดเตรียมข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ ในเนื้อหาที่ใช้สอนในชุมชน และนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าชุมชนและการจัดการเรียนการสอนมี ความสัมพันธ์กัน

10. งานประเมินผลการสอน (Evaluating instruction) เป็นการวางแผนการจัดสรร การใช้กระบวนการ การใช้การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และการแปรผลเพื่อตัดสินใจใน การพัฒนาการสอน⁷⁵

นุชนรา รัตนศิริระประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์ กล่าวว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบของ ผู้บังคับบัญชาและองค์กร ประกอบด้วย

1. ปฐมนิเทศงานในหน้าที่แต่เริ่มแรก
2. แบ่งงานให้ตรงกับความสามารถและทักษะของแต่ละคน
3. ให้ความสนใจแก่ทุกคน
4. เคารพในศักดิ์ศรีและสิทธิของบุคคลอื่น
5. ให้ความเสมอภาคและมีความเป็นธรรม
6. รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และคำร้องเรียน
7. มีการฝึกรวม ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบและให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ/ ผูกพันต่องาน
8. ฝึกให้รู้จักทำงานเป็นทีม

⁷⁵Harris, *Supervisory Behavior in Education*, 10-12.

9. เป็นตัวอย่างที่ดี มีคุณธรรม
10. มีลักษณะผู้นำ
11. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
12. มีความสามารถในการสื่อสาร
13. เป็นคนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ไม่เหน็ดเหนื่อยง่าย ที่จะสั่งสอน ชี้แนะแก่บุคคลอื่น
14. รู้จักควบคุมตนเอง
15. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
16. กล้าตัดสินใจ
17. มีความเสียสละ อุดทน
18. ใช้หลักจิตวิทยาในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น สร้างขวัญ กำลังใจ
19. ให้คำปรึกษาหารือด้วยความยินดี ทั้งปัญหางานและส่วนตัว
20. ลดปัญหาข้อขัดข้องใจนับไว
21. กระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่ม
22. ประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูล
23. สร้างความสามัคคี ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกัน
24. ส่งเสริมการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์

พฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วย

1. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
2. เรียนรู้ความต้องการของผู้บังคับบัญชาด้วยการสังเกตพฤติกรรม
3. ช่วยงานด้วยความเสียสละและเต็มใจ
4. มีความอดทน
5. เสนอข้อมูล ข่าวสาร ที่น่าสนใจทันทั่วทั้งที่เป็นปัจจุบัน
6. รายงานความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคเสมอ
7. ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวท้าวแสดงความเก่งกล้าล้ำหน้า
8. คาดการณ์ล่วงหน้าถึงความต้องการของผู้บังคับบัญชา
9. มีความซื่อสัตย์ เป็นตัวแทนช่วยงานและช่วยแก้ปัญหา
10. ให้แนวคิด ข้อเสนอแนะ ด้วยความจริงใจ โต้แย้งด้วยเหตุผลอย่างถูกต้องเหมาะสม
11. ทำความเข้าใจนโยบายที่ได้รับหากไม่เข้าใจควรถามให้เกิดความชัดเจน
12. ร่วมกันวางแผนการใช้กำลังคน วางแผนงานที่สามารถปฏิบัติได้
13. ช่วยเสนอข้อคิดเห็นเพื่อกำหนดลักษณะงานโดยคำนึงถึงมาตรฐาน คุณภาพ

14. ให้ความร่วมมือในการวางแผนพัฒนาบุคลากรในระยะยาว
15. ประสานงานกับทุก ๆ ฝ่าย ในหน่วยงาน
16. ช่วยประเมินผลงานว่าตรงกับแผนงานและวัตถุประสงค์หรือไม่
17. ตรวจสอบงานทั่วไปด้านปริมาณคุณภาพ และผลการปฏิบัติงาน
18. วิเคราะห์งานเพื่อนำเสนอและหาแนวทางแก้ไข
19. ฝึกอบรมผู้อื่นให้ปฏิบัติงานแทน

พฤติกรรมความรับผิดชอบของเพื่อนร่วมงาน ประกอบด้วย

1. ให้ความร่วมมือ
2. มีความสัมพันธ์อันดี
3. ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ
4. เข้าใจปัญหาของผู้อื่น
5. ยอมรับข้อเสนอแนะ ข้อวิจารณ์
6. ช่วยกันแก้ปัญหา
7. เรียนรู้วิธีการทำงานจากผู้ร่วมงาน
8. ให้ความช่วยเหลือหน่วยงานอื่น
9. ใช้ประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
10. ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ⁷⁶

พฤติกรรมการนิเทศของผู้นิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการชี้แจง แนะนำ ให้ความร่วมมือ ในกิจกรรม และวิธีการต่าง ๆ ที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้ให้ และผู้รับการนิเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ซึ่งทักษะและความสามารถของผู้ให้ การนิเทศมีความสำคัญต่อผลสำเร็จของการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ทักษะเหล่านั้นได้แก่ การเป็นผู้นำ การมีมนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นทีม การสร้างขวัญและกำลังใจ และการสื่อ ความหมาย ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ตามสถานการณ์ มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะ งานนิเทศ คือ สามารถแสดงบทบาทหน้าที่ได้สอดคล้องกับสถานการณ์ เทคนิคและวิธีการที่ นำมาใช้มีใช้เน้นแต่การปรับปรุงครูเท่านั้นต้องคลุมไปถึงนโยบายการศึกษา จุดประสงค์ของการให้ การศึกษาการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์การสอนและวิธีสอนของครู

⁷⁶ นุชนรา รัตนศิริระประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์, การนิเทศการศึกษา: มโนทัศน์และ การปฏิบัติ, 17-19.

กระบวนการนิเทศการศึกษา

กระบวนการนิเทศการศึกษาหรือนิเทศการสอนเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องอาศัยกระบวนการซึ่งเป็นการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันและมีระเบียบแบบแผน มีนักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอความหมายและกระบวนการนิเทศไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ กล่าวว่ากระบวนการนิเทศ หมายถึง การดำเนินงานในการนิเทศให้ได้รับความสำเร็จ การดำเนินการนิเทศจะประสบความสำเร็จได้จะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน การนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย 5 ขั้นตอน ซึ่งเรียกว่า “PIDRE” ดังนี้

1. การวางแผนการนิเทศ (Planning – P) ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาตามความต้องการจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จัดขึ้น

2. การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Informing – I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้เพื่อให้เข้าใจถึงสิ่งที่จะดำเนินการว่าต้องอาศัยความรู้ ความสามารถเรื่องใดอย่างไรบ้างจะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร จะทำอย่างไรให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ ซึ่งขั้นตอนที่มีความจำเป็นทุกครั้งสำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ ทุกเรื่องมีความจำเป็นสำหรับงานนิเทศที่ยังไม่ได้ผลหรือได้ผลไม่ถึงขั้นพอใจ จำเป็นต้องทำการทบทวนให้ความรู้ในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้ง

3. การดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ (Doing – D) ประกอบด้วย การปฏิบัติงาน 3 ลักษณะ คือ การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ การปฏิบัติงานของผู้นิเทศและการปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ

4. การสร้างเสริมกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing – R) เป็นขั้นตอนการเสริมแรงของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขั้นนี้อาจดำเนินไปพร้อม ๆ กับผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นแล้ว

5. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating – E) เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาแล้วว่าเป็นอย่างไร หากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคต้องปรับปรุงแก้ไขโดยการให้ความรู้เพิ่มเติมแต่ถ้าประสบความสำเร็จตามที่ตั้งไว้ และต้องการจะดำเนินการนิเทศต่อไปก็สามารถทำได้โดยไม่ต้องให้ความรู้ในเรื่องที่ปฏิบัติอีก⁷⁷

วัชราน เล่าเรียนดี ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศโดยผู้บริหารสามารถนำมาสังเคราะห์เป็นกระบวนการนิเทศโดยผู้บริหารได้ดังนี้

⁷⁷ สังัด อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ, 84-88.

1. ประชุมวางแผนการสังเกตการสอน กำหนดเรื่อง ประเด็นที่จะสังเกต วิธีการสังเกต
2. สังเกตการสอนหรือการปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ ควรใช้การสังเกตเชิงคุณภาพในแบบต่าง ๆ จะเหมาะสมกว่าวิธีสังเกตเชิงปริมาณ เช่น การสังเกตบันทึกตามประเด็นคำถามที่สนใจ (focused questionnaire) หรือการสังเกตบันทึกแบบย่อ (anecdotal record) หรือแบบผสมผสานระหว่างวิธีสังเกตเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
3. การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสังเกตและทบทวนประเด็นที่จะสังเกตการณ์สอนครั้งต่อไป
4. ในกรณีเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศควรมีการประเมินผลการนิเทศทั้งตัวผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เผยแพร่ผลสำเร็จของการนิเทศให้ครูอื่น ๆ ได้ทราบเพื่อจูงใจให้ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องต่อไป⁷⁸

ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ ได้เสนอว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการดำเนินการอย่างมีแผนงานในการทำงาน มีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากรอื่น ๆ สนับสนุนเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการนิเทศมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือครู ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนคุณภาพ โดยให้การสนับสนุนกิจกรรมทุกด้าน การดำเนินงานการนิเทศการศึกษาต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องและเป็นกัลยาณมิตร ประเมิน โดยมีดัชนีวัดความสำเร็จของการนิเทศการศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งผู้นิเทศจะต้องมีการสร้างเครื่องมือที่นำไปใช้ในการนิเทศเพื่อทราบผล การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของครูและเครื่องมือวัดผลเพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อให้เป็นดัชนีวัดความสำเร็จของการนิเทศการศึกษา โดยการนิเทศการศึกษาต้องมีกิจกรรมการควบคุมการนิเทศ จัดลำดับกิจกรรมของงานนิเทศ การจัดสรรปัจจัยสนับสนุนการประสานงาน การทำงานเป็นทีม ซึ่งการนิเทศภายในจะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการในการนิเทศเป็นสำคัญ⁷⁹

⁷⁸ วัชรวิภา เล่าเรียนดี, นิเทศการสอน, 9 ed. (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554),

⁷⁹ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, การนิเทศการศึกษา, 48.

แอลเลน (Allen) (อ้างใน วัชราน เล่าเรียนดี) ได้กล่าวว่ากระบวนการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการหลัก 5 กระบวนการ ซึ่งเรียกว่า “POLCA” คือ

1. กระบวนการวางแผน (Planning Processes) เป็นกระบวนการในการวางแผน โดยคิดถึงสิ่งที่จะทำว่ามีอะไรบ้าง กำหนดแผนงานว่าจะทำอะไร เมื่อไหร่ กำหนดจุดประสงค์ในการทำงาน คาดคะเนผลที่จะเกิดจากการทำงาน พัฒนากระบวนการทำงาน และวางแผนการทำงาน

2. กระบวนการจัดสายงาน (Organizing Processes) เป็นกระบวนการจัดสายงาน หรือจัดบุคลากรเพื่อทำงานตามแผนที่วางไว้ โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการทำงาน ประสานงานกับบุคลากรต่าง ๆ ที่จะปฏิบัติงาน จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงาน มอบหมายงานให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ จัดให้มีการประสานงานสัมพันธ์กันระหว่างผู้ทำงาน จัดทำโครงสร้างในการปฏิบัติงาน จัดทำภาระหน้าที่ของบุคลากร และพัฒนานโยบายในการทำงานในด้านต่าง ๆ

3. กระบวนการนำ (Leading Processes) เป็นกระบวนการนำบุคลากรต่าง ๆ ให้ทำงาน ประกอบด้วย การตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ให้คำปรึกษา แนะนำ สร้างนวัตกรรมในการทำงาน ทำการสื่อสารเพื่อความเข้าใจในขณะทำงาน สร้างแรงจูงใจในการทำงาน เร้าความสนใจในการทำงาน อำนวยความสะดวกในการทำงาน ริเริ่มการทำงาน แนะนำการทำงาน แสดงตัวอย่างในการทำงาน บอกขั้นตอนการทำงานและสาธิตการทำงาน

4. กระบวนการควบคุม (Controlling Processes) เป็นกระบวนการในการควบคุม ประกอบด้วย การช่วยแก้ไขการทำงานที่ไม่ถูกต้อง การว่ากล่าวตักเตือนในสิ่งที่ผิดพลาด การกระตุ้นให้ทำงาน การปลดคนที่ไม่มีความรู้ให้ออกจากงาน การสร้างกฎเกณฑ์ในการทำงาน และการลงโทษผู้กระทำผิด

5. กระบวนการประเมินผลการทำงาน (Assessing Processes) ประกอบด้วย การพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การวัดและประเมินพฤติกรรมในการทำงาน และการวิจัยผลการปฏิบัติงาน⁸⁰

กลี๊กแมน (Glickman), กอร์ดอน (Gordon) และกอร์ดอน (Gordon) ได้นำเสนอกระบวนการในการนิเทศการสอนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมร่วมกับครู (conference with teacher)
2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (observation of classroom)

⁸⁰ วัชราน เล่าเรียนดี, นิเทศการสอน, 20.

3. การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการณ์สอนและพิจารณาวางแผนการประชุมร่วมกับครู

4. ประชุมร่วมกับครูภายหลังสังเกตการณ์สอน (post conference with teacher)

5. วิเคราะห์และพัฒนาการดำเนินการ 4 ขั้นตอน เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและควรให้ครูได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นให้มาก⁸¹

แอกคีสันและกอล (Acheson and Gall) ได้เสนอกระบวนการนิเทศไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. จัดประชุมเพื่อวางแผน (planning conference) โดยมีผู้นิเทศกับครู ผู้รับการนิเทศเพื่อให้ครูมีโอกาสนำเสนอความต้องการ ประเด็นที่สนใจจะพัฒนาปรับปรุงและพัฒนาความมุ่งหวังที่จะพัฒนาบทบาทของผู้นิเทศในขั้นตอนนี้ก็คือ ช่วยให้ครูเข้าใจในเรื่องที่ครูสนใจ ให้ครูได้เห็นภาพการสอนของตนเองในปัจจุบัน ร่วมกันพัฒนาเทคนิคใหม่ ๆ ที่ครูสนใจจะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

2. การสังเกตการณ์เรียนการสอน (observation) การสังเกตการณ์สอนต้องดำเนินการต่อกระบวนการที่มีการวางแผน กำหนดแนวทางการสอนและวิธีการสังเกตการณ์สอนที่เหมาะสม เวลาที่ทำการสังเกตการณ์สอน ในชั้นเรียนและวิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับ

3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback conference) ขั้นตอนนี้ผู้นิเทศและครูประชุมร่วมกัน เพื่อว่าด้วยผลการสังเกตการณ์สอนและร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข⁸²

แฮริส (Harris) ได้เสนอกระบวนการนิเทศไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินสภาพงาน (Assessing) คือ การศึกษาถึงสภาพต่าง ๆ ที่เป็นอยู่เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสภาพการณ์ต่าง ๆ การสังเกตปรากฏการณ์รอบตัวโดยละเอียด การทบทวนเพื่อตรวจสอบปรากฏการณ์รอบตัวและการเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน

2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) คือ การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์และกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงาน การกำหนดทางเลือกและการจัดลำดับความสำคัญของงาน

⁸¹. Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita Ross M. Gordon, *Supervision and Instructional Leadership : A Developmental Approach*, 8 ed. (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 2009), 281.

⁸² Acheson and Gall, *Techniques in the Clinical Supervision of Teachers : Preservice and Inservice Application*, 90.

3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) คือ การจัดระบบวางแผนการทำงาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยจัดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ การนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมในการปฏิบัติงาน จัดระบบการทำงานและการกำหนดแผนในการทำงาน

4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) คือ การกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน โดยกำหนดทรัพยากรตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ จัดสรรทรัพยากรให้หน่วยงานต่าง ๆ กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับจุดมุ่งหมายเฉพาะและมอบหมายบุคลากรให้ปฏิบัติงาน

5. การประสานงาน (Coordinating) คือ การประสานการใช้ทรัพยากรทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และประสานแผนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยประสานการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ สร้างความสามัคคีพร้อมเพรียงในการทำงาน ปรับการทำงานส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และประสานแผนโดยกำหนดเวลาการทำงานแต่ละช่วงให้ชัดเจน

6. การอำนวยการ (Directing) คือ การทำให้เกิดสภาพที่เหมาะสมในการดำเนินการตามแผนงานให้มากที่สุด โดยการแต่งตั้งบุคลากร กำหนดแนวทางหรือระเบียบปฏิบัติในการทำงาน แนะนำ การปฏิบัติงานและตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน⁸³

จากกระบวนการนิเทศการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง การทำงานที่มีขั้นตอนการดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอนให้ดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. การประเมินสภาพงาน (Assessing) คือ การศึกษาถึงสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสภาพการณ์ต่าง ๆ การสังเกตปรากฏการณ์รอบตัวโดยละเอียด การทบทวนเพื่อตรวจสอบปรากฏการณ์รอบตัวและการเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน⁸⁴ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม กล่าวว่า การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ เป็นขั้นตอนเริ่มต้นที่จะได้ข้อมูลเพื่อนำไปประกอบการวางแผน กำหนดทางเลือก

⁸³Harris, *Supervisory Behavior in Education*, 13-15.

⁸⁴.ibid.

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง สิ่งแรกที่ต้องทำคือ สสำรวจสภาพปัจจุบันทั้งข้อมูลภายในและภายนอก เพื่อทราบปัญหาในการปรับปรุงและพัฒนา⁸⁵

2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) คือ การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์และกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงาน การกำหนดทางเลือกและการจัดลำดับความสำคัญของงาน⁸⁶ การกำหนดทิศทาง เป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตขององค์กรหรือหน่วยงาน โดยเลือกวิธีทำงานที่ดีที่สุด มีประสิทธิภาพมากที่สุด ให้บรรลุผลตามที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด⁸⁷ การจัดลำดับความสำคัญของงาน ควรจัดสรรเวลา ในการจัดเรียงลำดับงาน ก่อน-หลัง ตามสถานการณ์ ตามความเร่งด่วน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่มี ผลกระทบต่อภาพรวมขององค์กร⁸⁸

3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) คือ การจัดระบบวางแผนการทำงาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยจัดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ การนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมในการปฏิบัติงาน จัดระบบการทำงานและการกำหนดแผนในการทำงาน⁸⁹ การวางแผนการทำงาน เป็นการกำหนดแผนงานที่จะทำ ซึ่งต้องจัดทำตารางงาน กำหนดว่าจะทำอะไร เมื่อไหร่ โดยต้องทำเป็นโครงการ กำหนดเค้าโครงตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบ พร้อมทั้งคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นด้วย⁹⁰ และการออกแบบงาน เป็นกระบวนการพิจารณางาน กำหนดลักษณะของแต่ละงาน ไปให้คนแต่ละคน ต้องตระหนักถึงความสามารถของบุคคล หรือ

⁸⁵ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม, เทคนิคและกระบวนการนิเทศภายใน สถานศึกษา, 8.

⁸⁶ ibid.

⁸⁷ "กระบวนการการวางแผนทางการศึกษา," www.pyo1.go.th/news/index.php?action=dlattach;topic=59.0;attach=67.

⁸⁸ "การจัดลำดับความสำคัญของงาน," <http://medinfo2.psu.ac.th/medrec/dictionary3.html>.

⁸⁹ ibid.

⁹⁰ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, การนิเทศการศึกษา, 249.

กลุ่มบุคคลที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานนั้นได้สำเร็จ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความพึงพอใจในการทำงานและให้ผลการปฏิบัติงานสูงขึ้น⁹¹

4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) คือ การกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน โดยกำหนดทรัพยากรตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ จัดสรรทรัพยากรให้หน่วยงานต่าง ๆ กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับจุดมุ่งหมายเฉพาะและมอบหมายบุคลากรให้ปฏิบัติงาน⁹² การใช้ทรัพยากรมนุษย์อย่างเต็มศักยภาพให้ได้ผลดีที่สุดโดยใช้เวลาน้อยที่สุด สิ้นเปลืองทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการทำงานนั้น ๆ น้อยที่สุด บุคลากรมีความสุข ความพึงพอใจในการทำงาน โดยการคัดเลือกบุคคลที่มาทำงานให้เหมาะสม การพัฒนาบุคคลที่มีอยู่ให้มีความรู้ความสามารถที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์ และการส่งเสริมให้มีความเจริญก้าวหน้าและได้รับผลตอบแทนเป็นที่พอใจเพื่อจูงใจในการทำงาน⁹³

5. การประสานงาน (Coordinating) คือ การประสานการใช้ทรัพยากรทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และประสานแผนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยประสานการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ สร้างความสามัคคีพร้อมเพรียงในการทำงาน ปรับการทำงานส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และประสานแผนโดยกำหนดเวลาการทำงานแต่ละช่วงให้ชัดเจน⁹⁴ ซึ่งสอดคล้องกับ ลูเธอร์ กุลลิก (Luther Gulick อ้างใน ปิยะนาค บุญมีพิพิธ) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องใช้เทคนิคในการส่งเสริม ชักจูง ตักเตือนและช่วยเหลือองค์กร การประสานงานเป็นการจัดให้คนในองค์กรทำงานให้เป็นระบบ สัมพันธ์และสอดคล้องกัน โดยยึดถือหน้าที่ วัตถุประสงค์ และมาตรฐานการปฏิบัติขององค์กรเป็นหลัก เพื่อให้องค์กรเป็นปึกแผ่นและก้าวหน้าอยู่เสมอ⁹⁵

6. การอำนวยการ (Directing) คือ การทำให้เกิดสภาพที่เหมาะสมในการดำเนินการตามแผนงานให้มากที่สุด โดยการแต่งตั้งบุคลากร กำหนดแนวทางหรือระเบียบปฏิบัติในการทำงาน

⁹¹ สำเร็จ อ่อนสัมพันธุ์, การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษา (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร), 60.

⁹² ibid.

⁹³ สัมมา รัตนชัย, หลัก ทฤษฎีและการปฏิบัติการบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2556), 46.

⁹⁴ ibid.

⁹⁵ ปิยะนาค บุญมีพิพิธ, การวางแผนเชิงระบบ (เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2553), 18-20.

แนะนำ การปฏิบัติงานและตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน⁹⁶ การอำนวยความสะดวกเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ การสั่งการหรือสั่งงาน การเสนอแนะ การให้คำปรึกษา การกระตุ้นส่งเสริม การสร้างขวัญกำลังใจ การใช้อิทธิพลและการใช้ภาวะผู้นำในการดำเนินงานองค์การ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สร้างความสำเร็จและความก้าวหน้าขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ⁹⁷

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านท่ายาง โรงเรียนบ้านไทรงาม โรงเรียนบ้านห้วยศาลา โรงเรียนบ้านหินสี โรงเรียนบ้านยางคู่ โรงเรียนสีวะรา และโรงเรียนบ้านแม่ประจัน

โรงเรียนบ้านท่ายาง

ข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนบ้านท่ายาง ที่ตั้งหมู่ 3 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี 70140 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โทร 0-3291-9533 โทรสาร...-.....

E-mail : Bty2507@gmail.com Website:TY.AC.TH

เปิดสอนระดับชั้น อนุบาล 1-2 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื้อที่ 12 ไร่ - งาน 11 ตารางวา

เขตพื้นที่บริการ หมู่ 3 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี⁹⁸

ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนบ้านท่ายาง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2507 โดยมีนายจันทร์ สมบูรณ์กุล ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี นายพราว สุทธิศรี ศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี นายศักดิ์ สมสกุล นายอำเภอปากท่อ ได้เดินทางด้วยรถจักรยานเข้ามาเยี่ยมชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่บ้านท่ายางเห็นสภาพเด็กๆ ที่ไม่มีโรงเรียนเพื่อเรียนหนังสือ จึงได้ปรึกษาหารือกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านในตำบลยางหัก และท่านเจ้าคุณพระพิบูลธรรมวาทิ เจ้าคณะอำเภอปากท่อ ได้ตกลงสร้างวัด และ

⁹⁶ibid.

⁹⁷สัมมา รัตนชัย, หลัก ทฤษฎีและการปฏิบัติการบริหารการศึกษา, 50.

⁹⁸ โรงเรียนบ้านท่ายาง, แผนปฏิบัติการโรงเรียน ปีการศึกษา 2560 (2560).

โรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชาวบ้านและเด็กๆ โดยอาศัยศาลาประชาคมเก่าประจำหมู่บ้านเป็นห้องเรียนชั่วคราว จนกว่าจะปลูกสร้างโรงเรียนเสร็จ ในที่สุดก็สร้างอาคารเรียนเสร็จเป็นทางการ เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2507 โดยตั้งชื่อว่าโรงเรียนบ้านท่ายาง เปิดทำการสอนครั้งแรกมีนายปิ่น ภมร เป็นครูใหญ่ นายสมบุรณ์ พงษ์ทวี เป็นครูประจำชั้น มีนักเรียน 24 คน ปัจจุบันนายยุทธพล ทับลา เป็นผู้อำนวยการ จำนวนข้าราชการครู ตาม จ. 18 จากบัญชีเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (1 ตุลาคม 2560) นับมีตัว 1 กันยายน 2560 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีดังนี้ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 5 คน

สีประจำโรงเรียน เหลือง-ขาว

อักษรย่อของโรงเรียน ท.ย.

คำขวัญโรงเรียน ส่งเสริมระเบียบวินัย ใส่ใจวัฒนธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง

คติธรรมประจำโรงเรียน สุขา สงฆสส สามัคคี ความสามัคคีของหมู่คณะ นำมาซึ่งความสุข

ต้นไม้ประจำโรงเรียน กล้วยไม้

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สืบสานวัฒนธรรมกะเหรี่ยง เคียงคู่ชุมชนพัฒนา รักษาสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

1. โรงเรียนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
2. ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม บนพื้นฐานความเป็นไทย น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การดำรงชีวิต
3. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ตอบสนองความถนัดและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม
4. สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่ดี โดยเน้นการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรภายในโรงเรียน ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

โรงเรียนบ้านไทรงาม

ข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนบ้านไทรงาม ที่ตั้ง หมู่ 2 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โทรศัพท์ 089 – 8361613
 e-mail bansaingam_School@rachuri.org เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 6 เนื้อที่ 12 ไร่ เขตพื้นที่บริการ หมู่ 2 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี⁹⁹

ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนบ้านไทรงาม ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านตากแดด (บ้านไทรงาม) เป็นสถานศึกษาสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
 พื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2517 โรงเรียนนี้สร้างขึ้นชั่วคราวหลังคามุงด้วย
 หญ้าคาในนาม โรงเรียนบ้านตากแดด ขึ้นกับโรงเรียนบ้านท่ายาง ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ
 จังหวัดราชบุรี จัดตั้งโดย นายวินัย เทพพิทย ครูใหญ่โรงเรียนบ้านท่ายาง ร่วมกับชุด ชคต.
 “บ้านตากแดด” และให้ สดท. วิเชียร สมิรัชย์ รองชุด ชคต. เป็นผู้ทำการสอน มีจำนวน
 นักเรียน 37 คน ต่อมานายวินัย เทพพิทย ได้เกษียณอายุราชการโดยมี นายพีระ นิมเดชม มาดำรง
 ตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนบ้านไทรงาม เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2551 ได้มีการปรับปรุง พัฒนาสร้าง
 อาคารซื้อที่ดินเพิ่มอีก 7 ไร่ รวมเป็น 12 ไร่ ปัจจุบัน นางเพชรรัตน์ ช้อยเครือ เป็นผู้อำนวยการ
 จำนวนข้าราชการครู ตาม จ. 18 จากบัญชีเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 (1 ตุลาคม 2560) นับมีตัว 1 กันยายน 2560 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี
 เขต 1 มีดังนี้ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 5 คน

สีประจำโรงเรียน ส้ม – ขาว

อักษรย่อของโรงเรียน ทร.ง.

ปรัชญาของโรงเรียน มีวินัย ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด รักวัฒนธรรมไทย

ค่านิยมร่วม

1. มีความรัก ความสามัคคี
2. เห็นประโยชน์ส่วนรวมมาก่อน
3. โปร่งใสเป็นธรรมตรวจสอบได้

⁹⁹ โรงเรียนบ้านไทรงาม, แผนปฏิบัติการโรงเรียน ปีการศึกษา 2560 (2560), 1.

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านไทรงามเป็นองค์กรที่จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
2. ส่งเสริมการบริหารจัดการแบบบูรณาการ และการมีส่วนร่วมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. พัฒนางานวิชาการเพื่อมุ่งส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระให้มีคุณภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอย่างประสิทธิภาพ
4. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรได้รับการพัฒนาตนเอง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยให้มีการนำสื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. ส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป้าหมาย

1. บุคลากรทุกคนเข้าใจ รู้เป้าหมาย ของหลักสูตรสามารถนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการบริหารจัดการ จัดระบบสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และทันต่อการใช้งาน
3. บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
4. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้
5. จัดการศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้บนพื้นฐานพัฒนาจัดการศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนบ้านห้วยศาลา

ข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนบ้านห้วยศาลา ที่ ม.7 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
 ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โทรศัพท์ 032-720-025
 e-mail banhuasala_school@ratch เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 เนื้อที่ 15 ไร่ เขตพื้นที่บริการ หมู่ 7 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี¹⁰⁰

ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนบ้านห้วยศาลา ตั้งอยู่ในท้องที่ หมู่ที่ 7 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1 ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2518 โดยมี นายเย แก้วขาว มอบทิณจำนวน เนื้อที่ 15 ไร่ ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของโรงเรียน โดยชุดคุ้มครอง หมู่บ้าน (ตชด.และ อส.) ร่วมกับราษฎรในหมู่บ้าน ได้จัดสร้างอาคารเรียน 1 หลัง แบบ ป 1 ข กว้าง 5.59 เมตร ยาว 27.22 เมตร ค่าก่อสร้าง 18,000 บาท เริ่มทำการเปิดเรียนการสอนตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 2 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2518 โดยผู้กำกับการกองร้อยที่ 2 กองกำกับการ ตำรวจตระเวนชายแดน เขต 7 นายมานิตย์ เศรษฐบุตร นายอำเภอปากท่อ และนายโกวิท ทาแก้ว หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอปากท่อ ร่วมทำพิธีเปิดอาคารเรียน ขณะนั้นมีนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชาย 8 คน หญิง 7 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชาย 5 คน หญิง 5 คน รวมมี นักเรียนทั้งสิ้น 25 คน มีครูมาทำการสอน 3 คน ประกอบด้วย 1. ส.ต.ต.บุตรธรรม ปานรัมย์ หัวหน้าชุด 2. พลฯรังสรรค์ เลาหะโชติ 3. นายภิญโญ มอทิพย์ ปัจจุบันนายรัตน มากเมือง เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวนข้าราชการครู ตาม จ. 18 จากบัญชีเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (1 ตุลาคม 2560) นับมีตัว 1 กันยายน 2560 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีดังนี้ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 9 คน

สีประจำโรงเรียน ม่วง – ขาว

อักษรย่อของโรงเรียน ศ.ล.

เอกลักษณ์ของโรงเรียน วิถีชีวิตพอเพียง

อัตลักษณ์ของโรงเรียน วินัยดี มีมารยาทงาม

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านห้วยศาลา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานอย่างมีคุณภาพ เน้นคุณธรรมนำความรู้ ควบคู่เทคโนโลยี พร้อมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นไทย บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

¹⁰⁰"โรงเรียนบ้านห้วยศาลา," http://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view.php?School_ID=1070480266&Area_CODE=7002.

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพมาตรฐาน
2. พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามวิถีชีวิตความเป็นไทย บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ
4. พัฒนาระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อการศึกษาอย่างมีคุณภาพ
5. ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ทั้งในและนอกห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้
6. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เป้าหมาย

ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม นำเทคโนโลยี มาใช้ประกอบการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนบ้านหินลี

ข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนบ้านหินลี ที่ตั้ง หมู่ 4 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โทรศัพท์ 032-720028
 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่บริการ หมู่ 8 ตำบลยางหัก
 อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี¹⁰¹

ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนบ้านหินลี ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 4 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เปิดทำการสอนอย่างไม่เป็นทางการ ตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2513 โดยนายยุทธ หนูนภักดี ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี ได้แนะนำให้ชุดคุ้มครองหมู่บ้านหินลี ซึ่งมี จ.ส.อ.ประสงค์ วงศ์ประทีน หัวหน้าชุด และ ส.ต.ต.ชม มากเมือง เป็นรองหัวหน้าชุดพร้อมอาสาสมัครอีกจำนวน 15 คน ได้จัดการเรียนการสอนให้กับเด็กนักเรียนในหมู่บ้าน โดยร่วมกับราษฎรหมู่บ้านหินลีสร้างอาคารชั่วคราวขึ้น เป็นแบบเรือนโล่งเครื่องบนทำด้วยไม้ไผ่ หลังคามุงด้วยหญ้าคาไม่มีฝา ขนาด 8 × 12 เมตร มีนักเรียนขณะนั้น 38 คน ต่อมาเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2513 กรมการปกครองจึงได้อนุมัติให้เปิดเป็นโรงเรียนถาวร และได้ส่งนายสำเริง อินทนิล ครูตรี โรงเรียนวัดทุ่งหลวงมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่ และเปิด

¹⁰¹ โรงเรียนบ้านหินลี, แผนปฏิบัติการโรงเรียน ปีการศึกษา 2560 (2560), 1.

การเรียนการสอนขึ้นใหม่ มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 4 มีนักเรียน 68 คน ต่อมาปีงบประมาณ 2518 ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคาร แบบ ป 1 2 ห้องเรียน จำนวน 1 หลัง ในปีงบประมาณ 2522 ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน แบบ ป 1ก 4 ห้องเรียน จำนวน 1 หลัง และในปีงบประมาณ 2529 ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์ จำนวน 1 หลัง ปี พ.ศ. 2532 ได้รับบริจาคสร้างอาคารเรียน แบบ ป 1ก 2 ห้องเรียนจำนวน 1 หลัง

ในปีการศึกษา 2530 ทางโรงเรียนได้จัดการศึกษาโดยแยกนักเรียนในเขตพื้นที่หมู่ 8 บ้านลานคา ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ไปเรียนที่โรงเรียนบ้านหินลี (สาขาบ้านลานคา) ซึ่งอยู่ห่างกัน 8 กิโลเมตร โดยส่งครูไปทำการสอนจำนวน 2 คน และในปีการศึกษา 2548 ทางโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนแบบแยกช่วงชั้น โดย โรงเรียนบ้านหินลี (สาขาบ้านลานคา) ได้จัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) และชั้นอนุบาล 1-2 ส่วนโรงเรียนบ้านหินลีได้จัดการเรียนการสอนใน ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ชั้นอนุบาล 1-2 และชั้นอนุบาล 3 ขวบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลยางหัก ปัจจุบัน นางอนงค์ มณีรัตน์ เป็นรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวนข้าราชการครู ตาม จ. 18 จากบัญชีเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (1 ตุลาคม 2560) นับมีตัว 1 กันยายน 2560 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีดังนี้ โรงเรียนบ้านหินลี ไม่มีผู้บริหาร มีข้าราชการครู จำนวน 6 คน

สีประจำโรงเรียน แดง - ขาว

อักษรย่อประจำโรงเรียน ห.ส.

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหินลีและสาขาบ้านลานคา และชุมชน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี มีทักษะชีวิต ยึดมั่นในประชาธิปไตย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีจิตสาธารณะ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

โรงเรียนบ้านยางคู่

ข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนบ้านยางคู่ ที่ตั้ง หมู่ 6 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โทรศัพท์ 032-919536
 e-mail : s059@ratchaburi1.org เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 เนื้อที่ 25 ไร่ เขตพื้นที่บริการ หมู่ 6 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี¹⁰²
ประวัติและความเป็นมา

คณะผู้ปกครอง ประชาชน และพระสุไต้แห่งที่พัทสงฆ์บ้านยางคู้ ได้ริเริ่มสร้างโรงเรียนเพราะเป็นห่วงเด็กกว่าจะเป็นคนไร้การศึกษา เพราะไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้านนี้ ซึ่งอยู่ในหมู่ที่ 6 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จึงรวมกันขออนุญาตสร้างโรงเรียน โดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ นายเปาะ บรรดาศักดิ์ บริจาคที่ดินที่ครอบครองอยู่ 25 ไร่ เป็นที่สร้างโรงเรียน เมื่อได้รับอนุญาตตามหนังสือที่ รบ.506/961 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2520 ให้ใช้ชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนบ้านยางคู้” จึงพร้อมกันสละทรัพย์ที่ดินและแรงงานสร้างอาคารเรียนชั่วคราวเป็นอาคารหลังแรกอยู่กับพื้นดิน หลังคาสังกะสี ฝาไม้ไผ่ซีกดีประกบ สร้างเสร็จ พ.ศ. 2520 เปิดทำการสอน วันที่ 15 พฤษภาคม 2520 สอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีครู 2 คน คือ นายสำเร็จ ชาวรินทร์ เป็นผู้รักษาการแทนครูใหญ่ นักเรียนประมาณ 50 คนเศษ ปัจจุบันนางจิตติมา ปลีพัก เป็นผู้อำนวยการ จำนวนข้าราชการครู ตาม จ. 18 จากบัญชีเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (1 ตุลาคม 2560) นับมีตัว 1 กันยายน 2560 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีดังนี้ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 3 คน

สีประจำโรงเรียน ชมพู – ขาว

อักษรย่อของโรงเรียน ย.ค.

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านยางคู้ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียน ให้ยิ้มใส ใฝ่รู้สว้ย ทักทายกัน มีคุณธรรม ใฝ่เรียนรู้ รักสิ่งแวดล้อม น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้เทคโนโลยีแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยชุมชนมีส่วนร่วม

พันธกิจ

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ มาตรฐาน
2. พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม รักษาสิ่งแวดล้อม มีสุขนิสัยที่ดี มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง
3. ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

¹⁰² "โรงเรียนบ้านยางคู้," http://data.bopp-obec.info/web/index.php?School_ID=1070480264.

เป้าหมาย

1. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างทั่วถึง และได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ
2. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวินัย รับผิดชอบ ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

โรงเรียนสีวะรา

ข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนสีวะรา ที่ตั้ง หมู่ 1 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โทรศัพท์ 032-919540 email : s189@ratchaburi1.org เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่บริการ หมู่ 1 ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี¹⁰³

ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนสีวะรา ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 เดิมชื่อว่าโรงเรียนบ้านวังปลาช่อนขณะนั้นเป็นโรงเรียนเคลื่อนที่ และขึ้นอยู่กับโรงเรียนบ้านท่ายางสร้างขึ้นมาด้วยความร่วมมือของชาวบ้านบ้านวังปลาช่อน โดยมีนายวิชาน เจริญกลิ่น เป็นหัวหน้า และ นพ.กรป.กลาง บก.สูงสุด ได้ร่วมมือกันเสียดสิ่งของและวัสดุในการก่อสร้างอาคารเรียน ต่อมาเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2521 ทางกรมการปกครอง และทางจังหวัดราชบุรี ได้อนุมัติให้เป็นโรงเรียนเอกเทศ มีชื่อว่า โรงเรียนบ้านวังปลาช่อน ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2521 ร.อ.สรศักดิ์ หนูนภักดี กับนายชาวลิต กิจประยูร ได้ซื้อที่ดินจากชาวบ้าน และดำเนินก่อสร้างอาคารเรียน แบบ ป1.ข. จำนวน 1 หลัง 3 ห้องเรียน ส้วม 1 หลัง 2 ที่นั่ง เสาธง 1 ที่ และร.อ.สรศักดิ์ หนูนภักดีและครอบครัว พลเอกกฤษ สีวะรา ผู้สร้างโรงเรียนได้มอบอาคารเรียนและสิ่งของอื่นๆให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2522 โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี เป็นผู้รับมอบ และทางคณะผู้สร้างโรงเรียนนี้ ได้ขออนุญาตเปลี่ยนชื่อโรงเรียนจากโรงเรียนบ้านวังปลาช่อนเป็นชื่อโรงเรียนสีวะรา ปัจจุบัน นายชัยศักดิ์ ภูมุล เป็นผู้อำนวยการ จำนวนข้าราชการครู ตาม จ. 18 จากบัญชีเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (1 ตุลาคม 2560) นับมีตัว 1

¹⁰³ "โรงเรียนสีวะรา," [http:// data.bopp-obec.info/web/index.php?School_ID=1070480265](http://data.bopp-obec.info/web/index.php?School_ID=1070480265).

กันยายน 2560 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีดังนี้ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 5 คน

สีประจำโรงเรียน เขียว – ขาว

อักษรย่อประจำโรงเรียน ส.ร.

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

โรงเรียนสีวะรา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ คู่คุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมเพรียงคุณภาพมาตรฐานการศึกษา รักษาความเป็นไทย ใช้เทคโนโลยี ชุมชนมีส่วนร่วม

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาอบรมผู้เรียน ให้เป็นผู้มีคุณธรรม ความรู้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความสุขบนพื้นฐานของความรักและเมตตาธรรม ตู่ความเป็นเลิศแห่งความเป็นมนุษย์

2. พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพทุกด้าน

3. พัฒนาครูสู่มาตรฐานวิชาชีพ

4. ส่งเสริมวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และภูมิปัญญาแก่องค์กรและชุมชน

5. เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น ปลอดภัย จัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

6. ประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชนและสังคมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทย

7. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

เป้าหมาย

ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม นำเทคโนโลยี มาใช้ประกอบการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนบ้านแม่ประจัน

ข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนบ้านแม่ประจัน ที่ตั้งบ้านไทยประจัน หมู่ที่ 5 ตำบลยางหัก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดราชบุรี รหัสไปรษณีย์ 70140 โทรศัพท์ 032 – 720024 โทรสาร -

e-mail - website banmaeprajan - school@ratchaburi.org , mmjj. school@gmail.com สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 1 เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีเขตพื้นที่บริการ 1 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 5 บ้านไทยประจัน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 53 คน¹⁰⁴

ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนบ้านแม่ประจันเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ สร้างโดย จก. พล.๑ รอ. ร่วมกับชาวบ้านแม่ประจัน และส่งมอบให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2521 โดยมีนายทองสุข สาสิวรรณ เป็นครูใหญ่คนแรก

ปีงบประมาณ 2531 โรงเรียนได้รับงบประมาณจากสำนักงานการศึกษาจังหวัดราชบุรี ซ่อมบ้านพักครู จำนวน 8,200 บาท ทุนหมุนเวียนอาหารกลางวันจำนวน 1,000 บาท และข้าวสาร 2 กระสอบ เจ้าอาวาสวัดเทพประทาน มอบอุปกรณ์ ได้แก่ หม้อข้าว งานหลุมครบชุด ข้าวสาร 2 กระสอบมูลค่า 10,000 บาท ต่อมาได้รับงบประมาณจาก ส.ส.เชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ มอบฐานพระพุทธรูป เป็นเงิน 3,000 บาท

ปีงบประมาณ 2533 ประมงจังหวัดราชบุรี ได้มอบงบประมาณในการชุดบ่อเลี้ยงปลา จำนวน 83,700 บาทพร้อมปล่อยปลาจำนวน 22,266 ตัว เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2532

ปี พ.ศ.2534 นายอนันต์ พิชชรธรรม ผู้จัดการบริษัททวิกิจอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ ได้บริจาควัสดุอุปกรณ์สร้างอาคารเด็กเล็กเป็นจำนวนเงิน 250,000 บาท และได้มอบให้กับทางราชการเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2535 ปัจจุบัน นายณรงค์ศักดิ์ ภิรม เป็นผู้อำนวยการจำนวนข้าราชการครู ตามจ. 18 จากบัญชีเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (1 ตุลาคม 2560) นับมีตัว 1 กันยายน 2560 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีดังนี้ ผู้บริหารจำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 3 คน

สีประจำโรงเรียน น้ำเงิน - ขาว

อักษรย่อ ม. จ.

อัตลักษณ์ของโรงเรียน

รักการทำงาน สานสู่เศรษฐกิจพอเพียง

เอกลักษณ์ของสถานศึกษา

รักความเป็นไทย ภูมิใจวัฒนธรรมกลองยาว

¹⁰⁴ โรงเรียนบ้านแม่ประจัน, "แผนปฏิบัติการโรงเรียน ปีการศึกษา 2560," ed. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 (2560), 1.

วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านแม่ประจัน เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาได้มาตรฐานสร้างคนเป็นคนดีสู่สังคม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมเทคโนโลยีและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

พันธกิจ

1. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย
2. สนับสนุนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมไทย
5. พัฒนานักเรียนของโรงเรียนให้มีลักษณะใฝ่เรียน ใฝ่รู้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
6. ส่งเสริมสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ กีฬาและความเป็นประชาธิปไตย
7. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน
8. เร่งพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรให้ได้คุณภาพมาตรฐานวิชาชีพ

เป้าหมาย

1. นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. นักเรียนเป็นคนเก่ง มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมีสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ กีฬาและความเป็นประชาธิปไตย
3. นักเรียนมีวินัย
4. นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี ห่างไกลจากยาเสพติดสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
5. นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
6. ครูพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหักอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลนสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดอบรมครูประจำการ ด้านการจัดการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ ด้านการบริการพิเศษแก่นักเรียน ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดวัสดุอุปกรณ์การสอน และด้านการจัดหาบุคลากร 2. ข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ควรดำเนินการ ดังนี้ ควรวางแผนและจัดทำโครงการด้านการพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริมให้ครูออกแบบการผลิตนวัตกรรมตรงกับกิจกรรมการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้บุคลากรทำงานตามความรู้ความสามารถ ตามความถนัดวิชาเอกต้องเหมาะสมสาระการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครู ร่วมกันจัดตารางสอนเพื่อได้ทราบปัญหาและหาวิธีการแก้ไขร่วมกันควรจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ให้ตรงกับความถนัด ความสนใจ ควรมีการวางแผนการพัฒนาประเมินตนเองควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้สาธารณะรับทราบ ควรสนับสนุนทรัพยากรนวัตกรรม จัดศูนย์วิชาการบริการให้ความรู้และด้านการประเมินผลการเรียนการสอน อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ¹⁰⁵

ชุตินา แยมจำเมือง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการนิเทศของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการออกแบบวิธีทำงาน ด้านการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ด้านการประสานงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการประเมินสภาพปัญหา ตามลำดับ 2. ด้านการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านพัฒนาแผนการสอนให้มารดปฏิบัติได้เกิดผลจริงและด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลลัพท์ที่เกิดแก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3. กระบวนการนิเทศกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานครทุกคู่มี

¹⁰⁵ ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์, "การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2" (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), ง.

ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันลักษณะที่คล้ายคลึงกันทุกคู่¹⁰⁶

นริรัตน์ ประทุมลี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอคงหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า 1. การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในของครู โรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอนการเตรียมการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ 2. การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกระบวนการเรียนรู้ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตร 3. การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในครู โรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ขั้นตอนการวางแผนการนิเทศภายใน โรงเรียน ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ และโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับความคิดเห็นมากกว่า โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก 4. การเปรียบเทียบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่าง 5. ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01¹⁰⁷

ลักขณา ไชยเที่ยงกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. พฤติกรรมการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัธยผลจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้แนะ พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือ พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะโดย

¹⁰⁶ ชูติมา เข้มจำเริญ, "กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร" (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

¹⁰⁷ นริรัตน์ ประทุมลี, "ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอคงหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร" (มหาวิทยาลัยนครพนม, 2556), ข.

การควบคุม และพฤติกรรมกรณีพิเศษแบบชี้หน้า โดยให้ข้อมูลข่าวสาร 2. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมแนะแนว 3. พฤติกรรมกรณีพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านพฤติกรรมกรณีพิเศษแบบไม่ชี้หน้า ด้านพฤติกรรมกรณีพิเศษแบบร่วมมือ ด้านพฤติกรรมกรณีพิเศษแบบชี้หน้า โดยการควบคุม และด้านพฤติกรรมกรณีพิเศษแบบชี้หน้า โดยให้ข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01¹⁰⁸

ศุภศักดิ์ สหวิริยะสิน ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 4. ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

¹⁰⁸ ลักษณ์ ใจเที่ยงกุล, "พฤติกรรมกรณีพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2" (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556), 129.

ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05¹⁰⁹

อนินทิกา อินทรา ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนเขตตำบลภูหอ อำเภอกุหลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนเขตตำบลภูหอ อำเภอกุหลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.01$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ($\mu = 4.15$) ด้านการอำนวยความสะดวก ($\mu = 4.00$) ด้านการประเมินสภาพการทำงาน ($\mu = 3.98$) และด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ($\mu = 3.82$)¹¹⁰

ณัฐธินิชา กอวิจิตร ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนอนุบาลทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความต้องการรับแบบการนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนอนุบาลทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มี 3 แบบ โดยมีความต้องการการรับแบบนิเทศการสอนแบบร่วมมือมากที่สุด รองลงมาคือ การนิเทศการสอนแบบไม่ชี้แนะ และการนิเทศการสอนแบบชี้แนะให้ข้อมูล 2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนตามความต้องการของครูในโรงเรียนอนุบาลทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดสามารถสรุปได้ 3 แบบ คือ 1) แบบชี้แนะให้ข้อมูล ผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศที่ดีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการจัดให้มีห้องสำหรับการนิเทศการสอนที่มีบรรยากาศแบบเป็นกันเอง มีแฟ้มเอกสารงานนิเทศต่าง ๆ ในห้องนี้ มีการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และให้ความช่วยเหลือในการวางแผนการนิเทศการสอนอย่างเป็นระบบระหว่างการปฏิบัติงาน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเกี่ยวกับการนิเทศการสอน เชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการสอนและประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพทางด้านการสอนของครู จัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แก่ครูผู้สอน เพื่อนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเป็นแนวทางปฏิบัติงานในโรงเรียนให้เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกัน สนับสนุน

¹⁰⁹ สุรศักดิ์ สหวิริยะสิน, "ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1" (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556), ง.

¹¹⁰ อนินทิกา อินทรา, "กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนเขตตำบลภูหอ อำเภอกุหลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2" (มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 2557),

งบประมาณในการผลิตสื่อให้มีประสิทธิภาพสำหรับใช้ในการประกอบการเรียนการสอนของครู

2) แบบร่วมมือ ผู้บริหารต้องมีความจริงจังในการนิเทศ การสอน มีความยุติธรรมและเป็นกลาง มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานเดียวกัน มีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจนำปัญหาที่พบในการนิเทศ การสอน ไปแก้ปัญหา สนับสนุนและติดตามผล การดำเนินงานอย่างใกล้ชิด มีการจัดทำแฟ้มประวัติ ปัญหาการนิเทศการสอนที่พบและแนวทางการแก้ปัญหา แต่ต้องเป็นความลับสำหรับผู้บริหาร สนับสนุนงบประมาณการจัดทำสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงอุปกรณ์การเรียน การสอนให้กับครู เพื่อใช้สำหรับประกอบการเรียนการสอน และ 3) แบบไม่ชี้หน้า ผู้บริหารต้องเปิด โอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างอิสระ โดยผู้บริหารต้องยอมรับและรับฟัง เสียงข้างมากในการปฏิบัติงาน ต้องสนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้แก่ครู จัดบำรุงขวัญกำลังใจ และสวัสดิการในการทำงานให้ครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียน โดยจัดมอบรางวัลแก่ครูที่มี ผลงานดีเด่นในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนและเสริมแรง ให้แก่ครูมีกำลังใจในการทำงานต่อไป¹¹¹

สุรรัตน์ หลิมเล็ก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า 1. ทักษะการนิเทศของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ทักษะด้านมนุษย์ ทักษะ ด้านการจัดการ และทักษะด้านเทคนิค 2. สมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพครู อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ การพัฒนาผู้เรียน การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำครู การบริหารที่ดี การบริหาร จัดการชั้นเรียน การพัฒนาตนเอง การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ใน การปฏิบัติงาน การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะ การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

¹¹¹ ญัฐธนิชา กอวิจิตร, "การนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนอนุบาลทับสะแก จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์" (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), 63-64.

เขต 8 พบว่าทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01¹¹²

วิปศยา เขียวยา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. การนิเทศภายในในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางและระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการจัดทรัพยากร ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน และด้านการประเมินสภาพการทำงาน 2. ประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ บุคลิกลักษณะครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การให้ความเป็นธรรม การควบคุมชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน กลวิธีสอน การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และด้านบรรยากาศในชั้นเรียน 3. ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01¹¹³

สิริขวัญ สุพรรณคง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่ง และวิทยฐานะไม่แตกต่างกัน¹¹⁴

¹¹² สุวีรัตน์ หลิมเล็ก, "ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8" (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558), 187-88.

¹¹³ วิปศยา เขียวยา, "ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ราชบุรี" (มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2558), 64.

¹¹⁴ สิริขวัญ สุพรรณคง, "การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1" (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), ง.

อิสรนนท์ ศิริรัตนพาณิชย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา ผลการวิจัยพบว่า 1. การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนการจัดระบบการนิเทศ ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ และด้านการดำเนินการนิเทศ 2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา 5 ประการ เป็นดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรประชุมวางแผนและจัดทำโครงการการนิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศ และเอกสารคู่มือในการปฏิบัติการนิเทศ 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ควรร่วมกันวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความพึงพอใจและความต้องการในการนิเทศการศึกษา 3) ด้านการดำเนินการนิเทศ ควรมีการจัดกิจกรรมสัมมนาและระดมความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน 4) ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ควรจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาแนวทางการดำเนินงานในรูปแบบใหม่ ๆ และ 5) ด้านการประเมินผลการนิเทศ ควรจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรุปผล การประเมิน โดยจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ¹¹⁵

งานวิจัยต่างประเทศ

แพจก (Pajak) ได้ทำการวิจัยโดยการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา โดยคำนึงถึงองค์ประกอบด้านความรู้ เจตคติ และทักษะที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้นิเทศการศึกษา มีทั้งหมด 12 ด้าน ประกอบด้วย การสื่อสาร การพัฒนาบุคลากร โครงการสอน การวางแผนและการเปลี่ยนแปลง การจูงใจและจัดบุคลากร การสังเกตและการประชุมนิเทศ การพัฒนาบุคลากรความสัมพันธ์กับชุมชนการวิจัยและประเมินผล โครงการ¹¹⁶

คัทซียูบะ (Kutsyuruba) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการนิเทศในโรงเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในเป็นปัจจัยหนึ่งในการปรับปรุงพฤติกรรมของครูผู้สอน พัฒนาและปรับปรุงวิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศภายในจึง

¹¹⁵อิสรนนท์ ศิริรัตนพาณิชย์, "การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา" (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), ง.

¹¹⁶ P. Pajak, "Indentification of Supervisory Proficiency Project" (University of Georgia, 1999).

เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาครู โดยเริ่มต้นจากการสนับสนุนครูผู้สอน ต้องได้รับการนิเทศภายใน การให้คำแนะนำ การสนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูผู้สอนได้รับการนิเทศภายในอย่างถูกต้อง ซึ่งส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนดียิ่งขึ้น¹¹⁷

ริซโซ (Rizzo) ได้ศึกษามุมมองของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับแนวคิดในการนิเทศ การศึกษาและการติดตามผลในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานนิเทศในปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันคือ การเข้าใจพื้นที่ที่ดูแล การรู้จักสภาพปัจจุบันและความแตกต่างของโรงเรียน การเป็นที่ปรึกษาที่ชาญฉลาด ไว้วางใจได้ ใช้ความหลากหลายของวิธีการนิเทศ ความสัมพันธ์ของครูและผู้นิเทศ การมีส่วนร่วมของครู ผลที่ออกมาซึ่งบอกความแตกต่างของการพัฒนาการนิเทศ การเข้าถึงความหลากหลายของโรงเรียน การมาเยี่ยมบ่อยมากกว่า ความสัมพันธ์ส่วนตัวทำให้โรงเรียนมองมาตรฐานการปฏิบัติที่เป็นข้อแตกต่างชัดเจน และการดูแลความเป็นอยู่ของครูเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการนิเทศ¹¹⁸

เบอร์เกอร์อน (Bergeron) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศ พบว่าการยอมรับจากครูวิชาการ โรงเรียน และการยอมรับของครูในยุคใหม่เห็นว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่นิเทศเป็นผู้ที่มีความสำคัญ ทั้งทางด้านวัฒนธรรม และการมีเหตุผลเท่าที่ผ่านมาครูผู้ทำการนิเทศได้ถูกใช้เป็นประโยชน์ในการควบคุมคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน ได้ออกแบบเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีการมองข้ามบทบาทของครูซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยของการเรียนรู้ การนิเทศเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูให้เป็นครูมืออาชีพและยังมีผลต่อการเรียนรู้อีกด้วย¹¹⁹

เนลสันและคณะ (Nelson and others) ได้ศึกษามุมมองของผู้ให้คำปรึกษาจากหญิง 8 คน ชาย 4 คนจากการคัดเลือกของผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการให้คำปรึกษา ความเชื่อในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ผู้ที่ให้คำปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการนิเทศได้อภิปรายกระบวนการนิเทศของแต่ละบุคคลต่างยอมรับข้อบกพร่อง

¹¹⁷B. Kutsyuruba, "Instructional Supervision: Perceptions of Canadian and Ukrainian Beginning High-School Teachers" (2003), 2.

¹¹⁸ John F. Rizzo, "Teachers' and Supervisors' Perceptions of Current and Ideal Supervision and Evaluation Practice," [http:// www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3110901](http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3110901).

¹¹⁹Kathleen Bergeron, "Supervisors Perceptions of the Process of Supervision with Counselors Who Utilize Play Therapy" (2004), Abstract.

ความล้มเหลว วิวัฒนาการ รวมทั้งการเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น กลุ่มผู้ให้คำปรึกษามีความเชื่อว่าการสร้างเครือข่ายการนิเทศที่เข้มแข็งการอภิปรายเพื่อประเมินผลทันที เป็นการสร้างรูปแบบการนิเทศที่เปิดกว้างทางความคิดเห็นและอยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลาความน่าเชื่อถือของกระบวนการนิเทศซึ่งขึ้นอยู่กับการนิเทศรูปแบบการนิเทศทางความคิดเห็นที่แตกต่างการนำกลยุทธ์ทั้งหมดมาพัฒนากระบวนการนิเทศทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมด้วยการค้นพบข้อโต้แย้งของกลุ่มผู้ร่วมงาน ความเป็นตัวของตัวเอง กระบวนการนิเทศที่แตกต่าง การเข้มงวดต่อผู้เข้ารับการนิเทศซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศแบบคู่ขนานทำให้ได้ผลการนิเทศสะท้อนกลับจากผู้รับการนิเทศได้อย่างถูกต้อง¹²⁰

สรุป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการของพื้นที่ที่ทำงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการเรียนการสอนและการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อนักเรียนในด้านคุณภาพการศึกษาที่ดียิ่งขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ การพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะครูอาจารย์ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยผ่านกระบวนการนิเทศ การจัดการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ตลอดจนผลที่เกิดกับตัวผู้รับการนิเทศต้องมีความมั่นใจ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น และสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง โดยยึดหลักประชาธิปไตย เน้นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการนิเทศการศึกษา การพัฒนาจัดการสถานศึกษาเห็นเป็นไปอย่างมีคุณภาพโดยสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ดีในการทำและการนำหลักสูตรไปใช้ มีการวางแผน ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ จัดหาทรัพยากร สร้างขวัญกำลังใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น มีการติดตามประเมินผล เป็นนักคิดต่อสื่อสารรวมทั้งเป็นผู้นำ

¹²⁰Mary Lee Nelson and others, "Working with Conflict in Clinical Supervision : Wise Supervisors' Perspective" (2008), 172-84.

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ส่วนการนิเทศภายในถือเป็นการร่วมมือกันทำงานระหว่างผู้บริหาร และบุคลากรที่อยู่ภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือครู ในการพัฒนาตนเองให้ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างเต็มตามศักยภาพและมีคุณภาพ และเพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าใน วิชาชีพ รูปแบบการนิเทศมีหลากหลายรูปแบบสำหรับการยึดเป็นหลักในการปฏิบัติ การนิเทศ การศึกษาสำหรับโรงเรียนที่นิยมใช้กันคือ การนิเทศรายบุคคล ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมของผู้รับ การนิเทศ การนิเทศวิธีนี้มักใช้กับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู โดยใช้ รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วม และรูปแบบการนิเทศภายใน บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้เชี่ยวชาญ และ ผู้บริหารการศึกษา พฤติกรรมการนิเทศของผู้นิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการชี้แจง แนะนำ ให้ ความร่วมมือในกิจกรรม และวิธีการต่าง ๆ ที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายทั้งผู้ให้และผู้รับการนิเทศ ซึ่งทักษะและความสามารถของผู้ให้การนิเทศมีความสำคัญต่อ ผลสำเร็จของการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ตาม สถานการณ์ มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะงานนิเทศ ต้องแสดงบทบาทหน้าที่ได้สอดคล้องกับ สถานการณ์ เทคนิคและวิธีการที่นำมาใช้มิใช่เน้นแต่การปรับปรุงครูเท่านั้นต้องคลุมไปถึงนโยบาย การศึกษา จุดประสงค์ของ การให้การศึกษา การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตร วัสดุ อุปกรณ์การสอนและวิธีสอนของครู กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นการทำงานที่มีขั้นตอน การดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียน การสอนให้ดำเนินงาน ไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. การประเมินสภาพงาน (Assessing) เป็นการศึกษาถึงสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอยู่เพื่อเป็น ข้อมูลในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาธรรมชาติและความสัมพันธ์ ของสภาพการณ์ต่าง ๆ การสังเกตปรากฏการณ์รอบตัวโดยละเอียด การทบทวนเพื่อตรวจสอบ ปรากฏการณ์รอบตัวและการเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน

2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) เป็นการกำหนดเป้าหมายจุดประสงค์ และกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญประกอบการกำหนดเป้าหมาย การกำหนด วัตถุประสงค์ในการทำงาน การกำหนดทางเลือกและการจัดลำดับความสำคัญของงาน

3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) เป็นการจัดระบบวางแผนการทำงานเพื่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงโดยจัดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ การนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เตรียมการ ต่าง ๆ ให้พร้อมในการปฏิบัติงาน จัดระบบการทำงานและการกำหนดแผนในการทำงาน

4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) เป็นการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน โดยกำหนดทรัพยากรตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ จัดสรรทรัพยากรให้หน่วยงานต่าง ๆ กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับจุดมุ่งหมายเฉพาะและมอบหมายบุคลากรให้ปฏิบัติงาน

5. การประสานงาน (Coordinating) เป็นการประสานการใช้ทรัพยากรทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และประสานแผนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยประสานการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ สร้างความสามัคคีพร้อมเพรียงในการทำงาน ปรับการทำงานส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และประสานแผนโดยกำหนดเวลาการทำงานแต่ละช่วงให้ชัดเจน

6. การอำนวยการ (Directing) เป็นการทำให้เกิดสภาพที่เหมาะสมในการดำเนินการตามแผนงานให้มากที่สุด โดยการแต่งตั้งบุคลากร กำหนดแนวทางหรือระเบียบปฏิบัติในการทำงาน แนะนำ การปฏิบัติงานและตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และ 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยใช้ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 36 คน ซึ่งครูผู้สอนต้องมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหา

ศึกษาปัญหาที่จะทำการวิจัยเป็นการศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ พร้อมทั้งรวบรวมวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา ข้อมูลสถิติ ปัญหา กฎ ระเบียบ ปัญหาที่เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อใช้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัย ขอคำแนะนำและเห็นชอบในการจัดทำโครงร่างงานวิจัย จากอาจารย์ที่ปรึกษารับข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้สมบูรณ์และนำเสนอภาควิชาเพื่อขออนุมัติโครงร่างการค้นคว้าอิสระ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการตามโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ พัฒนา โครงร่างเครื่องมือ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากแหล่งที่เป็นตัวอย่างในงานวิจัยโดยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในแผนงาน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง จัดทำรายงานการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย

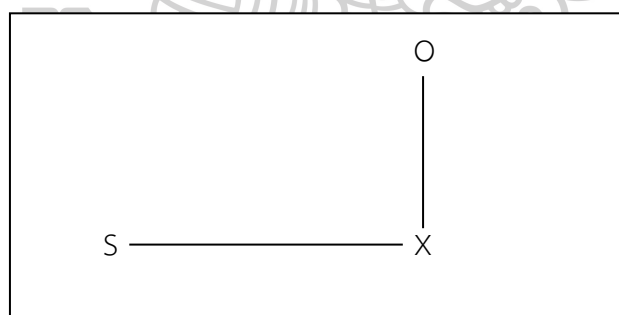
รายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการวิจัย นำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและจัดทำรายงานการวิจัยฉบับร่วมนำเสนอคณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของการใช้กลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสถานการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot non – experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

- เมื่อ
- S หมายถึง ประชากร
 - X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
 - O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านท่ายาง จำนวน 4 คน โรงเรียนบ้านไทรงาม จำนวน 5 คน โรงเรียนห้วยศาลา จำนวน 9 คน โรงเรียนบ้านหินสี จำนวน 5 คน โรงเรียนบ้านยางคู่ จำนวน 4 คน โรงเรียนสี่พระยา จำนวน 6 คน โรงเรียนบ้านแม่ประจัน จำนวน 3 คน ซึ่งครูผู้สอนต้องมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี รวมจำนวนทั้งสิ้น 36 คน ยกเว้นผู้วิจัย

ผู้ให้ข้อมูล

ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 36 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2
ตารางที่ 2 แสดงประชากรผู้ให้ข้อมูล

โรงเรียน	ตำแหน่ง	จำนวน
บ้านท่ายาง	ผู้บริหาร	1
	ครู	3
บ้านไทรงาม	ผู้บริหาร	1
	ครู	4
บ้านห้วยศาลา	ผู้บริหาร	1
	ครู	8
บ้านหินสี	รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน	1
	ครู	4
บ้านยางคู่	ผู้บริหาร	1
	ครู	3
สี่พระยา	ผู้บริหาร	1
	ครู	5
บ้านแม่ประจัน	ผู้บริหาร	1
	ครู	2
รวม		36

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง

2. ตัวแปรที่ศึกษาเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับ กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ตามแนวคิดของแฮริส (Harris) ซึ่งระบุกระบวนการนิเทศไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การประเมินสภาพงาน (Assessing) หมายถึง การศึกษาสภาพการณ์ที่เป็นอยู่เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสภาพการณ์ต่าง ๆ การสังเกตปรากฏการณ์รอบตัวโดยละเอียด การทบทวนเพื่อตรวจสอบปรากฏการณ์รอบตัว และการเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน

2.2 การจัดลำดับความสำคัญงาน (Prioritizing) หมายถึง การกำหนดความสำคัญของงาน โดยการกำหนดเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ กำหนดทางเลือก และจัดลำดับความสำคัญของงาน

2.3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) หมายถึง การจัดระบบ วางแผนการทำงาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยจัดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ การนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติเตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมในการปฏิบัติงาน จัดระบบการทำงาน และการกำหนดแผนในการทำงาน

2.4 การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) หมายถึง การกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน โดยกำหนดทรัพยากรตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ จัดสรรทรัพยากรให้หน่วยงานต่าง ๆ กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับจุดมุ่งหมายเฉพาะ และมอบหมายบุคลากรให้ปฏิบัติงาน

2.5 การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง กระบวนการประสานการใช้ทรัพยากร ทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และประสานแผนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยประสานการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ สร้างความสามัคคีพร้อมเพรียงในการทำงาน ปรับการทำงานส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และประสานแผนโดยกำหนดเวลาการทำงานแต่ละช่วงให้ชัดเจน

2.6 การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การทำให้เกิดสภาพที่เหมาะสมในการดำเนินการตามแผนงานให้มากที่สุด โดยแต่งตั้งบุคลากร กำหนดแนวทางหรือระเบียบปฏิบัติในการทำงาน แนะนำการปฏิบัติงานและตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีสองประเภท ประเภทแรกเป็นแบบสอบถาม และประเภทที่สอง คือ การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ซึ่งแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง เป็นแบบสอบถามแบบตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ (forced choice)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ ตามแนวคิดของ แฮริส (Harris) โดยผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามของนางสาวชุติมา แยมจำเมือง¹²¹

แบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะคำถามเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert's five rating scale)¹²² โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ตอนที่ 3 การสนทนากลุ่ม (Focus gruoup discussion) เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

¹²¹ชุติมา แยมจำเมือง, "กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร," 138-42.

¹²²Rensis Likert, *The Human Organization* (New York: Mc – Hill, 1967), 114.

การสร้างเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น โดยนางสาวชุตินา แยมจำเมือง จากงานวิจัยเรื่อง “กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนใน กรุงเทพมหานคร” ซึ่งหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .977¹²³

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ในการตอบแบบสอบถามของการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยเดินทางไปแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากประชากรของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหักและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ครบทุกคน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้หน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) คือ ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี รวมจำนวนทั้งสิ้น 36 คน ซึ่งหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง โดยใช้ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน ใช้มัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สำหรับการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มัชฌิมเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้

¹²³ ชุตินา แยมจำเมือง, "กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร," 149.

ข้อมูลตกอยู่ในช่วงมัชฌิมเลขคณิตใด กำหนดเกณฑ์ในการเปรียบเทียบตามแนวคิดของเบสต์ (Best)¹²⁴ รายละเอียดดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาของ โรงเรียน มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาของ โรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาของ โรงเรียน มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาของ โรงเรียน มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ซึ่งได้ประเด็นจาก คำถาม ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้าน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม และผู้ร่วมสนทนา กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร และครู รวมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งหมด 12 คน จากการเลือกตัวแทนจำนวน 4 โรงเรียน ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ดังนี้

- 1) ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือ ผู้อำนวยการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
- 2) ครู ได้แก่ ครูวิชาการหรือครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

¹²⁴ John W. Best, *Research in Education* (New Jersey: Prentice – Hall Inc., 1970), 1.

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอลำดวน จังหวัดราชบุรี และ 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอลำดวน จังหวัดราชบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอลำดวน จังหวัดราชบุรี จำนวน 36 คน ประกอบไปด้วย ข้าราชการครูของโรงเรียนบ้านท่ายาง จำนวน 4 คน โรงเรียนบ้านไทรงาม จำนวน 5 คน โรงเรียนห้วยศาลา จำนวน 9 คน โรงเรียนบ้านหินลี จำนวน 5 คน โรงเรียนบ้านยางคู่ จำนวน 4 คน โรงเรียนสีวะรา จำนวน 6 คน โรงเรียนบ้านแม่ประจัน จำนวน 3 คน ซึ่งครูผู้สอนต้องมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทที่ 1. คือข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ประเภทที่ 2. คือแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอลำดวน จังหวัดราชบุรี ตามแนวคิดของแฮริส (Harris) จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2) การจัดลำดับความสำคัญงาน (Prioritizing) 3) การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4) การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5) การประสานงาน (Coordinating) 6) การอำนวยการ (Directing) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้มัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประเภทที่ 3 คือข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยโดยดำเนินการแจกแบบสอบถามแก่ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ซึ่งต้องมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 36 คน จากนั้นเก็บรวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 36 ตามตัวแปรที่ต้องการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร การวิเคราะห์พิจารณาตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N=36)

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	11	30.56
หญิง	25	69.44
รวม	36	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	5	13.88
30 – 40 ปี	11	30.56
41 – 50 ปี	9	25.00
51 ปีขึ้นไป	11	30.56
รวม	36	100
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
ปริญญาตรี	26	72.22
ปริญญาโท	9	25.00
สูงกว่าปริญญาโท	1	2.78
รวม	36	100
4. ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน		
ผู้อำนวยการโรงเรียน	6	16.67
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน	1	2.78
ครูวิชาการ	6	16.67
ครูผู้สอน	23	63.89
รวม	36	100
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
ไม่เกิน 5 ปี	12	33.33
6 – 10 ปี	9	25.00
11 – 15 ปี	2	5.56
16 ปีขึ้นไป	13	36.11
รวม	36	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามของข้าราชการครู โรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้ ด้านเพศ พบว่า ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 69.44 และเป็นเพศชาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 30.56 เป็นผู้ที่มียายุอยู่ระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 30.56 และอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 30.56 รองลงมา อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ตามด้วยอายุอยู่ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.89 ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมา มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และจำนวนน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 สำหรับตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน พบว่า ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีตำแหน่งหน้าที่หลักในปัจจุบันส่วนใหญ่ คือ เป็นครูผู้สอนมากที่สุด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 63.89 รองลงมา คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และครูวิชาการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ตามด้วยรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 ซึ่งมีน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ คือ 16 ปี ขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 36.11 รองลงมา คือ ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ตามด้วย 6-10 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็น 25.00 และน้อยที่สุด คือ 11-15 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก
อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ในการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ว่าอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยใช้ มัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ขอบเขตของมัชฌิมเลขคณิตตามแนวคิดของเบสต์ (Best) พบว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาของ โรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมาก ดังรายละเอียดตาม ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม

(N=36)

กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	ระดับ
1. การประเมินสภาพงาน	4.18	0.44	มาก
2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน	4.31	0.55	มาก
3. การออกแบบวิธีการทำงาน	4.23	0.58	มาก
4. การจัดสรรทรัพยากร	4.40	0.46	มาก
5. การประสานงาน	4.38	0.51	มาก
6. การอำนวยความสะดวก	4.32	0.58	มาก
รวม	4.31	0.54	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.31$, $\sigma=0.54$) เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดสรรทรัพยากร ($\mu= 4.40$, $\sigma= 0.46$) การประสานงาน ($\mu= 4.38$, $\sigma= 0.51$) การอำนวยความสะดวก ($\mu= 4.32$, $\sigma= 0.58$) การจัดลำดับความสำคัญของงาน ($\mu= 4.31$, $\sigma= 0.55$) การออกแบบวิธีการทำงาน ($\mu= 4.23$, $\sigma= 0.58$) และการประเมินสภาพงาน ($\mu= 4.18$, $\sigma= 0.44$)

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรต่าง ๆ ของกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม ตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี ทั้ง 6 ด้าน มีรายละเอียดตามที่นำเสนอตั้งตารางที่ 5 – 10

ตารางที่ 5 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี ด้านการประเมินสภาพ งาน

(N=36)

การประเมินสภาพงาน	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	ระดับ
1.การวิเคราะห์ข้อมูลในปัจจุบัน โดยมีการศึกษาหรือ พิจารณาถึงธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ	4.17	0.65	มาก
2.มีการสังเกตถึงสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เพื่อ นำไปสู่การจำแนกแยกแยะได้	4.25	0.55	มาก
3.มีการทบทวนหรือตรวจสอบปรากฏการณ์หรือ กิจกรรมต่าง ๆ	4.17	0.50	มาก
4.มีการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์ และ มีวิจารณ์ญาณ	4.14	0.54	มาก
รวม	4.18	0.44	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี มีการปฏิบัติด้านการประเมินสภาพงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.18$, $\sigma=0.44$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้าราชการครูมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากทุกข้อ โดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ คือ มีการสังเกตถึงสิ่งต่าง ๆ ด้วยความ รอบคอบ เพื่อนำไปสู่การจำแนกแยกแยะได้ ($\mu=4.25$, $\sigma=0.55$) รองลงมา คือ การวิเคราะห์ข้อมูล ในปัจจุบัน โดยมีการศึกษาหรือพิจารณาถึงธรรมชาติ และความสัมพัธ์ของสิ่งต่าง ๆ ($\mu=4.17$, $\sigma=0.65$) ตามด้วยมีการทบทวนหรือตรวจสอบปรากฏการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ ($\mu=4.17$, $\sigma=0.50$) และมีการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์ และมีวิจารณ์ญาณ ($\mu=4.14$, $\sigma=0.54$)

ตารางที่ 6 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดลำดับ ความสำคัญของงาน

(N = 36)

ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	ระดับ
1.มีการกำหนดเป้าหมายการทำงานของบุคลากรใน โรงเรียนไว้ในโครงการ	4.61	0.54	มากที่สุด
2.มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การทำงานแต่ละเรื่อง	4.50	0.65	มากที่สุด
3.เสนอมีการกำหนดทางเลือกและวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็น ทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้เลือกใช้	4.06	0.75	มาก
4.มีการจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็น ทางเลือก	4.11	0.70	มาก
รวม	4.31	0.55	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีการปฏิบัติด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\mu=4.31$, $\sigma=0.55$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ คือ มีการกำหนดเป้าหมายการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนไว้ ในโครงการ ($\mu=4.61$, $\sigma=0.54$) และมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การทำงานแต่ละเรื่อง ($\mu=4.50$, $\sigma=0.65$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ มีการจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็นทางเลือก ($\mu=4.11$, $\sigma=0.70$) ตามด้วย เสนอมีการกำหนดทางเลือกและวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้ เลือกใช้ ($\mu=4.06$, $\sigma=0.75$)

ตารางที่ 7 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการออกแบบวิธีการ ทำงาน

(N = 36)

ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	ระดับ
1.มีการจัดระบบการทำงานเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง	4.11	0.74	มาก
2.มีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่จะใช้ในกระบวนการทำงาน	4.19	0.74	มาก
3.มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นต้องใช้ในการ ปฏิบัติงาน	4.25	0.73	มาก
4.มีการเขียนแผนปฏิบัติการหรือโครงการนิเทศของ โรงเรียนตามที่คิดไว้	4.39	0.59	มาก
รวม	4.23	0.58	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีการปฏิบัติด้านการออกแบบวิธีการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu=4.23$, $\sigma=0.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมีระดับการปฏิบัติ เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศศึกษาด้านการออกแบบวิธีการทำงาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการเขียนแผนปฏิบัติการหรือโครงการ นิเทศของโรงเรียนตามที่คิดไว้ ($\mu=4.39$, $\sigma=0.59$) มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นต้องใช้ในการ ปฏิบัติงาน ($\mu=4.25$, $\sigma=0.73$) มีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่จะมา ใช้ในกระบวนการทำงาน ($\mu=4.19$, $\sigma=0.74$) และมีการจัดระบบการทำงานเพื่อให้เกิด ความเปลี่ยนแปลง ($\mu=4.11$, $\sigma=0.74$)

ตารางที่ 8 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดสรรทรัพยากร (N = 36)

ด้านการจัดสรรทรัพยากร	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	ระดับ
1.มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้	4.33	0.53	มาก
2.มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างบุคลากรหรือโครงการให้ทั่วถึงตามที่กำหนด	4.36	0.59	มาก
3.มีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้	4.33	0.74	มาก
4.มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับโครงการหรือการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ	4.39	0.59	มาก
5.มีการกำหนดหน้าที่ให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย	4.58	0.50	มากที่สุด
รวม	4.40	0.46	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีการปฏิบัติด้านการจัดสรรทรัพยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.40$, $\sigma=0.46$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาด้านการจัดสรรทรัพยากร อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ข้อ คือ มีการกำหนดหน้าที่ให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ($\mu=4.58$, $\sigma=0.50$) นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับโครงการหรือการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ($\mu=4.39$, $\sigma=0.59$) มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างบุคลากร หรือ โครงการให้ทั่วถึงตามที่กำหนด ($\mu=4.36$, $\sigma=0.59$) มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ ($\mu=4.33$, $\sigma=0.53$) และมีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ ($\mu=4.33$, $\sigma=0.74$)

ตารางที่ 9 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการประสานงาน

(N = 36)

ด้านการประสานงาน	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	ระดับ
1.มีการประสานงานการใช้ทรัพยากรในการทำงานให้เกิดความร่วมมือที่ดีในโรงเรียน	4.50	0.60	มากที่สุด
2.มีการประสานงานในด้านบุคลากร วัสดุ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.44	0.60	มาก
3.มีการชี้แจงงานที่แต่ละคนต้องปฏิบัติ	4.33	0.67	มาก
4.มีการกำหนดเวลาการทำงานในแต่ละช่วงให้ชัดเจน	4.28	0.65	มาก
รวม	4.38	0.51	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีการปฏิบัติด้านการประสานงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.38$, $\sigma=0.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาด้านการประสานงาน อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ข้อ คือ มีการประสานงานการใช้ทรัพยากรในการทำงานให้เกิดความร่วมมือที่ดีในโรงเรียน ($\mu=4.50$, $\sigma=0.60$) นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ มีการประสานงานในด้านบุคลากร วัสดุ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\mu=4.44$, $\sigma=0.60$) มีการชี้แจงงานที่แต่ละคนต้องปฏิบัติ ($\mu=4.33$, $\sigma=0.67$) และมีการกำหนดเวลาการทำงานในแต่ละช่วงให้ชัดเจน ($\mu=4.28$, $\sigma=0.65$)

ตารางที่ 10 มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการ
นิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการอำนวยการ
(N = 36)

ด้านการอำนวยการ	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	ระดับ
1.มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการ	4.69	0.46	มากที่สุด
2.มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานในทิศทางที่ต้องการ	4.28	0.70	มาก
3.มีการกำหนดทางเลือกไว้ให้สามารถตัดสินใจเลือกได้หลายทางเลือก	4.14	0.86	มาก
4.มีการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน	4.17	0.77	มาก
5.จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน มีการแนะนำการปฏิบัติงาน เช่น การประชุม	4.33	0.67	มาก
รวม	4.32	0.58	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีการปฏิบัติด้านการอำนวยการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.32$, $\sigma=0.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศศึกษาด้านการจัดสรรทรัพยากร อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการ ($\mu=4.69$, $\sigma=0.46$ นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน มีการแนะนำการปฏิบัติงาน เช่น การประชุม ($\mu=4.33$, $\sigma=0.67$) มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานในทิศทางที่ต้องการ ($\mu=4.28$, $\sigma=0.70$) มีการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน ($\mu=4.17$, $\sigma=0.77$) และมีการกำหนดทางเลือกไว้ให้สามารถตัดสินใจเลือกได้หลายทางเลือก ($\mu=4.14$, $\sigma=0.86$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ผลจากการวิเคราะห์ระดับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ราชด้าน 6 ด้าน คือ 1)การประเมินสภาพงาน 2)การจัดลำดับความสำคัญของงาน 3)การออกแบบวิธีการทำงาน 4)การจัดสรรทรัพยากร 5)การประสานงาน และ 6)การอำนวยการ นำมาวิเคราะห์หามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4 ถึงตารางที่ 10 และได้วิเคราะห์เนื้อหาจากข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด รวมทั้งได้นำไปทำการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) โดยมีผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ดังนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูวิชาการและครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ซึ่งผลการวิเคราะห์แต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

ด้านการประเมินสภาพงาน ควรมีการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์ และมีวิจารณ์ญาณ โดยดูจากความรับผิดชอบในการดำเนินงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ทั้งโครงการและกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายว่าประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และมีการสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูว่ามีความรับผิดชอบ มีเทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นที่น่าสนใจสำหรับนักเรียนหรือไม่ นอกจากนี้ผู้บริหาร ครูวิชาการ หรือแม้แต่ครูผู้สอนเองควรเข้านิเทศการศึกษาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและนำมากำหนดเกณฑ์การประเมินและเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานอย่างเหมาะสมร่วมกัน มีการแนะนำการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้กับครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยเพื่อให้มีการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ควรมีการเสนอมีการกำหนดทางเลือกและวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้เลือกใช้ โดยสำรวจความต้องการของครูในการกำหนดทางเลือกและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ตรงกับความต้องการและตรงเป้าหมายของการทำงานที่กำหนดไว้ในโครงการ อย่างไรก็ตามโรงเรียนควรกำหนดทางเลือกไว้อย่างหลากหลายเพื่อให้ครูได้เลือกใช้ตามความต้องการของแต่ละคน

ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ควรมีการจัดระบบการทำงานเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง โดยจัดการข้อกำหนดของระบบงานที่มีความสำคัญโดยใช้ข้อมูลจากนักเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงวัฒนธรรมขององค์กรมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนอย่างเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้การปฏิบัติงานของครู

เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดผลในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ด้านการจัดสรรทรัพยากร เนื่องจากทรัพยากรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ต่อการบริหารจัดการในทุกโครงการซึ่งส่งผลให้โรงเรียนดำเนินการเรียนการสอนหรือพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและได้ผลตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนควรมีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ โรงเรียนควรจัดการประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสำรวจความต้องการและความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในแต่ละโครงการและสรุปเป็นมติของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละโครงการ และโรงเรียนควรมีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ในการใช้ทรัพยากรของครูควรเลือกวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่โดยมีการวางแผนการใช้ เช่น กระดาษจะใช้ในกิจกรรมใดบ้าง เพื่อไม่ให้เก็บไว้โดยเปล่าประโยชน์ หรือจัดหาไว้เกินความจำเป็น และควบคุมการใช้้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ด้านการประสานงาน ควรมีการประสานงานในเรื่องการกำหนดเวลาการทำงานในแต่ละช่วงให้ชัดเจนระหว่างผู้ดำเนินงานสำหรับการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน สิ่งที่จะขาดไม่ได้ คือ การประสานงานระหว่างผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การประสานงานให้เกิดความเข้าใจในการร่วมมือปฏิบัติงานให้สอดคล้องกันตลอดเวลา และกิจกรรมที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อให้งานเป็นไปอย่างราบรื่นไม่เกิดการทำงานซ้ำซ้อน ผู้ปฏิบัติต้องมีความรับผิดชอบ ทำให้นั้นเป็นไปตามกำหนดเวลาที่ตกลงกันให้ตรงเวลาตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน เพื่อให้งานมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

ด้านการอำนวยความสะดวก ควรมีการกำหนดทางเลือกไว้ให้สามารถตัดสินใจเลือกได้หลายทางเลือก ซึ่งเริ่มได้จากการระดมความคิดจากคณะครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินการทางเลือกที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานได้ร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความเหมาะสมในการดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้

สรุป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี” สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 30-40 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ตำแหน่งหน้าที่หลักในปัจจุบัน เป็นครูผู้สอน มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ คือ 16 ปี ขึ้นไป

2. กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน การอำนวยความสะดวก การจัดลำดับความสำคัญของงาน การออกแบบวิธีการทำงาน และการประเมินสภาพงาน

3. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี

3.1 ด้านการประเมินสภาพงาน โรงเรียนควรมีการประเมินผลงานจากหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและกระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งทำกรนิเทศศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.2 ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน โรงเรียนต้องสำรวจความต้องการของครูในการกำหนดทางเลือกและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ตรงกับความต้องการและตรงเป้าหมายของการทำงานที่กำหนดไว้ในโครงการ

3.3 ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ควรจัดการข้อกำหนดของระบบงานที่มีความสำคัญอย่างเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3.4 ด้านการจัดสรรทรัพยากร โรงเรียนควรจัดการประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสำรวจความต้องการและความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในแต่ละโครงการและสรุปเป็นมติของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละโครงการและควรมีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม

3.5 ด้านการประสานงาน ควรมีการประสานงานระหว่างผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้เกิดความเข้าใจในการร่วมมือกันปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเวลา และกิจกรรมที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์

3.6 ด้านการอำนวยความสะดวก ควรมีการปรึกษาหารือในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินการทางเลือกที่หลากหลาย หาแนวทางการแก้ปัญหา และพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และ 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 36 คน ซึ่งครูผู้สอนต้องมิ่ประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่ง ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ตามแนวความคิดของแฮร์ริส (Harris) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การประเมินสภาพงาน 2) การจัดลำดับความสำคัญของงาน 3) การออกแบบวิธีการทำงาน 4) การจัดสรรทรัพยากร 5) การประสานงาน 6) การอำนวยความสะดวก และการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยได้รับข้อมูลกลับคืน 36 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความถี่ (f) ร้อยละ (%) มัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาของ โรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ใน ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน การอำนวยความสะดวก การจัดลำดับความสำคัญของงาน การออกแบบวิธีการทำงาน และการประเมินสภาพงาน

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ตามแบบสอบถามทั้ง 6 ด้าน ซึ่งนำข้อย่อยแต่ละด้านที่มี มัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับต่ำสุด มาเป็นปัญหาในการสนทนากลุ่ม โดยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการและครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน ได้เสนอแนะแนวทาง ดังนี้

2.1 ควรมีการประเมินผลงานจากหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งทำการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.2 ต้องสำรวจความต้องการของครูในการกำหนดทางเลือกและวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้ตรงกับความต้องการและตรงเป้าหมายของการทำงานที่กำหนดไว้ในโครงการ

2.3 จัดการข้อกำหนดของระบบงานที่มีความสำคัญอย่างเหมาะสม สามารถนำไป ปฏิบัติได้จริง

2.4 จัดการประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสำรวจความต้องการและความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในแต่ละ โครงการและสรุปเป็นมติของโรงเรียนให้สอดคล้องกับ การปฏิบัติงานของแต่ละ โครงการ และควรมีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตาม ความต้องการที่กำหนดไว้ได้อย่างเหมาะสม

2.5 ควรมีการประสานงานระหว่างผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้เกิด ความเข้าใจในการร่วมมือกันปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเวลา และกิจกรรมที่ต้องการให้บรรลุ วัตถุประสงค์

2.6 ควรมีการปรึกษาหารือ ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อสร้างแนวทางใน การดำเนินการทางเลือกที่หลากหลาย หาแนวทางการแก้ปัญหา และพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบสภาพแท้จริง และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงมีชั้มเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน การอำนวยความสะดวก การจัดลำดับความสำคัญของงาน การออกแบบวิธีการทำงาน และการประเมินสภาพงาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน มีแนวทางในการดำเนินงานนิเทศ และยังตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา สามารถกำหนดเป้าหมาย มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน วิเคราะห์ข้อมูลในปัจจุบัน จัดลำดับความสำคัญของงาน จัดระบบการทำงาน จัดแบ่งทรัพยากรตามความต้องการ ประสานงานด้านบุคลากร กำหนดเวลาการทำงาน และมีการแนะนำการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้บริหารยังเห็นถึงความจำเป็นในการใช้กระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอน และพฤติกรรมปฏิบัติงานของครู โดยผู้บริหารให้ความสำคัญกับการวัดพฤติกรรมการทำงาน การคิดล่วงหน้าถึงหลักการ แนวคิดที่นำมาใช้ในกระบวนการทำงาน การเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น รวมถึงมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานในทิศทางที่ต้องการ จึงทำให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของจอมพงศ์ มงคลวนิช ที่ว่า หลักการนิเทศภายในของโรงเรียน คือ กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษาโดยยึดเป้าหมายหลัก คือ คุณภาพของนักเรียน โดยผู้บริหารต้องยอมรับว่าการนิเทศการสอนเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหารโดยตรง มีการวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เน้นบรรยากาศแบบประชาธิปไตย สร้างขวัญและกำลังใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในความสามารถของตน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนินทิกา อินทรา ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนเขตตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนเขตตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประเมินสภาพการทำงาน และด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ นริรัตน์ ประทุมดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอคงหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในของครู โรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นการเตรียมการนิเทศ และชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นการปฏิบัติการนิเทศ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คัทซียูบะ (Kutsyuruba) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการนิเทศในโรงเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในเป็นปัจจัยหนึ่งในการปรับปรุงพฤติกรรมของครูผู้สอน พัฒนาและปรับปรุงวิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศภายในจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาครู โดยเริ่มต้นจากการสนับสนุนครูผู้สอน ต้องได้รับการนิเทศภายใน การให้คำแนะนำ การสนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูผู้สอนได้รับการนิเทศภายในอย่างถูกต้อง ซึ่งส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกับผลการวิจัยของเบอร์เกอร์อน (Bergeron) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศพบว่า การยอมรับจากครูวิชาการ โรงเรียน และการยอมรับของครูในยุคใหม่เห็นว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่นิเทศเป็นผู้ที่มีความสำคัญทั้งทางด้านวัฒนธรรม และการมีเหตุผลเท่าที่ผ่านมาครูผู้ทำการนิเทศได้ถูกใช้ประโยชน์ในการควบคุมคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน ได้ออกแบบเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีการมองข้ามบทบาทของครูซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยของการเรียนรู้ การนิเทศเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูให้เป็นครूमืออาชีพและยังมีผลต่อการเรียนรู้อีกด้วย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรศักดิ์ สหวิริยะสิน ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน ตามรายด้าน ดังนี้คือ

1.1 ด้านการประเมินสภาพงาน ผลการวิจัยกระบวนการนิเทศพบว่า อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ โรงเรียนมีการศึกษาถึงสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของโรงเรียนเอง มีการสังเกตถึงสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เพื่อนำไปสู่การจำแนกแยกแยะ มีการวิเคราะห์ข้อมูลในปัจจุบัน และมีการทบทวนหรือตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งยังมีการเปรียบเทียบ วัตถุประสงค์

การทำงานอย่างมีวิจารณญาณอย่างพินิจพิเคราะห์และต่อเนื่อง เพื่อวางแผนให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ เช่น การจัดทำแผนการปฏิบัติการประจำปี ซึ่งโรงเรียนต้องนำข้อมูลที่ได้จากผลการประเมินตนเองของโรงเรียน มาวางแผนการดำเนินงานในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินา แยมจำเมือง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการออกแบบวิธีทำงาน ด้านการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ด้านการประสานงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการประเมินสภาพปัญหา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ริซโซ (Rizzo) ได้ศึกษามุมมองของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับแนวคิดในการนิเทศการศึกษาและการติดตามผลในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานนิเทศในปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันคือ การเข้าใจพื้นที่ที่ดูแล การรู้จักสภาพปัจจุบันและความแตกต่างของโรงเรียน การเป็นที่ปรึกษาที่ชาญฉลาด ไว้วางใจได้ ใช้ความหลากหลายของวิธีการนิเทศ ความสัมพันธ์ของครูและผู้นิเทศ การมีส่วนร่วมของครู ผลที่ออกมาชี้บอกความแตกต่างของการพัฒนาการนิเทศ การเข้าถึงความหลากหลายของโรงเรียน การมาเยี่ยมบ่อยมากกว่า ความสัมพันธ์ส่วนตัวทำให้โรงเรียนมองมาตรฐานการปฏิบัติที่เป็นข้อแตกต่างชัดเจน และการดูแลความเป็นอยู่ของครูเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการนิเทศ

1.2 ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ผลการวิจัยกระบวนการนิเทศพบว่าอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนไว้ในโครงการอย่างชัดเจน มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การทำงานในแต่ละเรื่อง มีการนำเสนอการกำหนดทางเลือกและวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้เลือกใช้อย่างเหมาะสมและเหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคล รวมทั้งยังมีการจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็นทางเลือกอีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนยังได้กำหนดการจัดลำดับความสำคัญของงานว่างานใดควรทำก่อน หลัง เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการเลือกปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเศษยา เขียวยา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางและระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน และด้านการประเมินสภาพการทำงาน

1.3 ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ผลการวิจัยกระบวนการนิเทศพบว่า อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ โรงเรียนมีการเขียนแผนปฏิบัติการหรือ โครงการนิเทศของโรงเรียนตามที่คิดไว้ มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน มีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่จะมาใช้ในการกระบวนการทำงาน และโรงเรียนยังเห็นความสำคัญของการจัดระบบการวางแผนการทำงานโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้โรงเรียนยังได้ออกแบบวิธีการทำงานโดยการกำหนดบุคลากรแต่ละคนให้เหมาะกับลักษณะ โครงสร้างและสอดคล้องกับลักษณะของงาน และกิจกรรมที่กำหนด เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยการออกแบบงานต้องดำเนินการให้เชื่อมโยงกับการวิเคราะห์งานในแต่ละโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศใน โรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศใน โรงเรียนกลุ่มบางเลนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนิเทศไว้ดังนี้ คือ ควรวางแผนและจัดทำโครงการด้านการพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริมให้ครูออกแบบการผลิตนวัตกรรมตรงกับกิจกรรมการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้บุคลากรทำงานตามความรู้ความสามารถ ควรมีการวางแผนการพัฒนาประเมินตนเอง และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ

1.4 การจัดสรรทรัพยากร ผลการวิจัยกระบวนการนิเทศพบว่า อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ โรงเรียนมีการกำหนดหน้าที่ให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือ โครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับโครงการหรือการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างบุคลากร หรือโครงการให้ทั่วถึงตามที่กำหนด และมีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือ โครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ สำหรับการจัดแบ่งทรัพยากรให้กับบุคลากรหรือ โครงการต่างๆ เพื่อให้โครงการหรือบุคลากรได้ใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม เพื่อการดำเนินงานสู่เป้าหมายขององค์กร ซึ่งการจัดสรรทรัพยากรมีความสำคัญต่อระบบการบริหารงาน ในการจัดสรรทรัพยากรโรงเรียนมีการจัดสรรทรัพยากรตามความต้องการใช้ทรัพยากร จัดสรรจำนวน ขนาด คุณภาพ และคุณลักษณะของทรัพยากรให้เหมาะสม ตรงกับความต้องการของโครงการ ในการสร้างผลงานคุณภาพ ดังนั้น การจัดสรรจึงต้องมีหลักเกณฑ์พิจารณาอย่างรอบคอบ มีการวางแผนจัดสรรทรัพยากรในระยะยาว แผนการจัดสรรทรัพยากรต้องมีความสอดคล้องกับการจัดทำแผนงบประมาณ การจัดสรรทรัพยากรต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนและการจัดสรรทรัพยากรต้องคำนึงถึงความประหยัด และเกิดประโยชน์

สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของสุรรัตน์ หลิมเล็ก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการประสานงาน ผลการวิจัยกระบวนการนิเทศพบว่า อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ โรงเรียนมีการประสานงานการใช้ทรัพยากรในการทำงานให้เกิดความร่วมมือที่ดีในโรงเรียนทั้งทางด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และประสานแผนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยประสานการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ สร้างความสามัคคีพร้อมเพรียงในการทำงาน มีการชี้แจงงานที่แต่ละคนต้องปฏิบัติ ปรับการทำงานส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสานแผนงานโดยกำหนดเวลาการทำงานแต่ละช่วงให้ชัดเจน ทั้งนี้การประสานงานของโรงเรียนต้องคำนึงถึงบุคลากรต้องทำงานสัมพันธ์สอดคล้องกัน ตระหนักถึงความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนเป็นหลัก มีการจัดระเบียบ วิธีการทำงาน บุคลากรต้องร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน การร่วมมือกันปฏิบัติงานต้องสอดคล้องกันตลอดเวลา และกิจกรรมที่ต้องทำให้บรรลุ วัตถุประสงค์ โดยไม่เกิดความสับสน ขัดแย้งหรือเหลื่อมล้ำกันเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของสิริขวัญ สุพรรณคง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

1.6 ด้านการอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยกระบวนการนิเทศพบว่า อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการเพื่อทำให้เกิดสภาพที่เหมาะสมในการดำเนินการตามแผนงานให้มากที่สุด มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน มีการแนะนำ การปฏิบัติงาน เช่น การประชุม มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานในทิศทางที่ต้องการ และมีการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน ซึ่งการมอบหมาย ชี้แนะ และติดตามตรวจสอบการทำงานของบุคลากร ให้ดำเนินไปตามแผนหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะต้องคำนึงถึงขวัญและกำลังใจของบุคลากรด้วย ในการเลือกการมอบหมาย ชี้แนะ หรือตรวจสอบการทำงาน โรงเรียนควรค้นหาและวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดทางเลือกในการตัดสินใจเอาไว้หลาย ๆ ทาง มีการคาดการณ์ล่วงหน้า ควรยึดหลักการคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนเป็นหลัก สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ อิศรนนท์ ศิริโรดนาพาณิชย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา โดย

ภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนการจัดระบบการนิเทศ ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ และด้านการดำเนินการนิเทศ และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของลักขณา ใจเที่ยงกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมกรรมการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จากการนำข้อที่มีค่ามัธยเลขคณิตน้อยที่สุดของแต่ละด้านเป็นประเด็น ในการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ และครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 12 คน ได้แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการประเมินสภาพงาน ข้อที่มีค่ามัธยเลขคณิตน้อยที่สุด คือ มีการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์ และมีวิจรณ์ญาณ แนวทางในการพัฒนา คือ ควรมีการประเมินผลงานจากหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยดูจากความรับผิดชอบในการดำเนินงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ทั้งโครงการและกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายว่าประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และมีการสังเกตพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอนของครูว่ามีความรับผิดชอบ มีเทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นที่น่าสนใจสำหรับนักเรียนหรือไม่ นอกจากนี้ผู้บริหาร ครูวิชาการ หรือแม้แต่ครูผู้สอนเองควรเข้านิเทศการศึกษาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและนำมากำหนดเกณฑ์การประเมินและเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานอย่างเหมาะสมร่วมกัน มีการแนะนำการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้กับครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย เพื่อให้มีการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น การวัดพฤติกรรมการทำงานของครูควรดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.2 ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ข้อที่มีค่ามัธยเลขคณิตน้อยที่สุด คือ มีการเสนอมีการกำหนดทางเลือกและวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากร ได้เลือกใช้ แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนต้องสำรวจความต้องการของครูในการกำหนดทางเลือกและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ตรงกับความต้องการและตรงเป้าหมายของการทำงานที่กำหนด

ไว้ในโครงการ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนควรกำหนดทางเลือกไว้อย่างหลากหลายเพื่อให้ครูได้เลือกใช้ตามความต้องการของแต่ละคน

2.3 ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ มีการจัดระบบการทำงานเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนควรจัดการข้อกำหนดของระบบงานที่มีความสำคัญ โดยใช้ข้อมูลจากนักเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงวัฒนธรรมขององค์กรมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนอย่างเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดผลในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2.4 ด้านการจัดสรรทรัพยากร ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ และมีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ เนื่องจากทรัพยากรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ต่อการบริหารจัดการในทุกโครงการซึ่งส่งผลให้โรงเรียนดำเนินการเรียนการสอนหรือพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและได้ผลตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนควรจัดการประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสำรวจความต้องการและความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในแต่ละโครงการและสรุปเป็นมติของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละโครงการ และโรงเรียนควรมีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ ในการใช้ทรัพยากรของครูควรเลือกวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่โดยมีการวางแผนการใช้อย่างเหมาะสม เช่น กระดาษจะใช้ในกิจกรรมใดบ้าง เพื่อให้ไม่ให้เกิดค่าใช้จ่ายโดยเปล่าประโยชน์ หรือจัดหามาไว้เกินความจำเป็น และควบคุมการใช้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.5 ด้านการประสานงาน ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ควรมีการกำหนดเวลาการทำงานในแต่ละช่วงให้ชัดเจน แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนควรมีการประชุมวางแผนและกำหนดเวลาการทำงานสำหรับการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนให้ชัดเจนและกำหนดเป็นปฏิทินการปฏิบัติงาน สำหรับการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนนั้น สิ่งที่จะขาดไม่ได้ คือ การประสานงานระหว่างผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การประสานงานให้เกิดความเข้าใจในการร่วมมือปฏิบัติงานให้สอดคล้องกันทั้งเวลา และกิจกรรมที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อให้งานเป็นไปอย่างราบรื่นไม่เกิดการงานซ้ำซ้อน

ผู้ปฏิบัติต้องมีความรับผิดชอบ ทำให้งานนั้นเป็นไปตามกำหนดเวลาที่ตกลงกันให้ตรงเวลาตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน เพื่อให้งานมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

2.6 ด้านการอำนวยความสะดวก ข้อที่มีค่ามัธยเทศน้อยที่สุด คือ ควรมีการกำหนดทางเลือกไว้ให้สามารถตัดสินใจเลือกได้หลายทางเลือก แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนควรมีการปรึกษาหารือ ซึ่งเริ่มได้จากการระดมความคิดจากคณะครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินการทางเลือกที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานได้ร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความเหมาะสมในการดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของโรงเรียนในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

1. โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการวางแผนการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแผนงบประมาณ ประหยัด คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด
2. โรงเรียนควรพัฒนาเรื่องการวัดพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร ตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการศึกษาหรือพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพปัญหาของกระบวนการนิเทศการศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงาน
2. ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
3. ควรมีการวิจัยในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับกระบวนการการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ทำการนิเทศกับครู
4. ควรมีการวิจัยกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนกับคุณภาพการเรียนการสอน

รายการอ้างอิง

- Acheson, Kate A., and Meredith D. Gall. *Techniques in the Clinical Supervision of Teachers : Preservice and Inservice Application*. 4 ed. New York: Longman, 2003.
- Bartkey, John A. *Supervision : A Developmental Approach*. 6 ed. Boston: Allyn & Bacon, 1955.
- Beach, Don M., and Judy Reinhartz. *Supervision Leadership : Focus on Instruction*. Boston: Allyn and Bacon, 2000.
- Bergeron, Kathleen. "Supervisors Perceptions of the Process of Supervision with Counselors Who Utilize Play Therapy." 2004.
- Berman, Louis M. . *Supervision*. New York: Macmillan Publishing, 1987.
- Best, John W. . *Research in Education*. New Jersey: Prentice – Hall Inc., 1970.
- Briggs, Thomas H. , and Joseph Justman. *Improving Instruction through Supervision*. New York: McMillan, 1952.
- Burton, William H. , and Leo J. Brueckner. *Supervision : A Social Process*. 3 ed. New York: Macmillan Co., 1974.
- Glatthorn, Allen A. . *Differentiated Supervision*. Washington, D.C. : Association for Supervision and Curriculum Development. 1984.
- Glickman, Cale D. . *Supervision of Instruction : A Developmental Approach*. 2 ed. Massachusetts: Allyn and Bacon, Inc., 1990.
- Glickman, Carl D. . *Supervision of Instruction*. Massachusetts: Allyn and Bacon, 1985.
- Glickman, Carl D., Stephen P. Gordon, and Jovita Ross M. Gordon. *Supervision and Instructional Leadership : A Developmental Approach*. 8 ed. Boston: Allyn and Bacon, Inc., 2009.
- Gorton, R. A. *School Administration and Supervision : Leadership Challenges and Opportunities*. Wisconsin: WM.C.Brow, 1985.
- Harris, Ben M. . *Supervisory Behavior in Education*. 3 ed. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1985.
- Kutsyuruba, B. . "Instructional Supervision: Perceptions of Canadian and Ukrainian Beginning High-School Teachers." 2003.
- Likert, Rensis. *The Human Organization*. New York: Mc – Hill, 1967.
- Nelson, Mary Lee, and others. "Working with Conflict in Clinical Supervision : Wise Supervisors' Perspective." 2008.

- Pajak, P. "Indentification of Supervisory Proficiency Project." University of Georgia, 1999.
- Rizzo, John F. . "Teachers' and Supervisors' Perceptions of Current and Ideal Supervision and Evaluation Practice." [http:// www. lib.umi.com/dissertations/fullcit/3110901](http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3110901).
- Sergiovanni, Thomas J., and Robert J. Starratt. *Supervision : A Redefinition*. 8 ed. New York: McGraw-Hill, 2007.
- Sergiovanni, Thomas J., and Robert J. Starratte. *Supervision Human Perspective*. 4 ed. New York: McGraw-Hill Book, 1988.
- Spears, Harold *Improving the Supervision of Instruction*. New York: Prentice-Hall, 1967.
- Tanner, Daniel, and Laured Tanner. *Supervision in Education Problems and Practices*. New York: Macmillan Publishing, 1987.
- Wiles, Kimball *Supervision for Better Schools*. 3 ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1974.
- กรรทอง จิรเดชากุล. คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ชารอักษร, 2550.
- กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564), (Bps.Sueksa.Go.Th). มปป.
- . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.
- . หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- . หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถาน ศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550.
- "กระบวนการวางแผนทางการศึกษา." www.pyo1.go.th/news/index.php?action=dlattach;topic=59.0;attach=67.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และ ชรินทร์ นามวรรณ. การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้. มหาสารคาม: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- "การจัดลำดับความสำคัญของงาน." [http:// medinfo2.psu.ac.th/medrec/dictionary3.html](http://medinfo2.psu.ac.th/medrec/dictionary3.html).
- "การศึกษาเด็กไทยในยุค Thailand 4.0." [https:// library.stou.ac.th/libblog/2017/09/11](https://library.stou.ac.th/libblog/2017/09/11)

- กิติมา ปริดีติติก. การบริหารและการนิเทศเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา จำกัด, 2551.
- คณะกรรมการคุรุสภา. มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2551.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทวี. พรินท์ (1991) จำกัด, 2555.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. 2 ed. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์, 2551.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. การนิเทศการศึกษา *Educational Supervision*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- ชุติมา เข้มจำเมือง. "กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา. 2 ed. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559.
- ณรงค์ชัย ศรีศัลย์กษณ์. "การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- ณัฐธัญญา กอวิจิตร. "การนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนอนุบาลทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.
- ชงทอง จันทรางศุ. สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2552. พิมพ์ครั้งที่ 3 ed. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค, 2553.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. ก้าวสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- นริรัตน์ ประทุมลี. "ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอดงหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี." มหาวิทยาลัยนครพนม, 2556.
- นุชนรา รัตนศิริประภา และประเสริฐ อินทร์รักษา. การนิเทศการศึกษา: มโนทัศน์และการปฏิบัติ. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. 5 ed. สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์, 2554.
- ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. การนิเทศการศึกษา. ราชบุรี: โรงพิมพ์ศรีอักษร, 2557.
- . การวางแผนเชิงระบบ. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2553.
- ภาวิดา ชาราศรีสุทธิ. การจัดและการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.
- มนูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ. การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553.
- เขาวเรศ ภัคดีจิตร. เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ วันส่งเสริมวิชาการสู่คุณภาพการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2557.

- รัชนี พรธพพานิช. ผู้บริหารและการนิเทศภายใน. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2552.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. การนิเทศการศึกษา. สงขลา: บริษัทนำศิลป์โฆษณา จำกัด, 2557.
- โรงเรียนบ้านท่ายาง. แผนปฏิบัติการ โรงเรียน ปีการศึกษา 2560. 2560.
- โรงเรียนบ้านไทรงาม. แผนปฏิบัติการ โรงเรียน ปีการศึกษา 2560. 2560.
- โรงเรียนบ้านแม่ประจัน. "แผนปฏิบัติการ โรงเรียน ปีการศึกษา 2560." edited by สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1, 2560.
- "โรงเรียนบ้านยางคู่." http://data.bopp-obec.info/web/index.php?School_ID=1070480264.
- "โรงเรียนบ้านห้วยศาลา." http://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view.php?School_ID=1070480266&Area_CODE=7002.
- โรงเรียนบ้านหินสี. แผนปฏิบัติการ โรงเรียน ปีการศึกษา 2560. 2560.
- โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษกในพระบรมราชูปถัมภ์. คู่มือการนิเทศภายในปี 2554 – 2557.
สมุทรปราการ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6, 2554.
- "โรงเรียนสีวระ." http://data.bopp-obec.info/web/index.php?School_ID=1070480265.
- ลักขณา ใจเที่ยงกุล. "พฤติกรรมการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.
- วชิรา เครือคำอ้าย. การนิเทศการศึกษา. เชียงใหม่: ส.การพิมพ์, 2558.
- วัชร เล่าเรียนดี. นิเทศการสอน. 9 ed. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- วิศิษา เขียวยา. "ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา
ราชบุรี." มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2558.
- วีระยุทธ ชาดะกาญจน์. เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- สังต์ อุทรานันท์. การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. 2 ed. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.
- สัมมา ธรนิษฐ์. หลัก ทฤษฎีและการปฏิบัติการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2556.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม. เทคนิคและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา. สมุทรสงคราม:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม, 2550.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: ครูสภา, 2551.
- . การนิเทศการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครูสภา, 2551.
- . การนิเทศภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครูสภา, 2551.
- . คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย จำกัด 2553.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการจัดการเรียนการสอน

ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2552.

สำเร็จ อ่อนสัมพันธุ์. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

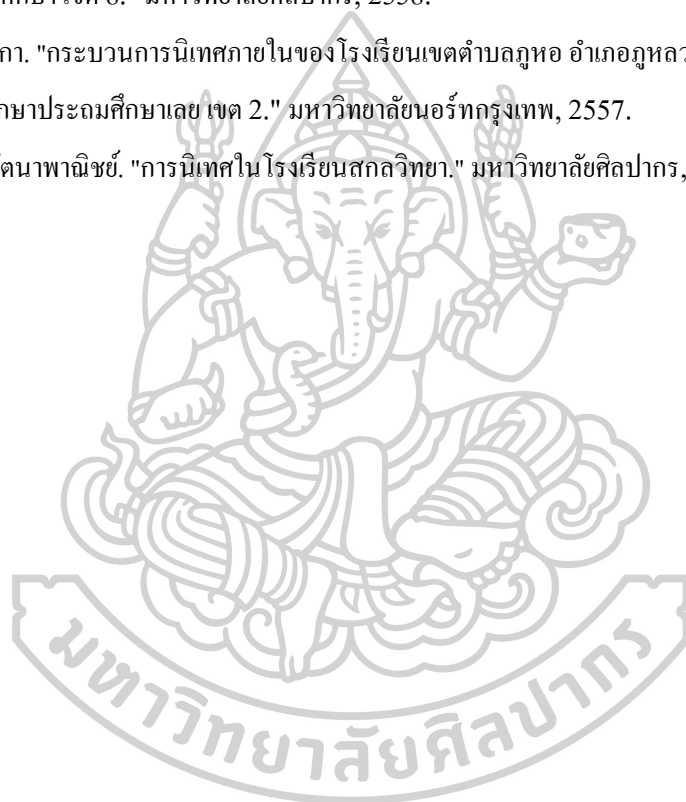
ศิริขวัญ สุพรรณคง. "การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559.

สุรศักดิ์ สหวิริยะสิน. "ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1." มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.

สุรรัตน์ หลิมเล็ก. "ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 8." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.

อินทรา, อนินทิกา. "กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนเขตตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2." มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 2557.

อิสรนนท์ ศิริโรตนาพาณิช. "การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 6812.2/423

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

7 มีนาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เรียน

ด้วย นางสาวอนงค์ จันทร์หอม นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง "กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี" มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน หรือรักษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียน ครูวิชาการ และครูผู้สอน เพื่อประกอบการทำการค้นคว้าอิสระ ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดกรุณาแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

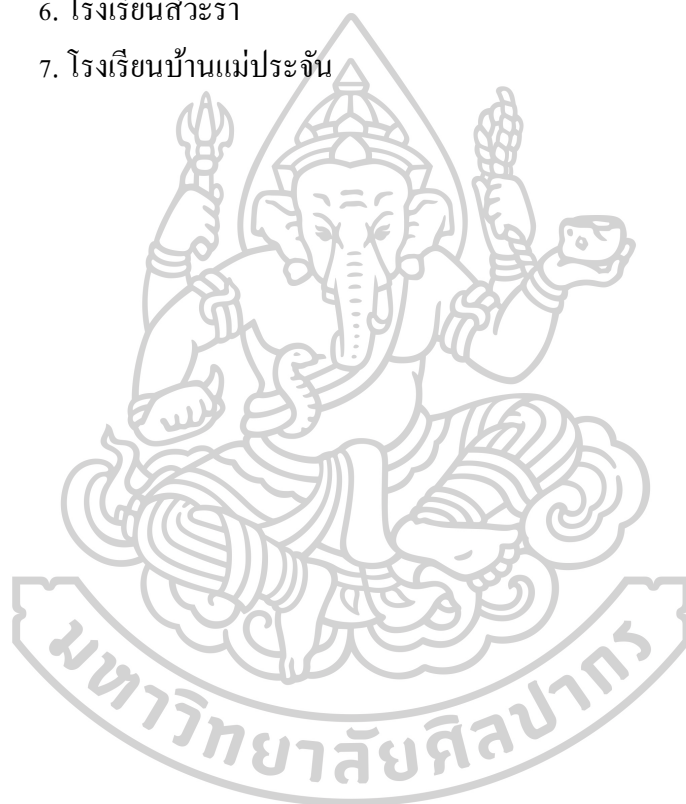
"องค์กรแห่งการสร้างสรรค์"
"Creative Organization"

ภาคผนวก ข
รายชื่อโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

รายชื่อโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. โรงเรียนบ้านท่ายาง
2. โรงเรียนบ้านไทรงาม
3. โรงเรียนบ้านห้วยศาลา
4. โรงเรียนบ้านหินสี
5. โรงเรียนบ้านยางคู้
6. โรงเรียนสีวะรา
7. โรงเรียนบ้านแม่ประจัน

ภาคผนวก ค

จำนวนข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

จำนวนข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

โรงเรียน	ตำแหน่ง	ชาย	หญิง	รวม
บ้านท่ายาง	ผู้บริหาร	1	-	1
	ครู	-	5	5
บ้านไทรงาม	ผู้บริหาร	-	1	1
	ครู	1	4	5
บ้านห้วยศาลา	ผู้บริหาร	1	-	1
	ครู	3	6	9
บ้านหินสี	รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน	-	1	1
	ครู	2	3	5
บ้านยางคู้	ผู้บริหาร	-	1	1
	ครู	1	2	3
สี่พระยา	ผู้บริหาร	1	-	1
	ครู	-	5	5
บ้านแม่ประจัน	ผู้บริหาร	1	-	1
	ครู	1	2	3
รวม		12	30	42

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

.....

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการจัดทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ท่านให้ไว้ในแบบสอบถามฉบับนี้ถือเป็นความลับและขอรับรองว่าไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น ต่อการปฏิบัติงานหรือต่อโรงเรียนของท่าน จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับผู้อำนวยการ โรงเรียน รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูวิชาการ และครูผู้สอนซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี ในโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เป็นผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาวอนงค์ จันทร์หอม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2	อายุ (เศษที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีกหนึ่งปี) ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 30 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป
3	ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ สูงกว่าปริญญาโท
4	ตำแหน่ง ☐ ผู้อำนวยการโรงเรียน ☐ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ☐ ครูวิชาการ ☐ ครูผู้สอน
5	ประสบการณ์ในการทำงาน (เศษที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีกหนึ่งปี) ☐ ไม่เกิน 5 ปี ☐ 6 – 10 ปี ☐ 11 – 15 ปี ☐ 16 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน

คำชี้แจง 1. ในกรณีผู้อำนวยการโรงเรียนและรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือระดับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอนในภาพรวมของโรงเรียนตามสภาพที่เป็นจริง

2. ในกรณีของครูวิชาการและครูผู้สอน โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือระดับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นกับท่านตามสภาพที่เป็นจริง

ข้อ ที่	กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
การประเมินสภาพงาน						
1	การวิเคราะห์ข้อมูลในปัจจุบัน โดยมีการศึกษาหรือพิจารณาถึงธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ					
2	มีการสังเกตถึงสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เพื่อนำไปสู่การจำแนกแยกแยะได้					
3	มีการทบทวนหรือตรวจสอบปรากฏการณ์ หรือกิจกรรมต่าง ๆ					
4	มีการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์ และมีวิจารณ์					
การจัดลำดับความสำคัญของงาน						
5	มีการกำหนดเป้าหมายการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนไว้ในโครงการ					
6	มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การทำงานแต่ละเรื่อง					
7	เสนอมีการกำหนดทางเลือกและวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้เลือกใช้					
8	มีการจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็นทางเลือก					

ข้อ ที่	กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
การออกแบบวิธีการทำงาน						
9	มีการจัดระบบการทำงานเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง					
10	มีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการ แนวคิด และ ทฤษฎีต่าง ๆ ที่จะมาใช้ในกระบวนการทำงาน					
11	มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน					
12	มีการเขียนแผนปฏิบัติการหรือโครงการ นิเทศของโรงเรียนตามที่คิดไว้					
การจัดสรรทรัพยากร						
13	มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้					
14	มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างบุคลากร หรือโครงการให้ทั่วถึงตามที่กำหนด					
15	มีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้					
16	มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับโครงการหรือการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ					
17	มีการกำหนดหน้าที่ให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย					

ข้อ ที่	กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
การประสานงาน						
18	มีการประสานงานการใช้ทรัพยากรในการทำงานให้เกิดความร่วมมือที่ดีในโรงเรียน					
19	มีการประสานงานในด้านบุคลากร วัสดุให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
20	มีการชี้แจงงานที่แต่ละคนต้องปฏิบัติ					
21	มีการกำหนดเวลาการทำงานในแต่ละช่วงให้ชัดเจน					
การอำนวยความสะดวก						
22	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการ					
23	มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานในทิศทางที่ต้องการ					
24	มีการกำหนดทางเลือกไว้ให้สามารถตัดสินใจเลือกได้หลายทางเลือก					
25	มีการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน					
26	จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน มีการแนะนำการปฏิบัติงาน เช่น การประชุม					

รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

1. นายยุทธพล ทับลา
ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านท่ายาง วิทยาลัยอาชีวศึกษา
2. นางเบญจรัตน์ คมขำ
ตำแหน่งครู วิทยาลัยอาชีวศึกษา
3. นางสาวขวัญจิตร สมรวาย
ตำแหน่งครู วิทยาลัยอาชีวศึกษา
4. นางเพชรรัตน์ ช้อยเครือ
ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านไทรงาม วิทยาลัยอาชีวศึกษา
วิทยาลัยอาชีวศึกษา
5. นายคมสัน วงศ์วายุรักษ์
ตำแหน่งครู วิทยาลัยอาชีวศึกษา
6. นางจันทิมา นาโค
ตำแหน่งครู วิทยาลัยอาชีวศึกษา
7. นายรัตน์ มากเมือง
ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านห้วยศาลา วิทยาลัยอาชีวศึกษา
8. นายสามารถ กักดีประดิษฐ์
ตำแหน่งครู วิทยาลัยอาชีวศึกษา
9. นางสมพิศ จับจัด
ตำแหน่งครู วิทยาลัยอาชีวศึกษา
10. นางสาวจิตติมา ปลื้พิก
ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านยางคู่ วิทยาลัยอาชีวศึกษา
11. นายพิชญู ช่อชูศรี
ตำแหน่งครู วิทยาลัยอาชีวศึกษา
12. นางสาวพัชยา นะสีโต
ตำแหน่งครู หัวหน้างานวิชาการ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวอนงค์ จันทร์หอม
วัน เดือน ปี เกิด	9 มีนาคม 2517
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 85 หมู่ที่ 2 ตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี 70140
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2539 ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏ เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	85 หมู่ 2 ตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี 70140

